

Handwritten signature

ግምጂ ሃይማኖት

From the Library of

ጽዮን እግዱ ወልደ ሥነ

FESEHA ATLAH WOLDE YOHANNES

ከ
በርሃት ጉብኝ

አዲስ አበባ

የመጀመሪያ እትም የካቲት 1985 ዓ. ም

ሁለተኛ እትም መጋቢት 1986 ዓ. ም

ሦስተኛ እትም ጥር 1987 ዓ. ም

አራተኛ እትም መጋቢት 1988 ዓ. ም

አምስተኛ እትም ሐምሌ 1990 ዓ. ም

ስድስተኛ እትም የካቲት 1992 ዓ. ም

መታሰቢያነቷ በሃይማኖት ትምህርት ኮትኩታ ላላደገችኝ
በመንበረ መንግሥት ቅዱስ ገብርኤል ገዳም ቤተ
ክርስቲያን ለምትገኘው ለዓምደ ሃይማኖት
ሰንበት ትምህርት ቤቱ ትሁንልኝ ።

መብቱ በሕግ የተጠበቀ ነው ።

ምስጋና

ረቂቁን በማረምና ታይፕ በማድረግ ለዚህ መጽሐፍ ህትመት
ዘፍተኛ አስተዋጽኦ ያደረገችልኝን ወ/ሮ ወሰኔ በየነን በእግዚአብሔር
ስም ሳላመሰግን አላልፍም ። እንዲሁም በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ
ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የሰንበት ት/ቤተች ግድራጂያ መምሪያ
መጽሐፈን በማረምና በማስተካከል ዘፍተኛ ትብብር ስለአደረገልኝ
መምሪያውን በተጨማሪም በጥራልና በግቴሪያል በኩል ትብብሩን
ያልነፈገኝን አቶ አበበ ዳጃን በእንባብያን ስም አመሰግናለሁ ።

From the Library of

ፍጹሐ ለጥላው ወልደ ዮሐንስ
FESSEHA ATLAN WOLDE YOHANNES

የሽፋን ሥዕል መግለጫ

የኢየሱስ እውነተኛ መልክ ሥዕል

ይህ ሥዕል የተሠለው ጢባርያስ ንጉሠ ነገሥት በክበረ ድንጋይ ላይ «ኤሚራልድ» ካስቀረጸው ምስል ላይ ነው። ይህም ቅርጽ የቀሩ ጥንተንያ ቤተ መንግሥት ሀብት ሆኖ ከቆየ በኋላ እ. ኤ. አ. 1889 ዓ. ም. በቱርኮች እጅ ወደቆ ስለነበረ ዳግማዊ ባህዜድ የተባለው ሠልጣን በክርስቲያን ጦርነት ጊዜ ሮዲ ላይ ወንድሙ ተማርኮ ታስሮ ስለነበረ እሱን ለማስለቀቅ ለፓፓ ኢየሩሳሌም ስምንተኛው ይህንን ቅርጽ እንዲሁም የክርስቶስ ጉን የተወጋበትን ቅዱስ ጦር ጋር አብሮ የተሰጠ ነው። በኢኮኖሚካል ለተነሣው ለዚህ እጅግ ጣዕም ላለው ሥዕል በአይሁድ አገር ተጠባባቂ ገዥ የነበረው ፒ. ሌንጽሎ ለዚሁ ለጢባርያስ ንጉሠ ነገሥት በጻፈው የታወቀው ታሪካዊ መልዕክቱ የሰጠው ጽሑፋዊ አገላለጽ ዓይነተኛ ምስክር ነው።

ይህ ቃል ከሥዕሉ ገርጌ ተጽፎ የሚገኘው የጣልያንኛው ትርጉም ነው።

የሽፋን ሥዕል መግለጫ
 የኢየሱስ እውነተኛ መልክ ሥዕል

ማውጫ

	78
መግቢያ	9
ልዩ መግለጫ	10
ምዕራፍ 1 ከእንዲት ሃይማኖት ብዙዎች ወጥተው እንዴት ሊጸዱ ይቻላል ?	15
ምዕራፍ 2 መጽሐፍ ቅዱስ	29
2.1 ብሉይ ኪዳን	29
2.2 ሐዲስ ኪዳን	30
2.3 አራቱ ወንጌላውያን	30
2.4 የወንጌላ ጸሐፍት አራት ብቻ የመሆናቸው ምስጢር	31
2.5 ስለ ሌሎች የሐዲስ ኪዳን ጸሐፍት	34
2.6 የመጽሐፍ ቅዱስ ብዛት	35
ምዕራፍ 3 ምሥጢረ ሥላሴ	39
ምዕራፍ 4 ምሥጢረ ሥጋዊ	45
4.1 የኢየሱስ ክርስቶስ ማንነት ?	46
4.2 ወልድ ሥጋን በመንጣቱ ከአብና ከመንፈስ ቅዱስ ስለ አለማነሱ	46
4.3 የንስጥሮስ ትምህርት ስለኢየሱስ ክርስቶስ	47
4.4 የፓፓ ሊዮን ትምህርት በኢየሱስ ክርስቶስ ላይ	48
4.5 የኢየሱስ ክርስቶስ ተዋህዶ በቅዱሳን አባቶች ሲተነተን	48

4.6	ሥጋ በተዋሕዶ የባሕርይ አምላክ መሆኑን የሚያስረዱ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶች	49
4.7	የኢየሱስ ክርስቶስ አንድ አካል አንድ ባሕርይ መሆን በመጽሐፍ ቅዱስ	51
4.8	ክርስቶስ እግዚአብሔር ነው	54
4.9	ተጠራጣሪዎች የሚያቀርቡአቸው ጥቅሶችና መልሶቻቸው	57
4.10	ማጠቃለያ	64
ምዕራፍ 5 ምሥጢረ ጥምቀት		67
5.1	ጌታ በ30 ዘመኑ የተጠመቀበት ምሥጢር	68
5.2	ክርስቲያኖች በ40 ቀንና በ80 ቀን የመጠመቃችን ምሥጢር	69
5.3	ጌታ በዮርዳኖስ የተጠመቀበት ምክንያት	73
5.4	ጌታ ወደ ዮሐንስ ሄዶ የተጠመቀበት ምክንያት ...	74
5.5	ዮሐንስ ጌታን ሲያጠምቀው እጃቹን ያልጫነበት ምክንያት	74
5.6	መንፈስ ቅዱስ በእርግብ አምሳል የወረደበት ምክንያት	75
5.7	ሰዎች በማን ስም ሊጠመቁ እንደሚገባቸው	75
5.8	የጌታ በውሃ መጠመቅ ምሥጢሩ	76
5.9	ማጠቃለያ	76
ምዕራፍ 6 ምሥጢረ ቁርባን		79
6.1	ሥጋ ወደሙ በስንዴና በወይን የሆነበት ምክንያት	80
ምዕራፍ 7 ምሥጢረ ትንሣኤ ሙታን		83
7.1	የትንሣኤ ሙታን ትርጉም	83
7.2	ትንሣኤ ሙታን የሚሆንበት ጊዜ	84
7.3	የሰው እነሣስ	84
7.4	በበግና በፍየል የተመሰሉት እነማን እንደሆኑና ትርጉም	85

7.5	በግራና በቀኝ የተመሰሉት እነማን እንደሆኑ ...	87
7.6	ሕያዋንና ሙታን የተባሉት ግንኙነት	88
7.7	አንዳንድ ጥያቄዎችና መልሶቻቸው በትንሣኤ ሙታን ላይ	88
ምዕራፍ 8 ክብረ ድንግል		91
8.1	የግርያም የስምዋ ትርጓሜ	91
8.2	ዘለዓለማዊ ድንግል ስለመሆንዋ	92
8.3	የእመቤታችን ለዮሴፍ ሙታጪት ምክንያት	92
8.4	የበኩር ልጅዋን ... የሚለው ትርጉም	95
8.5	እስክትወልድ ድረስ ዐላውቃትም የሚለው ትርጉም	97
8.6	ክብርዋና አማላጅነትዋ በመጽሐፍ ቅዱስ	99
8.7	በመጽሐፍ ቅዱስ የእመቤታችን ምሳሌዎች	103
8.8	ማጠቃለያ	106
ምዕራፍ 9 የቅዱሳን አማላጅነት		109
9.1	በሕይወተ ሥጋ ሳሉ ያማልዱ እንደነበር	109
9.2	ቅዱሳን የጸጋ አማልክት ይባላሉ	113
9.3	ከሞቱ በኋላ ማማለዳቸው	117
ምዕራፍ 10 ታቦት ፡ ጽላት		121
10.1	ጽላት ከእግዚአብሔር መሰጠቱን	121
10.2	ታቦት የጽላት ማደሪያ ስለ መሆኑ	123
10.3	ቤተ ሙቅደስ	123
10.4	ለታቦት ሊደረግ የሚገባው ክብር	124
10.5	በሐዲስ ኪዳን ክርስቶስ ቤተ ሙቅደስን ባርኮ ስለመስጠቱ	126

ምዕራፍ 11 ፡ መስቀል	129
----------------------	-----

11.1 ጌታ የተሰቀለው በተመሳቀለ እንጤት ላይ ስለ መሆኑ	129
--	-----

11.2 የመስቀል ጠላቶች	131
-----------------------	-----

ምዕራፍ 12 ፡ ሰግደት	133
----------------------	-----

12.1 የሰግደት ዓይነት	133
-----------------------	-----

12.2 ለመላእክት የጸጋ ሰግደት እንደሚገባ	133
-----------------------------------	-----

12.3 ለቅዱሳን ሰዎች መስገድ ተገቢ መሆኑ	135
-----------------------------------	-----

12.4 ለቤተ ክርስቲያንና ለታቦት መስገድ ተገቢ ስለመሆኑ	137
--	-----

ምዕራፍ 13 ፡ ቅዱሳን ሰዕላት	141
---------------------------	-----

ምዕራፍ 14 ፡ ጾም	153
--------------------	-----

14.1 የጾም ትርጉም	153
---------------------	-----

14.2 የጾም ጥቅም	153
--------------------	-----

14.3 ጾም በብሉይ ኪዳን	154
------------------------	-----

14.4 ጾም በሐዲስ ኪዳን	157
------------------------	-----

14.5 የአዋጅ አጽዋግት	158
-----------------------	-----

ምዕራፍ 15 ፡ ስለሰው ነፍስ ሕያውነት	161
--------------------------------	-----

15.1 የሰው ተፈጥሮ	162
---------------------	-----

15.2 የሰውና የእንስሳት ሞት አንድ ስለ አለመሆን	162
--	-----

15.3 የነፍስ ሕያውነት በመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅስ ማስረጃ	164
--	-----

15.4 ስለ ገነት	167
-------------------	-----

15.5 ስለ ሲኦል	168
-------------------	-----

መግቢያ

“ያለውን የሰጠ ንፋግ አይባልም” ይላሉ አበው ሲናገሩ ። እኔም ይኸን የቆየ የአበው ብሂል ባለመዘንጋት ። ምንም እንኳን ጠለቅ ያለ የነገረ መለኮት (ቲዎሎጂ) ዕውቀት ባይኖረኝም የቤተ ክርስቲያንን ጡት እየጠባሁ ከሕፃንነቴ ጀምሮ ያደግኸት በቅጥረ ቤተ ክርስቲያን ከሊቃውንት አበው እግር ሥር ቁጭ ብዬ ነውና እንደ አቅሚ እናቴ ቤተ ክርስቲያንን ሊያደሙ የተነሱትን መናፍቃንን ለመዋጋት የሃይ ማኖት (የተዋሕዶ) ሠይፈን አንስቻለሁ ።

ይህችን “ዓምደ ሃይማኖት” ብዬ የሠየምኳትን መጽሐፍ እንደጽፍ የገፋፋኝ በየቤተ ክርስቲያኑ ርትዕት ለሆነችው ተዋሕዶ ሃይማኖቱ ለመመስከር በምሔድበት ወቅት ከሰብከተ ወንጌሉ ተሳታፊዎች በየጊዜው የሚቀርበው ጥያቄ ነበር ። በአብዛኛው ከምእመኑ የሚቀርቡት ጥያቄ መናፍቃን ቤተክርስቲያናችንን በመንቀፍ በሚያስተምሩት የኑፋቄ ትምህርት ላይ ነው። ስለሆነም በየጊዜው መናፍቃን እንዲህ ይላሉ ለዚህ መልስ ስጡን የሚለውን ሁኔታ ለመቀነስ ለምእመናን ጥያቄ መጠነኛ መልስ ሊሰጥ የሚችል አንድ የመናፍቃን ጥያቄ ምላሽ መጽሐፍ ማዘጋጀት እንዳለብኝ አሰብኩ ። ሀሳቤንም እግዚአብሔር ከግቡ አደረሰልኝ ።

“ዓምደ ሃይማኖት” ተብሎ መሠየሙ ስለ ሁለት ነገር ነው ፤ አንደኛው ይኸን መሠረቱ ከሐዋርያት ከሠለስቱ ምዕት ሊወርድ የመጣ እውነተኛ የተዋሕዶ ሃይማኖት ከሕፃንነቴ ጀምሮ ላስተማረኝኝ ዓምደ ሃይማኖት ሰ/ት/ቤት መታሰቢያ ይሆን ዘንድ ፤ ሁለተኛው ደግሞ በውስጡ ያለው ልዩ ልዩ መልእክት መሠረታዊ የሆነ የተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ትምህርትና እምነት ስለሆነ ነው ። ዓምደ ሃይማኖት ማለት የሃይማኖት ምሰሶ ማለት ነው ።

በቤተ ክርስቲያናችን ብሉይን ከሐዲስ እያቀናጁ ምሥጢርን ከምሥጢር እያመሳጠሩ ታሪክን ከመጻሕፍት እያዋደዱ ማስተማርና መጻፍ የሚችሉ እያሌ ሊቃውንት ቢኖሩም ነገር ግን ከብዛታቸውና ከዕውቀታቸው አንጻር የጻፏቸው መጻሕፍት ቁጥር ሲነጻጸር በጣም ኢምንት ሆነው እናገኛለን ። ይህ ደግሞ መከሊከን ተቀብሎ እንደቀ

በረው ሰው በፍጹም ዘመን የሚያስፈርድ ስለ ሆነ ሊቃውንት አባቶች በመናፍቃን የሰሐተት ትምህርት የሚይዘውን የሚጨብጠውን አጥቶ ለሚባዝነው የሃይማኖት ወገኔ ባለበት ጸንቶ እንዲኖር የሚያስችለውን መሠረታዊ የሃይማኖት ትምህርት እየጸፋችሁ በእጁ እንዲገባና አንብቦ ስለሃይማኖቱ እንዲረዳ እንደ ባህር አሸዋ በብዛት የተበተነውን የኑፋቄ ትምህርት የሰፈረበትን መጽሐፍ ከማንበብ ተቆጥቦ የሕይወት ቃል የሰፈረበትን የተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን መሠረታዊ ሃይማኖት የሚገልጽ መጽሐፍ በተባብሰው ትጽፋ ዘንድ ማንኛቱም ይሆን ዘንድ ባለኝ መጠነኛ እውቀት ይህችን ጽፌያለሁ ።

ይህን ስል ግን በተለያዩ ወቅቶች ለተነሱት መናፍቃን መልስና ለምእመናን እምነት መጠንከር ምርጥና አስደሳች ጠለቅ ያለ የሃይማኖት መሠረት ያለባቸው መጻሕፍት የጸፉትን— መልእክብርሃን አድማስ ጀንበሬ (ከክሊስቶስ ሃይማኖት) ብጽዕ አቡነ ማቴዎስ ሊቀ ጳጳስ (ሥርወ ሃይማኖት) ብጽዕ አቡነ ኃርኃርዮስ ሊቀ ጳጳስ (የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ፣ የዓለም ቤተ ክርስቲያን ታሪክ በዓለም መድረክ) ሊቀ መዘምራን ሞገስ ዕቁበ ጊዮርጊስ (መርሐ ጽድቅ ባህል ሃይማኖት) አለቃ አያሌው ታምሩ (ወላዲተ አምላክ በኢትዮጵያ) ባለመዘንጋት ከልብ የመነጨ አድናቆቲንና አክብሮቱን በመለገስ ነው ። ዳሩ ግን እነኚህ አባቶች በሕይወት ያሉትም ሆኑ በሞት የተለዩት እነዚህን መሠረታዊ የሃይማኖት መመሪያ ጽፈው ቢያሳትሙም በአሁኑ ጊዜ ግን አስፈላጊነታቸው እጅግ ጉልቶ በታየበት ወቅት በድጋሚ አለመታተማቸው ያሳዝናል ።

እግረ መንገዴን እነዚህንና እነዚህን የመሳሰሉትን ሊቃውንት አባቶች የጻፏቸውን መጻሕፍት ቤተ ክርስቲያን አሳትማ ለምእመናኑ እንዲደርስ ማድረግ ግዴታዋ ስለሆነ የሚመለከተው ክፍል ያስብበት ስል በትህትና ነው ።

ልዩ መግለጫ ።

መንፈሳዊ መጽሐፍ መጻፍ እጅግ አስቸጋሪ ነው ። ይኸውም የሆነበት ምክንያት የዘላለማዊውን አምላክ ህልውና ማስረዳት ነውና ። የመጻሕፍት ምሥጢር እንዳይዛባ ጠንቅቆ መጻፍ ተገቢ ነው እንዲሁም የተለያዩ የመናፍቃንን አባባል ለማፍረስ ብሉይን ከሐዲስ ማስማማት ያስፈልጋል ። ይህን መጽሐፍ ለማዘጋጀት ብዙ ደክሜያለሁ ። በተለይ በቤተ ክርስቲያናችን በአማርኛ የተጻፉ የእምነታችን መግለጫዎች የሆኑ መጻሕፍት በብዛት አለመኖር ያሉትም በተወሰኑ ሰዎች እጅና

በቤተ ክህነት ቤተ መጻሕፍት ብቻ መሆኑ ዝግጅቱን እጅግ አድካሚና ውስብስብ ሊያደርገው ችሎአል ።

አንዳንድ ለጽሑፈ ረዳት ያደረግኋቸው መጻሕፍት ርእሳቸውን ብቻ ለማመሳከር ያህል ጽፈ ማለፍ ስችል በውስጣቸው ከያዙት አስፈላጊ ታሪኮች ውስጥ አንዳንዶቹን ያለምንም ለውጥ ቃል በቃል በመጽሐፈ ውስጥ ልጽፍ ተገደዳለሁ ። ይኸም ሊሆን የቻለው መጻሕፍቱ ከመጥፋታቸውና ካለመገኘታቸው የተነሣ አንባቢው እነሱን ለማግኘት ብዙ እንዳይደክም እንዲሁም መጻሕፍቱን ፈልጎ በማጣት የተፈለገውን ሀሳብ ለመረዳት እንዳይቸገር በቅን ልቡና በማሰብ መሆኑን አንባቢያን እንዲረዳልኝ እፈልጋለሁ ።

ብርሃኑ ጉበኛ

ምዕራፍ ፩

ግስጥንዘቢያ ፤

በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን!

በአብ ስም አምረ አብን ወላጁ ብዬ ፡ በወልድ ስም አምረ ወልድን ተወላጁ ብዬ ፡ በመንፈስ ቅዱስ ስም አምረ መንፈስ ቅዱስን ሠራጂ ብዬ ፡ ምንም እንኳን በአካል በግብር በስም ሶስት ብዬ ባምንም ፡ በመለኮት ፡ በህልውና ፡ በባሕርይ ፡ ይህን ዓለም በመፍጠርና በማሳለፍ አንድ አምላክ ብዬ በማመን በሁለት ወገን ድንግል ገጽ ሕት በምትሆን በእመቤታችን በቅድስት ድንግል ማርያም ፡ በጸድቃን ፡ በሰማዕታትና በቅዱሳን መላእክት አማላጅነት በመተማመን ሕይወት የሚሰጠውን የእግዚአብሔርን ቃል ማስተላለፍ እጀምራለሁ ። ሁሉን የሚችለው እግዚአብሔር ምሥጢሩን ይግለጽልን ።

— “ እግዚአብሔር እንዲህ ይላል ፡ በመንገድ ላይ ቁመ ፡ ተመልከቱም ፤ የቀደመችውንም መንገድ ጠይቁ ፡ መልካሚቱ መንገድ ወዴት እንደሆነች ዕውቁ ፡ በእርሰዋም ላይ ሂዱ ፡ ለነፍሳችሁም ዕረፍት ታገኛላችሁ ” ኤርምያስ 6 ፡ 16 ።

— “ አንድ ጌታ ፡ አንድ ሃይማኖት ፡ አንዲት ጥምቀት ” ኤፌሶን 4 ፡ 4—5 ።

ይህች አንዲቱ ሃይማኖት በጌታ ደም የተመሰረተች እንጂ በፍጡር ፍልስፍና የተመሠረተች አይደለችም ። ይህቺ ሃይማኖት የመላእክት ሃይማኖት ነች ፡ ይህቺ ሃይማኖት የነቢያት ሃይማኖት ነች ፡ ይህቺ ሃይማኖት የሐዋርያት ሃይማኖት ነች ፡ ይህቺ ሃይማኖት የሠልስቱ ምዕት ሃይማኖት ነች ፡ ይህቺ ሃይማኖት ቅዱስ ጴጥሮስ በቂሣርያ ላይ የተመሰገነበት ሃይማኖት ነች “ እንተ ከርስቶስ የሕያው እግዚአብሔር የባሕርይ ልጅ ነህ ማቴዎስ 17 ፡ 16 ።

— “መንፈስ ግን በግልጽ በኋለኞቹ ዘመናት አንዳንዶች የሚያስቀመጡትንና በውሸተኞች ግብዝነት የተሰጠውን የአጋንንትን ትምህርት እያዳመጡ ሃይማኖትን ይከዳሉ” 1ኛ ጢሞቴዎስ 4 : 1—2 ።

— እናንተ ግን (አንተ ግን) በተማርህበትና በተረፈህበት ነገር እንተህ ኑር ፡ ከማን እንደተማርኸው ታውቃለህና ። ከሕፃንነትህ ጀምረህ ክርስቶስ እየሰሰን እውነተኛ የባሕርይ እምላክ መሆኑን በማመን መዳን የሚገኝበትን ጥበብ ሊሰጡህ የሚችሉትን ቅዱሳን መጻሕፍት አውቀሃል” 2ኛ ጢሞቴዎስ 3 : 14—17 ። ስለዚህ ብርሃን ዓለም ቅዱስ ጳውሎስ ለዕብራውያን በላከው መልእክቱ በምዕራፍ 3 በቁጥር 14 ላይ “የመጀመሪያ እምነታችንን እስከመጨረሻው ብንጠብቅ የክርስቶስ ተካፋዮች ሆነናልና” በማለት በአንዲቷ በእርቶዶክስ ተዋሕዶ ሃይማኖታችን እንተን እንድንኖር ይመክረናል ።

— “አማላጆች ከግብጽ ይመጣሉ ፡ ኢትዮጵያ እጆችዋን ወደ እግዚአብሔር ትዘረጋለች” መዝሙር 67(68) : 31 በተባለው አምላካዊ ቃል መሠረት አገራችን ኢትዮጵያ ከ328 ዓ.ም. ጀምሮ እስከ ዛሬ ድረስ በእርቶዶክስ ተዋሕዶ እምነት እንታ ትገኛለች ። ቢሆንም ግን ዘመን የወለዳቸው የክፍለ ጊዜው በፊ ሐሳውያን (መናፍቃን) እንግዳ የሆነ የኑፋቄ ትምህርት ትንቢት በተነገረ ላትና በአንዲቷ ሃይማኖት እንታ በምትገኘው ሀገራችን ላይ እየነዙ ስለሆነ ልንጠነቀቅና ልንጠበቅ ይገባናል ። ይህ ይሆን ዘንድ አስቀድሞ በመጽሐፍ ቅዱስ የተነገረ ስለሆነ ይህን ያህል እያስደንቀንም ።

— “የበግ ለምድ ለብሰው (መጽሐፍት ቅዱስን ይዘው የክርስቶስን ስም እየጠሩ) ከሚመጡባችሁ ነጣቂ ተኩሳዎች ተጠበቁ” ማቴዎስ 7 : 15—23 ።

— “ወዳጆች ሆይ ፡ መንፈስን ሁሉ አትመኑ ነገር ግን መናፍስት ከእግዚአብሔር ሆነው እንደ ሆነ መርምሩ ። ብዙዎች ሐሰተኞች ነቢያት ወደ ዓለም መጥተዋልና” 1ኛ የዮሐንስ መል. 4 : 1 ።

— “የእግዚአብሔርን ቃል የተናገሩላችሁን ዋናዎችሁን አስቡ ፡ የኑርአቸውንም ፍሬ እየተመለከታችሁ በእምነታቸው ምስሉ አቸው ። እየሰሰ ክርስቶስ ትናንትና ዛሬ እስከ ዘላለም ያውነው ። ልዩ ልዩ ዓይነት በሆነ በእንግዳ ትምህርት አትወሰዱ ። ልባችሁ በጸጋ ቢጸና መልካም ነው እንጂ በመብል አይደለም ። በዚህ የሚሠሩባት አልተጠቀሙምና” ዕብራውያን 13 : 7—9 ።

— “ነገር ግን ወንድሞች ሆይ እናንተ የተማራችሁትን ትምህርት የሚቃወሙትን መለያየትንና ማሰናከያን የሚያደርጉትን ሰዎች እንዳትመለከቱ እለምናችኋለሁ ። ከእነርሱ ዘንድ ፈቀቅ በሉ ፡ እንዲህ ያሉት ለገዛ ሆዳቸው እንጂ ለጌታችን ለእየሰሰ ክርስቶስ እይነዙምና ዘመልካምና በሚያቆላምጥ ንግግርም ተንኮል የሌለባቸውን ሰዎች ልብ ያታልላሉ” ሮሜ 16 : 15—23 ።

— “እንደ እነዚህ ያሉ ሰዎች የክርስቶስን ሐዋርያት እንዲመስሉ ራሳቸውን እየለወጡ ውሸተኞች ሐዋርያትና ተንኮለኞች ሠራተኞች ናቸውና ። ይህም ድንቅ አይደለም ፡ ሰይጣን ራሱ የብርሃንን መልክ እንዲመስል ራሱን ይለውጣልና ። እንግዲህ አገልጋዮቹ ደግሞ የጽድቅ አገልጋዮች እንዲመስሉ ራሳቸውን ቢለውጡ ታላቅ ነገር አይደለም ። ፍጻሜአቸውም እንደ ሥራቸው ይሆናል” ቆሮንቶስ 11 : 13 ።

— እንዳይህ “ከፍሬያቸው ታውቋቸዋላችሁ” ማቴ. 7 : 16 እንደተባለው ሁሉ የኑፋቄ ትምህርታቸው ተባባሪ እንዳንሆን መጠንቀቅ አለብን ።

የሃይማኖት ክፍፍል እንዴት ሊጀመር ይችላል ?

በዘመናችን ከፍተኛ የሆነ የፖለቲካ ውጥረት ያለባት መካከለኛው ምሥራቅ ስትሆን ፡ ቀደም ብሎም የፖለቲካ ብቻ ሳይሆን የሃይማኖትም መዲና ነበረች ። የተለያዩ እምነቶች ምንጫቸው ከዚህ ክልል መሆኑ ከሁላችንም የተሰወረ አይደለም ። ለአምልኮተ እግዚአብሔር ቀደምትነት ያላቸው እሥራኤላውያንም በዚህ ክልል ውስጥ የሚኖሩ ናቸው ። ክርስቶስ የተወለደው በቤተልሔም እንደመሆኑና ሐዋርያትም የዚህ ክልል ተወላጆች እንደመሆናቸው መጠን ፡ የክርስትና እምነት ምንጩም ይኸው መካከለኛው ምሥራቅ ነው ። ከክርስቶስ ልደት በፊት ያለውን ትተን ከክርስቶስ ልደት በኋላ ያለውን ክስተት ለመቃኘት እንሞክራለን ።

የቤተ ክርስቲያን ራስ የሆነው መድኃኒታችን እየሰሰ ክርስቶስ በምክረ ሰይጣን ተታሎ በጋጢአት ተጥሰቀሎ ሃይሉ ደካማ ፡ ጸሎቱ የማይሰማ ሆኖ ተፈርዶበት በመንፃፈ ደይን ወድቆ የነበረ አዳምንና ልጆቹን ከዲያብሎስ ባርነት ነጻ ለማውጣት ቢል እሱ ራሱ ሰው ሆኖ ተሰቅሎ ሞት በምስተኛው ቀን ሞትን ድል አድርጎ ከተነሣ በኋላ ፡ በሃምሳኛው ቀን ለደቀ መዛሙርቶቹ የመንፈስ ቅዱስን ጸጋ አደላ

ቸው ። ከዚያ በኋላ ፍላጎት የነበሩ ሐዋርያት ደፋር ሆኑ ። ሥጋቸውን ለእሳት ፣ አንገታቸውን ለሰይፍ አሳልፈው መስጠት ጀመሩ ። ወንጌ ልንም በስፋት ግስተማር ቀጠሉ ።

ለመጀመሪያ ጊዜ ሐዋርያት በአንጻሪያ ክርስቲያን ተባሉ ። የአንጻሪያ ከተማ የተመሠረተችው ከጌታ ልደት በፊት በሶስተኛው መቶ ክፍለ ዘመን መሆኑ በታሪክ ተዘግቧል ። አንጻሪያ በዚያን ዘመን ዝነኛ የክርስቲያኖች መናኸሪያ ነበረች ። ሐዋርያት በአንጻሪያም ሆነ በሮም ፣ እንዲሁም ዕጣ ከፍላጎት ወደሆኑት ሃገሮች ሁሉ በመበታተን አልጌ የሆነውን ዓለም በወንጌል ጨውነት ያጣፍጡት ጀመር ፤ ጨለማ የወረሰውንም ዓለም በወንጌል ብርሃንነት አበሩት ።

ክርስትና እየተስፋፋች ስትሄድ ለመጀመሪያ ጊዜ የአፍሪካ ክፍል በምትሆን በግብጽ ከተማ በእስክንድርያ የመጀመሪያው የክርስቲያኖች ትምህርት ቤት በ60 ዓ. ም. በቅዱስ ማርቆስ ተመሠረተ ። ይህም ት/ቤት የትርጓሜ ት/ቤት ነበር ።

ቀጥሎም በሶስተኛው መቶ ክፍለ ዘመን አጋማሽ ላይ በሶርያ ዋና ከተማ በአንጻሪያ ሁለተኛው የክርስቲያኖች ት/ቤት ተቋቋመ ። በሁለቱም ት/ቤቶች ውስጥ የተለያዩ የፍልስፍና ሰዎች እየገቡ ብዙዎች የሙት ፍልስፍናቸውን እርግፍ አርገው በመተው የወንጌል ሰባኪ ሆኑ ። አንዳንዶቹ ግን ያ ቀድሞ የሚያውቁትን የፍልስፍና ትምህርት እንዳይተው በማለት የክርስትናውን ትምህርት ከፍልስፍና ጋር እያጣመሩ በጠባብዋ የወንጌል ጉዳና ሊጓዙ ሞከሩ ። ጻፋ ግን ጠባብዋ የወንጌል መንገድ ደባል እምነት የያዘ ሰው የማያልፍባት ስለሆነች ፍልስፍናችሁን አራግፋ ብትላቸውም እነሱ ግን አልተስማሙም ። በዚህም ምክንያት የሰይጣን ማህደሮች ሆነው በክርስቶስ ደም የተገነባቸውን ቤተ ክርስቲያንን ሊያናጉ ተነሱ ።

በሃይማኖት መድረክ ላይ ግንባር ቀደም የቤተ ክርስቲያን ተቃዋሚ ሆኖ የቀረበው አውራ ተዋናይ አርያስ ነበር ። በሦስተኛው መቶ ክፍለ ዘመን አጋማሽ በ257 ዓ. ም. ገደማ በአፍሪካ ሰሜን ክፍል በምትገኘው ሊቢያ የተወለደው አርያስ የተፍጻሜተ ሰማዕት ቅዱስ ኢፕሮስ ደቀ መዝሙር እንደነበረ የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ይተርካል ።

ለተፍጻሜተ ሰማዕት ቅዱስ ኢፕሮስ አኪላስ ፣ አለ እስክንድርስ እና አርያስ የተባሉ ደቀ መዛሙርት ነበሩት ። አርያስ የተባለው ደቀ መዝሙር አይኑ ከማንበብ የማይቦዝን ግጥም ገጣሚ ፣ ድምፁ መልካም ፣ ንግግር አሳማሪ ነበር ። “እጅግ ጥበብ ያደርሳል ከሞት” እን ልል ጠቢቡ ፣ አርያስም ከመጠን ማለፉ ይመስላል ወደ ሙት ፍልስ

ፍና ማምራት ጀመረ ። የተጻፈውን ትቶ ያልተጻፈውን ማንበብ ጀመረ ። በቅዱስ መንፈስ የተተረጎመውን ትቶ የራሱን ትርጉም ይሰጥ ጀመረ ። በመጨረሻም በመጽሐፈ ምዕሌ ምዕራፍ 8 ላይ ያለውን ቃል ወስዶ “ወልድ ፍጡር ነው” ብሎ አረፈው ። ይህም የክህደት ትምህርት አንድ ጊዜ ተናኘ ።

በዚህ ጊዜ ጌታ በራእይ ቀሚሱ ለሁለት የተቀደደ ሕጻን መስሎ ለቅዱስ ኢፕሮስ ታየው ። እሱም ደንግጦ “አንተ ጌታዬ ኢየሱስ ክርስቶስ አይደለህምን?” ቢለው “አዎን ነኝ” ቢል መለሰለት ። “ታዲያ ልብስህን ማን ቀደደብህ” ቢለው “አርያስ ልብስህን ቀደደብኝ ፣ ከባሕርይ አባቴ ከአብ ፣ ከባሕርይ ሕይወቴ ከመንፈስ ቅዱስ ለይተ ፍጡር አለኝ ፣ እነሆ ከእንግዲህ የማይመለስ ስለሆነ አውግዘህ ከቤተ ክርስቲያን አንድነት ለየው” ብሎ ነገረው ። ኢፕሮስም ከዚህ ቀደም ብዙ መከሮት ስለነበር የጌታን የመጨረሻ ቃል ሰምቶ አርያስን አወገዘው ። ለአኪላስና ለእሌ እስክንድርስም ከግዝቱ እንዳይፈቱት አስጠነቀቃቸው ። አኪላስ ግን ማስጠንቀቂያውን ጥሶ አርያስን ከግዝቱ ፈትቶ ከቤተ ክርስቲያን አንድነት ጨመረው ። አኪላስም የመምህሩን ማስጠንቀቂያ ባለመፈጸሙ በእግዚአብሔር ተቀሰፈ ።

ለመጀመሪያ ጊዜ የአርያስ ክህደት አደባባይ የወጣው በ325 ዓ. ም. ነበር ። የክህደት ትምህርቱ የክርስትናውን ዓለም ስለአናጋው ቤተ ክርስቲያን የተቃውሞ ደወልዋን አሰማች ። በመላው ዓለም ያሉ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ለጉባኤ ተጠሩ ። በታላቁ ቁስጠንጢኖስ ዘመን መንግሥት ኒቂያ በተባለችው ቦታ ላይ ትልቅ ጉባኤ ተደረገ ። በጉባኤውም ላይ 318 ሊቃውንት ተሰበሰቡ ። አርያስም በጉባኤው ላይ የኑፋቂ ትምህርቱን አሰማ ፣ የትምህርቱ ይዘት በአጭሩ እንዲህ የሚል ነበር ። “ወልድ ፍጡር ነው ፣ ነገር ግን ከሌሎች ፍጡራን ይበልጣል ። ለአብ ፍጡሩም ልጁም ነው ፣ ሕላም በመዋዕለ ሥጋዊ ባሳየው ታዛዥነትና የተጋድሎ ጽናት ከእግዚአብሔር በራኬንና ጸጋን ተቀብሎ እንደ ጸድቃን እንደ ሰማዕታት ሱታፈ አምላክነት አገኘ” ።

ይህን የክህደት ትምህርቱን ያለምንም ማፈር በጉባኤው አሰማ ። ቀጥሎም ቅዱስ አትናቲዎስ መጽሐፍ ቅዱስን መሠረት በማድረግ ፣

- 1ኛ/ ወልድ የአብ ፍጡር ሳይሆን ራሱ የፍጥረታት ባለቤት መሆኑን ፣
- 2ኛ/ እንደ አባቴ የሰገደትና የአምላኮት ባለቤት መሆኑን ፣
- 3ኛ/ ሰውም ቢሆን ከአምላክነቱ የጉደለበት እንደሌለ ፣ በስፋትና በጥልቀት ከመጽሐፍ ቅዱስ እየጠቀስ አፋን አስያዘው ። ጉባ

አውም እንደ አንድ ልብ መካሪ ፣ እንደ አንድ ቃል ተናጋሪ ሆኖ የአ ትናቱም ትምህርት ተቀበለ ። ምክንያቱም መጽሐፍ ቅዱሳዊ ነው ። አርባሰን ግን ከክህደት ትምህርቱ ይመለስ ዘንድ ጠየቁት ፣ እምቢ በለአለ አውግዘው ለቆት ። ሐዋርያዊት ቤተ ክርስቲያንም አርባሰን አውግዞ ሳትከፋፈል ሐዋርያዊ ጉዞዋን በአንድነት ቀጠለች ።

ከአርባሰ ቀጥሎ በሰይጣናዊ ትምህርቱ ቤተ ክርስቲያንን ሊያ ወክ የሞከረው መቅደንዮስ የተባለ መናፍቅ ነው ። ይህ መናፍቅ ከቅ ድስት ሥላሴ ሦስተኛው አካል መንፈስ ቅዱስ ሕጹጽ (ፍጡር) ነው ። አካል የለውም ብሎ በቁስጥንጥንያና በአካባቢው የክህደት ሙርዙን ባገሳ ጊዜ በግላቱ የተመረከ ብዙ ሰዎች ቤተ ክርስቲያንን ያውኳት ጀመር ። በዚህ ጊዜ ቤተ ክርስቲያን የተቃውሞ ድምጽዋን አሰማች ። በዚህም ምክንያት በ381 ዓ. ም. በቁስጥንጥንያ 150 የሚያህሉ ከዓ ሰዎች አብያተ ክርስቲያን የመው ሊቃውንት በጉባኤው ላይ ታደሙ ። መቅደንዮስም የክህደት ትምህርቱን አቀረበ ። ጉባኤውም የመንፈስ ቅዱስን የባሕርይ አምላክነት ከአብ ከወልድ ጋር በአንድነት የሚወ ለስ የሚቀደስ መሆኑን መጽሐፍ ቅዱስን በመጥቀስ አስረዳ ። መቅደ ንዮስም ከዚህ ሰይጣናዊ ትምህርቱ እንዲታቀብ ተጠየቀ ፣ እሱ ግን ወይ ፍንክች ስላለ ተወግዞ ከቤተ ክርስቲያን ማሳበር ተለየ ።

ከመቅደንዮስ ቀጥሎ “ኢየሱስ ክርስቶስ ሁለት አካል ሁለት ባሕርይ ነው ፣ ከማርያም የተወለደው ዕሩቅ ብእሲ ነው ፣ ቃል በጥም ቀት በዋርዳናስ እስኪያድርበት ድረስ ወልደ ማርያም የቃል ማደሪያ ለመሆን ተወለደ ። በሰዚህ ማርያም ወላጅ ተሰብኦ ናት እንጂ ወላጅ ተ አምላክ አትባልም” የሚል አይን ያወጣ የጉፋቂ ትምህርት ይዞ የቂ ስጥንጥንያው ሊቀ ጳጳስ ንስጥሮስ ወደ ቤተ ክርስቲያን መድረክ ላይ ወጣ ። የመንበረ ማርቆስ 24ኛ ፓትሪያርክ የነበረው ቅዱስ ቄርሎስ የሐዋርያትን የሰልስቱ ምዕትን የተዋህደ መደሻ ይዞ ወደ ሙድረኩ ወጣ ። በ431 ዓ. ም. ኤፌሶን በተባለችው ከተማ 200 የሚሆኑ ሊቃነ ጳጳሳት ከተለያዩ ዓለማት ተጠርተው ጉባኤ ተደረገ ።

ንስጥሮስ በቤተ ክርስቲያን ላይ የተከለውን የጉፋቂ ሚስጥር የታወቀው የተዋህደ እናጺ ቄርሎስ በተዋህደ ፋስ ፈንቅሎ አወጣ ው ። ጉባኤውም ክርስቶስ እንድ አካል አንድ ባሕርይ መሆኑን ፣ እመ ቤታችንም ወላጅ ተ አምላክ መሆንዋን መስክሮ ንስጥሮስንና ትምህ ህርቱን አውግዞ ተበተነ ። የሮም ፣ የአንጾኪያ ፣ የእስክንድርያና ሌላው የተቀረው የክርስትናው ዓለም እስከዚህ ቀን ድረስ እንዲት ቤተ ክር ቲያን በሚለው መጽሐፍ ቅዱሳዊ ቃል ይጓዝ ነበር ።

ይሁን እንጂ ይህችን አንዲቷን ቤተ ክርስቲያን የሚከፍል ሃግብ በ451 ዓ. ም. ብቅ አለ ። ቤተ ክርስቲያን እስከ መቼውም የማትረሳው የአንዲቷ ቤተ ክርስቲያን ከፋፋይ ፓፓ ሊዮን በነገሥታቱ በነመርቅ ያንና በነብርክልያ ታጅቦ ቀረበ ። በቅዱስ ቄርሎስ ተዋህዶአዊ ትም ህርት ግብዓት መሬቱ የተፈጸመለትን የንጥሮስን ክህደት የተቀበረበ ትን አፈር ምሶ በማውጣት ሕይወት ዘርቶበት በኤልቄዶን ጉባኤ ላይ አቆመው ። የተዋህደ አርበኞች እንገታችንን ለሰይፍ ፣ በአባታችን በቄርሎስ የተወገዘው ትምህርት ዛሬ ከየት መጣ? መጽሐፍ ቅዱስ ያወገዘው ይህን ትምህርት በፍጹም እንቀበልም ብለው ከጉባኤው ወጥተው ሄዱ ። የተዋህደ አርበኛ በመባል የሚታወቀው ታላቁ ዲዮስቆሮስም “እንድ አካል አንድ ባህርይ” የሚለውን መጽሐፍ ቅዱሳዊ ትምህርት በገሃድ መሰከረ ።

በጉባኤው ውስጥ የታደሙ የመለካውያን ፈቃድ ፈጻሚዎች የነ በሩ ጳጳሳት የክርስቶስን መንግሥት በምድራዊ መንግሥት ለውጠው ከዓላማቸው አዘንብለው የነገሥታቱ ፈቃድ ፈጻሚዎች ሆኑ ። ልባ ችው እያወቀ የክርስቶስን የባሕርይ አንድነት አበሉ ። በዚህም የተነሣ የእስክንድርያውን አንበሳ ዲዮስቆሮስን የሐዋርያትን እምነት በመ መስከሩ አውግዘንሃል አሉት ። እርሱ ግን ትምህርታችን በንስጥሮ ስና እሱን በመሰሉት ዘንድ እንጂ በክርስቲያኖች ዘንድ ግን ተቀባይ ነት አለው ብሎ ከጉባኤው ወጥቶ ሄደ ። ከሕንድ ፣ ከአርመንያ ፣ ከሶ ሪያ ፣ ከእስክንድርያና ከሌሎችም የምሥራቅ ክፍሎች ተወክለው የመ ጡ ጳጳሳት የቅዱስ ዲዮስቆሮስን ፈለግ ተከትለው ከጉባኤው ወጥተው ሄዱ ። በዚህም የተነሣ የሮም ንግሥት የነበረችው ብርክልያ እኛ የጠ ሬነውን ስብሰባ ንቀህ እኛ ባልነው ሁሉ ያልተሰማንኸው ለምንድር ነው? ብላ ጽሕሙን አስነጩት ። ጥርሱም እስኪረገፍ ድረስ አስደ በደበችው ። እርሱ ግን የተነጩው ጽሕሙንና የረገፈው ጥርሱን በአ ንድነት አድርጎ ለእስክንድርያ ክርስቲያኖች “ንሱ የጋይማኖት ፍሬ” ብሎ ላከላቸው ።

ከዚያን ጊዜ ጀምሮ የምሥራቅ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን አባ ሎች ከሮም ቤተ ክርስቲያንና ከመሰሉችዋ ጋር ተቆራርጠው ቀሩ ። የክርስትናውም ዓለም ምሥራቅና ምዕራብ ተብሎ በሁለት ጉራ ተከ ፈለ ። ሐዋርያዊት ቤተ ክርስቲያን ምንጊዜም ብትሆን ልትጠፋ አት ችልም ። ምክንያቱም በፍጡር ደም ላይሆን በፈጣሪ ደም የተመሠረ ተች ናትና ። የፓፓሊዮን ልጆች ግን ሐዋርያዊት ቤተ ክርስቲያንን በሰይፍም በገንዘብም በድለላም ሊያጠፋ ብዙ ጥረዋል ። ግን አልሆነ ላቸውም ። “በዓለት ላይ የተመሠረተ ቤት ዝናብም ቢመጣ ጉርፍም

በዘንብ እደወድቅም፡ በአሸዋ ላይ የተመሠረተ ቤት ግን ጉርፍ በጉ ረፈበት ጊዜ ይወድቃል።

ከዚህ ዘመን በኋላ ማለትም ከኬልቄዶን ጉባኤ በኋላ (በነገራችን ላይ ይህ የኬልቄዶን ጉባኤ በምሥራቅ አብያተ ክርስቲያናት ዘንድ “ጉባኤ ከለባት” ወይም “ጉባኤ አብዳን” ተብሎ ይታወቃል፡ የወሸች ጉባኤ እንደማለት ነው። ምክንያቱም የነገሥታትን ፍላጎት ለማሟላት ብቻ የተደረገ ጉባኤ ነበርና)፡ ሮም በሥርዋ ያሉትን ጠቅልላ ካቶሊካዊት በሚል ስም ተጠራች። ትርጉሙም “የሁሉም” ማለት ነው። ከእርቶዶክሳዊት እምነት አፈነገጠች። ቀደም ብለን ያየናቸው የሃይማኖት አባቶች እትናቴዎስ፡ ቄርሎስ፡ ጢሞቴዎስ ሁሉም እርቶዶክሳውያን ናቸው። እርቶዶክስ የሚለው ቃል የግሪክ ቃል ሲሆን፡ ትርጉሙም እውነተኛ ወይም ቀጥተኛ ሃይማኖት ማለት ነው።

በስድስተኛው መቶ ክፍለ ዘመን የመሐመድ እንቅስቃሴ ተጀመረ። መሐመድ በ570 ዓ. ም. ልዩ ስሙ መካ ተብሎ በሚጠራው ከተማ ተወለደ። አባቱ መጠነኛ ገቢ የነበረው ነጋዴ ነበር። ገና በልጅነቱ አባቱ ከአጠገቡ በሞት ስለተነጠቀ ለአጎቱ የበግ እረኛ ሆኖ ማገልገል ጀመረ። ዳሩ ግን እስከ መጨረሻው የበግ እረኛ ሆኖ አልዘለቀም ነበር። በዕድሜ ከእሱ ብዙ ለምትርቀው ለሐብታም ነጋዴ ለክድጃ ባል ሆነ። መሐመድ እንቅስቃሴውን እንዲጀምር ያነሳሳውን ሁኔታ ራሱ ሲገልጽ፡ አንድ ቀን ከከተማ ውጭ በኮረብታ ላይ ለብቻው ተቀምጦ ታላቁ መልእክ ቅዱስ ገብርኤል ከእግዚአብሔር ዘንድ ተልኮ ነበይ እንዲሆን እንደተመረጠ መንገሩን ይናገራል። ከዚያ ወዲያ በመካ አዲሱን እምነት መስበክ ጀመረ። ዳሩ ግን በዚያ ቅጽ በት መካ እጂ በጂ ብላ በአዲሱ እምነት ውስጥ ልትገባ አልቻለችም፤ እንዲያውም ብዙ ተቃዋሚዎች ተነሱበት። በተለይ ካህናት ጣኦታት ሕዝቡን ያሳድሙበት ጀመር። በመካ ካባ የተባለ ቤተ ጣኦት ነበር። በዚህ ምክንያት የተነሣ የመሐመድን እንቅስቃሴ የሚደግፉ ወገኖቹ በግመል አስርቀው መዲና ወደተባለች ከተማ ወሰዱት። ይህም የሆነ በት ጊዜ 622 ዓ. ም. ነበር። እስላሞችም ዘመናቸውን ከዚህ ጊዜ ጀምረው ነው የሚቆጥሩት ይባላል።

መሃመድ መዲና እንደገባ ብዙ ተከታዮችን ያስባሰብ ጀመር። በ630 ዓ. ም. እምነቱን የተቀበሉትን ሰዎች አሰልፎ የመካን ከተማ ወረረና በቁጥጥሩ ሥር አደረገ። ካባ በተባለው መቅደስ ውስጥ የነበሩትን 308 የጣኦት ምስሎችም አፈራረሰ።

የአስልምና እምነት ሊስፋፋ የቻለው ከመሃመድ ሞት በኋላ ነበረ። መሃመድ በ632 ዓ. ም. ከሞተ በኋላ ተከታዮቹ “በጀሐድ መንፈስ” ትጥቃቸውን አጠናክረው፡ ወገባቸውን አጥብቀው ብዙ ሃገሮችን በጦር አንበረከኩ። በመካከለኛው ምሥራቅ አካባቢ ያሉት አገሮች የመጀመሪያዎቹ ኢላማዎች ነበሩ። ለዚህም የተለያዩ ምክንያቶች ሊጠቀሱ ይችላሉ።

1ኛ/ አስልምና የተጀመረበት አካባቢ በዚሁ ክልል መሆኑ፡

2ኛ/ ሮማውያን የእርቶዶክስን እምነት ትታችሁ ካቶሊካዊ ሁኔታዎች ያስጨንቁአቸው ስለነበር፡ በዚሁ እልህ ተነሳሽተው ከመሐመድ ሠራዊቶች ጋር ተባብረው ሮማውያንን ለማጥቃት ሲሉ እንደሰለሙ ይነገራል።

3ኛ/ አዲሱን እምነት የተቀበሉ ሁሉ ከሌሎቹ ለየት ያለ መብትና ጥቅም ስለነበራቸው ከጥቅም አንፃር የሰለሙ ጥቂቶች አልነበሩም።

የመሃመድ ሠራዊቶች ወደብዙ የአፍሪካ ክልሎችም በመዝለቅ በዛ ያሉ አገሮችን በመዳፋቸው ውስጥ ከተቱ።

የምዕራቡን የክርስትና እምነት ተከታይ የሚከፋፍል ሃሳብ ደግሞ በ16ኛው መቶ ክፍለ ዘመን ብቅ አለ። የዚህ እንቅስቃሴ ፊትአውራሪ የነበረው ጀርመናዊው ማርቲን ሉተር ነበር። ማርቲን ሉተር በጀርመን አገር እይስሌበን በተባለች ከተማ እንደ አውሮፓ አቆጣጠር በ1483 ዓ. ም. ተወለደ። ማርቲን ሉተር የካቶሊክ እምነት ተከታይ ነበር። ራሱንም ለካቶሊክ እምነት ሙሉ ለሙሉ አሳልፎ የሰጠ ገዳማዊ ሰው እንደነበረ፡ ተከታዮቹ ይናገራሉ ቃል። የኋላ ኋላ ግን ከምንኩስና ዓለም ወጥቶ ገዳማዊ ነሮን በመንቀፍ ብዙ ገዳማትን እንዲዘጉ አድርጓል። ይህ ከክርስትና መመሪያና ከመጽሐፍ ቅዱስ ውጭ የሆነ ድርጊት መሆኑ ግልጽ ነው። ምክንያቱም እግዚአብሔር የምንኩስናን ሕይወት የነቅረበት ጊዜ የለምና። ራሱ ጌታ መንፈሳዊ ሥራ ለመሥራት ገዳማት የተመረጡ ቦታዎች መሆናቸውን ሲያስረዳና ለመነኩሣትም አብነት ሲሆን ለመጻም ወደ ገዳመ ቆርንቶስ ነበር የሄደው። በዚያም ከአራዊት ጋር እንደነበር ይገልጻልና። ማቴዎስ 4፡1 ማርቆስ 1፡13። ሉተር ግን በኋለኛው ዘመን ተነስቶ ይህን ሁሉ በመብቱ ሽሯል፤ ዛሬም ተከታዮቹ እርአያውን በመከተል ምንኩስናን ሲቃወሙ ይሰማሉ።

ማርቲን ሉተር የሉተራንን እንቅስቃሴ እንዲጀምር ያነሳሳው እውነተኛ ምክንያት ቢኖረውም፡ የኋላ ኋላ ግን ወደ ፍፁም ስሕተት አምርቷል። ምክንያቱም እንደሚከተለው ተጠቅሷል፤

አሱ በሚያገለግልበት በካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ አንድ የሐንሰ የተባለ መነኩሴ ድንኳን ተክሎ ለከተማው ሕዝብ በገንዘብ የኃጢአትን ሥርዐት ይሸጥ ነበር። ይህም ገንዘብ ለመሰብሰብ ካለው ጠንካራ ምኞት የተነሣ የፈጸመው ድርጊት እንጂ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የኃጢአት ሥርዐት በንስሃ እንጂ በገንዘብ ሊሆን እንደማይችል የታወቀ ነው። ይህ ገንዘብ የመሰብሰቢያ ስልት አጥጋቢ መሆኑ ስለ ታመነበት የሮም ሊቀ ጳጳስ ሌዎ አሥረኛ በሮም ከተማ ታላቁን የጴጥሮስ ቤተክርስቲያን ለማሳነጽ የገንዘብ እጥረት ገጥሞት ስለ ነበረ፣ የሐንሰ የተባለው መነኩሴ የጀመረውን የስርዐት ገንዘብ አሱም አጠገቢው ሰውም መንግሥተ ሰማያት በካርጂ ካልሆነ በፍጹም መግባት እንደማይችል በማመን የመንግሥተ ሰማያትን መግቢያ ደረሰኝ ይገዛ ጀመር።

ሉተርም ይህን ዓይን ያወጣ የሉብነት ሥራ በግልጽ ማውገዝ ጀመረ። ብዙዎችም የሃሳቡ ደጋፊ ሆኑ። የኋላ ኋላ መጽሐፍ ቅዱስን መመርመር አለብኝ ብሎ ተነሣ። አብዛኞቹ የካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን ትመራበት የነበረው ሥርዓትና እምነት ትክክል አለመሆኑን ገለጸ።

በእሱ መሪነት የተመሠረተው የፕሮቴስታንት እምነት ስሙ እንደሚጠቁመን ተቃውሞ ስለሆነ ቤተ ክርስቲያን ጥገናዊ ለውጥ ያስፈልጋታል በማለት ከሐዋርያት ከመጽሐፍ ቅዱስ መመሪያ ወጥቶ ብዙ ነገሮችን ነቀፈ።

እንደ አውሮፓ አቀጣጠር በ1517 ዘመናዊ አምስቱ ዓረፍተ ነገሮች የተባለውን በዊተንበርግ ቤተ ክርስቲያን በር ላይ በወረቀት አድርጎ ለጠፈ። በዚህም ምክንያት ከሮም ቤተ ክርስቲያን ማፈገጠን ይፋ አደረገ። ከማርቲን ሉተር ስሕተታዊ ትምህርቶች ውስጥ አንዳንዶቹን በገጠቅሰ

- ሀ. ምንኩስና አላስፈላጊ እንደሆነና ገዳማትም መዘጋት እንዳለባቸው።
- ለ. በእሱት ጊዜ የቅዱሳንን ስም መጥራት እነርሱንም እንደ አማላጆች አድርጎ መቅጠር ስሕተት መሆኑን፤
- ሐ. ማንኛውም ሰው በራሱ አተረጓጎም መጽሐፍ ቅዱስን መተርጎም እንደሚችል ሲሆን፣ በተለይ ይህ ሰፊ መንገድ ለብዙ እምነቶች መፈጠር ታላቅ አስተዋጽኦ ያበረከተ ነው። በአሁን ጊዜ እንደ ሰማይ ከዋክብት ለብዙ ሉተሊያዩ የእምነት ድርጅቶች መፈጠር ጥናመንሰኤ የሆነው ይኸው አባባል እንደሆነ በብዙዎች ይታመናል።

ሉተር በ1546 ዓ. ም. ከዚህ ዓለም በሞት ቢለይም እሱ የቀደሰው መንገድ ግን ለብዙ የእምነት ድርጅት ፈጣሪዎች ጥሩ አስተዋጽኦ አበርክተዋል። ፈረንሳዊው ጆን ኬልቪን በስዊዝ እና በተለያዩ የአውሮፓ ክፍሎች የሉተርን አርማ ይዘው የምዕራቡን ክፍል በሉተራን እምነት ከፋፈሉት። የምዕራቡ የክርስቲናው ክፍል በተለያዩ ዶክትሪን ተከፋፈለች፤ ቀድሞም ቢሆን፣ በልዩን ስሕተት ላይ የተመሠረተ ስለነበረ ትንሽ ነፋስ ነበር የሚጠብቀው፤ አሁን ደግሞ የሉተር እንቅስቃሴ አናጋው። ከሉተር በኋላ የተለያዩ ሰዎች አሁንም ከሐዋርያዊ ጉዞ የተለየ ሃሳብ በመያዝ ክርስቲያኑን መሠረታዊ ባልሆነ የፍልስፍና ትምህርት ይበጠብጡት ጀመር።

በ17ኛው መቶ ክፍለ ዘመን ሔንሪ ስምንተኛ የተባለው የእንግሊዝ ንጉሥ ከሮም ቤተ ክርስቲያን ተገንጥሎ የሚወጣበትን ምክንያት አበጀ። በሕይወት ያለችውን ሚስቱን ምንም ሳትበድለው እስከገንፈትቱ ሌላ ሴት ለማግባት ፍላጎት ስላደረበት ለሮማው ፓፓ ይህን ፍላጎቱን እንዲያጽድቁለት መልዕክት ይልካል። ጳጳሱ ግን ሥርዓት አለመሆኑን ገልጸውለት ፈቃደኛ አለመሆናቸውን አሳወቁት። ይህን ምክንያት በማድረግ እንግሊዝ ከሮም ቤተ ክርስቲያን ተለይታ “የእንግሊዝን ቸርች” በሚል ስያሜ የራስዋን ቤተክርስቲያን መሠረተች።

የሮም ቤተክርስቲያን ብዙ ሃገሮችን እንዳጣች በተገነዘበችበት ወቅት (ካውንተር ሪፎርሜሽን) ጀመረች። በዚህ ጥገናዊ ለውጥ ላይ ጀስዊት (ኢየሱስውያን) የሚባሉ በጀነራል የሚመሩ የሃይማኖት ወታደሮች አሰልጠነች። እነዚህም ካህናት በተለያዩ የትምህርት ዘርፎች ማለትም በሕክምና፣ በምህንድስናና በመምህርነት የሰለጠነ ነበሩ። በዚህ ስልት ሮም ያጣቻቸውን አገሮች ባትመልሱም፣ ተጨማሪ መለየት እንዳይፈጠር ልታግድ ችላለች። እንዲሁም ወደ አፍሪካ ጉራ በማለት አንዳንድ አገሮችን ማርካለች።

በ18ኛው መቶ ክፍለ ዘመን ሌላ የእምነት ድርጅት ብቅ አለ። ይኸውም የአድቬንቲስት እምነት ነው። ስሙ እንደሚጠቁመን ‘አድቬንት’ ከሚለው የእንግሊዝኛ ቃል የወጣ ነው። አድቬንት ማለት የክርስቶስ እንደገና ለፍርድ መምጣት ማለት ነው። አድቬንቲስት ስለክርስቶስ ዳግም ምጽአት ሌት ተቀን የሚያወሩ፣ ክርስቶስ ነገ ይመጣል፣ ከነገ ወዲያ ይመጣል እያሉ በትንቢት ላይ ተመስተርው የሚኖሩ ናቸው።

የአድቬንቲስትን እምነት በዘመናዊ መልኩ ያደራጀው ዊልያም ሚሊር የተባለው አሜሪካዊ ነው። ዊልያም ሚሊር እምነቱ በብዙ ሰዎች ዘንድ ተቀባይነትን እንዲያገኝ ከተጠቀመባቸው ዘዴዎች መካከል

የክርስቶስ ምጽአት መታረቡን መስደስ ነበር ። ይህ ሰው በአሜሪካ ቁጥሩ በርከት ላለ ሕዝብ ክርስቶስ ለፍርድ በ1843 እና በ1844 ዓ. ም. አካባቢ ይመጣል ብሎ ትንቢት ተናገረ ነበር ። ይህ ትንቢቱ ለወቅቱ ብዙ ሰዎችን በፍርሃት የእምነቱ ተካፋይ ቢያደርጋቸውም ሌላ ግን ውሸቱን መሆኑ ሲታወቅ ሲበቃተኑ ችለዋል ።

የአድቬንቲስት እምነት ተከታዮች በብዙ ክፍል ይከፈላሉ ። እንዳንዶቹ “ኮንሰርቫቲቭ” ሲባሉ ሌሎቹ ደግሞ “ኢቭንጀሊካል” በመባል ይታወቃሉ ። እንዲሁም ደግሞ በምስት ዋና ዋና ክፍሎች ይከፈላሉ ።

የመጀመሪያዎቹ “ዘሰሸንዝ ዶይ አድቬንቲስት” በሚል ስም ሲጠሩ ሰንበት ቀዳሚት እንጂ እሁድ አይደሉትም ይላሉ ። እንዲሁም የሰው ሁሉ ነፍስ እስከ ዕለት ምጽአት በመቃብር እንደምትኖር አድርገው ያስተምራሉ ።

ሁለተኛዎቹ “ዘ አድቬንት ክርስቲያን ችርች” በመባል ሲታወቁ እነዚህኛዎቹ ደግሞ ከላይኛዎቹ ለየት ብለው ሰንበት እሁድ መሆን ያስተምራሉ ።

ሶስተኛዎቹ “ዘ ችርች ኦፍ ጉድ ኦፍ ዘ አብርሃሚክ ፈዝ” የሚባሉት ሲሆኑ ፣ በሰንበት አከባቢ በኩል ከሁለተኛዎቹ ጋር አንድ ናቸው ።

በ1870 እንደ አውሮፓውያን አቆጣጠር የተነሣው ቻርልስ ራስል የተባለው ሰው በአሜሪካን የፍይትድ ስቲትስ ፣ “ጂሎክ ዊትነስ” የተባለውን የእምነት ድርጅት ፈለሰፈ ። ቻርልስ ራስል ለየት ያለ ትምህርት ይዞ ቢነሳም ፣ ይህ የሙት ትምህርቱ ግን በ325 ዓ. ም. በኒቂያ ላይ የተወገዘ የአርዮስ ትምህርትና በ381 ዓ. ም. በቁስጥንጥንያ “መንፈስ ቅዱስን ጉደሉ” ብሎ የተወገዘው የመቅደንዮስንና የሌሎችንም መናፍቃን ትምህርት አካቶ የያዘ ነው ።

የእምነቱ ተከታዮች እንደሚሉት መጠሪያ ሰማቸውን “የይሖዋ ምስክር” የሚለውን ያገኙት ከመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ኢሳያስ 43 ፡ 10 እንደ አሜሪካኑ ስታንዳርድ ቨርቨን አተረጓጎም ነው ብለው ነው ። በዚህ ቦታ ላይ “እናንተ የይሖዋ ምስክሮች ናችሁ” ይላል ። እና በኢሳያስ የተነገረልን እኛ ነን ሲሉ ይሰማሉ ። በመሠረቱ ይህ የእግዚአብሔር ክቡር ስሙ መሆኑ ሲታወቅም ፣ እነሱ ግን የታላቁ አምላክ ምስክሮች እንዳልሆኑ ሥራቸውና እምነታቸው ይገልጻቸዋል ።

እንደ “ይሖዋ ምስክሮች” ወይም አርዮሳውያን አባባል ይሖዋ ሁሉን የሚችል አምላክ ሲሆን ፣ ኢየሱስ ክርስቶስ ደግሞ ወደፊት

ለምትፈጠረው አዲሲቱ ዓለም ገጥሞ ይሆን ዘንድ የታወቀ ነው ይሉታል ። ትምህርታቸውንም በማርዘም ክርስቶስ ማለት የመጀመሪያው መልአክ ሚካኤል የተባለው ነው ብለው ክርስቶስን ሚካኤል ነው ብለው ያምናሉ ፣ ያስተምራሉም ።

እንደ ኢንሳይክሎፒዲያ አሜሪካና አገላለጽ ፣ ከ25,206 በላይ ኮንግሪገሽንስ በመላው ዓለም ላይ ሲኖራቸው ከእነዚህም ኮንግሪገሽንስ 5141 በዩናይትድ ስቴትስ አሜሪካ ውስጥ ይገኛሉ ። በ1967 ዓ. ም. ብቻ 17 ሚሊዮን የሚያህሉ የተለያዩ ትናንሽ መጽሐፍቶች በዓለም ላይ በትነዋል ። ዋቅታወር ብለው የሰየሙት መጋዘን በ72 የተለያዩ ቋንቋዎች የሚዘጋጅ ሲሆን ፣ በ1968 ዓ. ም. እንደ አውሮፓውያን አቆጣጠር ከ5 ሚሊዮን 3 መቶ ሺህ በላይ ተሰራጭተዋል ። ይህ ሁሉ የሚያሳየን ይህ በክርስትና ስም የሚንቀሳቀስ ድርጅት ትምህርቱ ከክርስትና እምነት ፍጹም የራቀ ሆኖ ሃላፊነቱ ግን ምዕመናንን በክርስትና ስም በማሳሳትና የአርዮስን እምነት እንዲከተሉ ለማድረግ በከፍተኛ ደረጃ እየተንቀሳቀሰ መሆኑን ነው ።

እንዳንዶቹ ቻርልስ ራስል ከአድቬንቲስት እምነት የወጣ እንደሆነና በስምንት ቀን ስብከት ብዙዎችን የእምነቱ ተከታዮች እንዳደረገና አሟሟቱም እንደ ግብር አባቱ እንደ አርዮስ በመቅሰፍት መሆኑን ይናገራሉ ። በ1916 ዓ. ም. ከካሊፎርኒያ ወደ ቤቱ ሲመለስ እንደሞተ ይነገራል ። ምናልባት ብዙ ጊዜ አርዮሳውያን ስለሁለተኛው አባታቸው ስለ ራስል የማያወሩት ሕይወቱ ሙሉ በውሸት የተመላ ስለሆነ ይሆናል ።

ይህ ሰው ክርስቶስ በዚህ ዘመን ይመጣል ብሎ ጊዜውን ወስኖና ቦታ ከልሎ ተናገረ ነበር ። ትንቢቱ ሳይዝለት የቀረ ደህና የሐሰት ነቢይ ነው።

* ይህንንም የውሸት ትንቢቱን ለማስተባበል ተከታዮቹ የማይሆን ምክንያት ሲሰጡ ይሰማሉ ። የይሖዋ ምስክሮች በዘመናችን ብዙዎችን በገንዘብም ሆነ በሐሰተኛ ትምህርታቸው እያታለሉ በከፍተኛ ደረጃ እየተስፋፋ ስለሆነ በክርስቶስ ክርስቲያን የተባልከ ወገኔ ሁሉ ከእነዚህ በኋለኞቹ ዘመናት በሰሜ ይመጣሉ ከተባሉት ሐሰተኞች ክርስቶሳውያን እንድትጠበቁ ምክረን እየለገሱ የእነዚህን መሳቲዎች ትምህርትና ለመሳቲ ትምህርታቸው የተሰጠውን መልስም በቦታው ስለጸፍኩልህ ተመልከት ።

* በ1874 ዓ. ም.

“ በለተለያዩ የእምነት ክፍሎች ካነሳን ዘንድ በ19ኛው መቶ ክፍለ ዘመን እንደነበረው ስለ ‘ በሐ ሁላ ’ እምነት ትንሽ ልቦላችሁ = ለእዚህ እምነት ጥርጊያ መንገድ ያደረገው ኦሊ መሃመድ የተባለው ሰው ሲሆን ፡ በ1819 ዓ. ም. ሺራዝ በተባለችው ቦታ የተወለደ ነው ። ለመጀመሪያ ጊዜ እምነቱን ሲጀምር ፡ “ ባብ ” የሚል ስያሜ ሰይሞት ነበር ። ትርጉሙ በእንግሊዝኛ ‘ ጌት ’ ማለት ሲሆን በአማርኛችን ‘ ቦር ’ እንደማለት ነው ።

ከዚያ በኋላ የተወጠነውን ጅምር ይዞ የተነሣውና በመጨረሻ ላይ የአሊ መሃመድን ሃሳብ ከግብ ያደረሰው መርዛ ሁሴን አሊ የተባለው የፐርሻ ሰው ነው ። እንደ አውሮፓውያን አቆጣጠር በ1863 ዓ. ም. ሁሴን አሊ የእምነቱን መጠሪያ ‘ በሐሁላ ’ ብሎ ሰየመው ። “ ሱብ ሐተ እግዚአብሔር ” ወይም “ የእግዚአብሔር ክብር ” እንደማለት ነው ። ከእሱ ሞት በኋላ ማለትም ከ1892 ዓ. ም. በኋላ የእምነቱ መሪ ነት ለታላቅ ልጁ ለአብደላ በሐ ተዘዋውሯል ።

የባህይ እምነት ተከታዮች የተለየ አቋም የላቸውም ። የትኛውም እምነት በውስጡ ትክክለኛ ዓላማ ስላለው እኛም ከሁሉም መልካም መልካሙን እንወስዳለን ሲሉ ፡ የዘመናችን ታላቁ ጌታ ሰው ሁሉ ወደ እግዚአብሔር ሊቀርብበት የሚችልበት “ በሀሁላ ” ነው ብለው ያምናሉ ። በእነርሱ እምነት መሠረት ክርስቶስም ሆነ መሐመድ ለአሁኑ ትውልድ አስፈላጊ እንዳልሆኑ ይናገራሉ ።

በዚህ ባለንበት ዘመን በክርስትና ስም እንኳን ከ22 ሺህ በላይ የእምነት ድርጅቶች እንዳሉ ይነገራል ። እንግዲህ ጳውሎስ ቀደም ብለን እንደጠቀስነው “ አንዲት ሃይማኖት ፡ አንዲት ጥምቀት ” ብሎ ስለአንዲት ሃይማኖት ሰብኮ እያለ ይህ ሁሉ እምነት ታዲያ ሊኖር ይገባል ?

ተገቢ አለመሆኑ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የተጠቀሰ ስለሆነ አንዲቷን ሃይማኖት ፈልገን ማግኘትና በእሷ ውስጥ መንዝ አለብን ። ይህቺን ሃይማኖት ፈልገን የምናገኝበትን መንገድ እግዚአብሔር ራሱ ሲጠቁመን “ የቀደመችዬቱን መንገድ (ሃይማኖት) ጠይቁ ፡ መልካሚቱ መንገድ (ሃይማኖት) ወዴት እንደሆነች እውቁ ፡ በእርስዎም ላይ ሄዱ ፡ ለነፍሳችሁ ዕረፍት ታገኛላችሁ ” ሲል አሳስቦናል ። ኤርሚያስ 6 ፡ 16 ፡

እንግዲህ ታሪክ እርቶዶክሳዊት ተዋሕዶ እምነታችን ከሁሉ በፊት የነበረች መሆንዋን ያስረዳናል ። ለኢትዮጵያውያንም የመጀመሪያዋ ሃይማኖታችን እርቶዶክስ ተዋህዶ መሆንዋ አሌ የማይባል ሐቅ ነው ። ኢትዮጵያ የክርስትናን ሃይማኖት የተቀበለችው በ34 ዓ. ም. ነው ። ይህንንም በሐዋርያት ሥራ 8 ፡ 26—40 የምናገኘው ነው ።

አምልኮተ እግዚአብሔርም ለእኛ አዲስ አይደለም ፡ የዛሬ ሦስት ሺህ ዓመታት ነው እግዚአብሔርን ያወቅነው ። ታዲያ የዛሬዎቹ ክርስቶስን እናስተዋውቃችሁ ባዮች ትንሽ አያፍሩም ? ሌላ ክርስቶስን እንዳንቀበል የእግዚአብሔር ልጅ ሊያሱስ ክርስቶስ ስላስጠነቀቀን አንፈልገም ። እኛ ስለኃጢአታችን ሲል በመስቀል ላይ የተሰቀለውን ክርስቶስን ከማንም ቀድመን አውቀንዋል ፡ አምነንበታል ፡ በስሙም ተጠምቀናል ፡ የባሕርይ ስግደትም እናቀርብለታለን ፡ ሌት ተቀን እና መሰገንዋለን ። አሁንም ለወደፊትም የአምላካችን የኢየሱስ ክርስቶስ ስም ይከበር ይመስገን አሜን !!!

ምዕራፍ ፪

መጽሐፍ ቅዱስ

መጽሐፍ ቅዱስ በዓለም ላይ ካሉት የተለያዩ ዓለማዊ መጻሕፍት ግለትም የፍልስፍና፣ የልብወለድ መጻሕፍት በጣም የተለየና በፍጡር አእምሮ የተደረሰ ሳይሆን፣ በመንፈስ ቅዱስ ደራሲነት በቅዱሳን አባቶች ፀሐፊነት የተጻፈ ነው። በውስጡ ያሉትም መንፈሳዊ ትምህርቶች ጊዜ የማይሸራቸው ምን ጊዜም የማያረጁ ዘለዓለማዊያን ናቸው። ትውልድ ያልፋል የመጽሐፍ ቅዱስ ቃል ግን ከጊዜ ወደጊዜ በተለያዩ ሰዎች አንደበት አዲስ ሆኖ ይነገራል። ሌሎች መጻሕፍት በተደጋጋሚ ሲነበቡ ይሰለገቡ፣ የመጽሐፍ ቅዱስ ቃል ግን ምንጊዜም አዲስ ነው። ምሥጢሩም እንደ ባሕር አሸዋ የበዛ ነው። ምክንያቱም የዘለዓለማዊው የእምላክ ቃል ነውና፤ “ ትውልድ ያልፋል አንተ ግን ከዘለዓለም እስከ ዘለዓለም ያው ነህ፤ ዘመናችሁም አይወሰኑም ” የዚህ ታላቅ ጌታ ሕያው ቃል ነው። ስለሆነም ለዘለዓለም ሕያው ሆኖ በእሱም የሚመሠረቱትን ሕያው ሊያደርግ ይችላል። ታላቁ መጽሐፍ፣ መጽሐፍ ቅዱስ።

ብሉይ ኪዳን ፤

በመጀመሪያ በእብራይስጥ ቋንቋ ተጻፈ፤ ከክርስቶስ ልደት በፊት ያለውን የአንድ እምላክ አማኞች የሆኑትን የእብራውያንን ታሪክ ይተርካል። በውስጡም ብዙ የተስፋ ቃላትን የያዘ ነው። ስለመሲሁ ክርስቶስ መምጣትም የተነገሩ ትንቢቶች በብዛት አሉበት። በ1400 ዓመተ ዓለም እካባቢ፣ ይህም ከክርስቶስ ልደት በፊት መሆኑ ነው በዚያን ጊዜ እንደተጻፈም ይገመታል።

የብሉይ ኪዳን ጻሕፍት በብዛት አርባ ሲሆኑ ከእነሱም ውስጥ አምስቱን እሪት የጻፈው ታላቁ ነቢይ ሙሴ ነው። በ284 ዓ. ዓ. ከክርስቶስ ልደት በፊት፣ በጥሊሞስ በተባለው ንጉሥ የንግሥና ዘመን ብሉይ ኪዳን ከዕብራይስጥ ወደ ጽርዕ ቋንቋ ተተረጎመ። ከዚያም በሄሮዲዮስ ዘመን መንግሥት ጀርም የተባለው የላቲን ቤተ ክርስቲያን አባት ወደ ላቲን ቋንቋ ተተረጎመው። ዘመኑም 366 ዓ. ም. ነው።

ብሉይ ኪዳን በሐገራችን ቋንቋ በግዕዝ የተተረጎመው ከክርስቶስ ልደት በፊት አንድ ሺህ ዓመት ቀደም ብሉ ሲሆን፤ ይኸውም በንግሥተ ሳባ ዘመነ መንግሥት ጊዜ ነው።

ሐዲስ ኪዳን፡

በለመሲሁ ክርስቶስ መወለድ፡ በዚህች ምድር ላይ ሠላሳ ሦስት ዓመት ከሦስት ወር መመላለስ፡ መሞት፡ እንዲሁም ሞትን ድል አድርጉ መነግት፡ ግረግ፡ የመሳሰሉትን የሚያስረዳ ሲሆን የተጻፈው ከ48—98 ዓ. ም. ባለው ጊዜ ውስጥ እንደሆነ ይገመታል።

የሐዲስ ኪዳን ጸሐፍት ብዛታቸው ስምንት ሲሆን ከእነሱም ውስጥ ብዙዎቹ ከጌታችን ከኢየሱስ ክርስቶስ ከራሱ የተግሩ፡ በዋለበት የዋሉ፡ ባደረበት ያደሩ ነበሩ። በለዚህም ጌታ ራሱን በዓይኖቹው አይተው፡ በጆሮአቸው ሰምተው፡ በእጃቸው ጸሐበው የጻፉ ናቸው። በለዚህ ከብሉይ ኪዳን ጸሐፍት ለየት ያሉ ናቸው።

አራቱ ወንጌላውያን፤

ግቴዎስ፡ ግርቆስ፡ ሉቃስ፡ ዮሐንስ በመባል ይጠራሉ። ግቴዎስና ዮሐንስ ከአሥራ ሁለቱ ሐዋርያት ውስጥ ሲሆኑ፡ ግርቆስና ሉቃስ ደግሞ ከሰባ አርድእት ውስጥ ናቸው። ሁለቱ ከሐዋርያት፡ ሁለቱ ከአርድእት የሆኑበት ምክንያት ምንድን ነው? ቢባል ጌታ ወንጌሉን ሐዋርያት ጨርሰው እንዲጽፉት ቢያደርግ ኖሮ አርድእት ለግስተግር ሲወጡ እናንተን ግን ይሰማችኋል፡ የውጭ ሰው ናችሁ፡ የውስጥ ሰዎች ብትሆኑ ወንጌልን በጻፋችሁ ነበር ብለው አይሁድ ትምህርታቸውን ከመቀበል ወደ ጓላ ባሉ ነበር። በለዚህ ጌታ ይህን አስቀድሞ ስለሚያውቅ ከአርድእትም ወንጌልን እንዲጽፉ አደረገ። እንዲሁም ደግሞ ሐዋርያት ብቻ ጨርሰው ቢጽፉት ኖሮ የአርድእት ከብር በአይሁድም ዘንድ ሆነ በክርስቲያኖች ዘንድ ባልታወቀ ነበር። አሁን ግን አርድእትም በጌታ ዘንድ የከበሩ መሆናቸውን ወንጌልን በግጽፉ ታወቀ።

አርድእት ብቻስ ለምን አልጻፉትም፡ ሁለቱን ከሐዋርያት በለምን አደረገ? የሚል ጥያቄ በእያንዳንዳችን ሕሊና ሊቀረጽ ይችላል። ለዚህም ምክንያት አለ፡ ይህ የሆነበት ምክንያት ስለወንጌል ከብር ነው። በአጠቃላይ ወንጌል በአርድእት ብቻ ተጽፎ ቢሆን ኖሮ ይህ ችግር ተርታ ሕግ ናት፡ ደጌቱ ሕግ ምሥጢረ ታምራትን በቤተ ኢየሁዳ፡ ምሥጢር መንግሥትን በደብረ ታቦር፡ ምሥጢረ ምጽአትን በደብረ ዘይት፡ ምሥጢረ ጸሎትን በጌቴልማኒ ባዩ አዕማዶ ምድር

በተባሉ በልበ ሐዋርያት ቀርታለች በግለት አይሁድ ደንኛይቱን ሕገ-ወንጌል ከመቀበል በተከለከሉ ነበርና።

የጸሐፍቱ አራት መሆን ምሥጢሩ፤

ወንጌልን የጻፉት አራቱ ወንጌላውያን ብቻ ናቸው፡ ከፍ ብለው አምስት፡ ዝቅ ብለው ሦስት አልሆኑም፡ አላደረጋቸውም። ስለምን ድነው ቢባል ስለብዙ ምክንያቶች ነው።

1ኛ/ የምድር ሥርዓት በሰማይ ሥርዓት እንጻር የተሰራ ነውና በሰማይ አራት ጸወርተ መንበር ኪሩቤል አሉ፡ በዘፈቀደ የሚገለጽባቸው መንበሩን ተሸክመው የሚታዩ የሚቀድሱት። በፀጋ የሚያደርባቸው ስለሆነ እንዲህ አለ እንጂ የሚሸከማቸውስ እሱ ነው። እነዚህም የሰው፡ የእንበሳ፡ የላምና የንስር መልክ አላቸው። የዮሐ. ራዕይ 4፡ 6—8 ተመልከት።

አራቱ ወንጌላውያንም በእነዚህ በአራቱ ኪሩቤል ይመስላሉ፡ አራቱ ኪሩቤል በእነዚህ አራቱ እንስሳት መመስላቸው፡ የሰው ምስል ያለው ለአጻም ፍጥረት ሁሉ የሚጸልይ፡ የንስር መልክ ያለው ለአእዋፋት የሚጸልይ፡ የእንበሳ መልክ ያለው ለአራዊት የሚጸልይ፡ የላም መልክ ያለው ለጋማና ለቀንድ ከብቶች የሚጸልይ መሆናቸውን ለመግለጽ ነው።

— በሰው መልክ ግቴዎስ ይመስላል። ምክንያቱም የጻዊት ልጅ የአብርሃም ልጅ እያለ ምድራዊ ልደቱን በመጻፍ ይጀምራልና።

— በእንበሳ መልክ ግርቆስ ይመስላል። ምክንያቱም እንበሳ ኑርው ከሰው ርቆ በምድረ በጻ ነው፡ ከዚያ ሆኖ የሕፃን ባሰማ ጊዜ እንስሳት ይገሠጻሉ አራዊት ይደነግጣሉ። ግርቆስም ከአምልኮተ እግዚአብሔር ትምህርት ተራቁታ ምድረ በጻ በሞትሆን በሞድረ ግብጽ “የእግዚአብሔር ልጅ የኢየሱስ ክርስቶስ ወንጌል መጀመሪያ” ብሎ ባስተማረ ጊዜ ምዕመናን ተገሥጾዋል፤ አጋንንትና መናፍቃን ደንግጠዋልና። ጻግመኛም እንበሳ ለላም ጌታው ነው ይሰብረዋል፤ ግርቆስም ከግብጽ ምድር በትምህርተ ወንጌል አምልኮተ ላህምን (የላም ጣኦት ሠርተው ያመልኩ ነበር) አጥፍቷልና። ግብጽ ቀደም ሙሴ፡ ጓላም ኢርምያስ በየተራ ቢያስተምሯት ወደ አምልኮተ እግዚአብሔር አልገባችም ነበር። በግርቆስ ስብከት ግን ክርስቶስን ፍጹም አምና ተቀብላለች።

— በላም መልክ ሉቃስ ይመሰላል = ከሌሎች ለየት ባለ ሁኔታ ከርስ ተስ በከብተች በረት እንደተወለደና እንስሶች ትንፋሻቸውን እንደገባቸውን ጽፏልና ።

— በንስር መልክ የሐንስ ይመሰላል = ምክንያቱም ንስር በእግር ይሸከረከራል፤ በከንፍ መጥቆ ይበራል ። በእግር እንዲሸከረ ከር የሐንስም እንደሌሎች ወንጌላውያን የአብን ልጅ ከሰማየሱም ያት መውረድ ከድንግል ማርያም መወለድ ይጽፋልና ። ንስር በከንፍ መጥቆ እንዲበር የሐንስ ከሌሎች ወንጌላውያን ለየት ብሎ አካል ከሐልውና ተገልጾለት የቃልን በቅድምና መኖር፤ እንዲሁም የሥላሴን አንድነትና ምስትነት ጽፏል። የንስር ዓይኑ ጽፋይ ነው ። ሽቅብ ወጥቶ-ረቦ፤ ቁልቁል በተመሰከተ ጊዜ የሰ ናፍጭ ቅንጣት ታህል ሥጋ ብትሆን አትሰወረውም፤ የማየት ሃይሉ ከፍተኛ ነው ። የሐንስም ከሌሎች ወንጌላውያን ለየት ብሎ ወንጌሉን ሲጀምር እጅግ ርቆና መጥቆ ንጽሐ ሥጋ ንጽሐ ነፍስ ንጽሐ ልቡና ተሰጥቶት የሥላሴን አንድነትና ምስትነት የአካላዊ ቃልን በቅድምና መኖር ተናግሯል ።

የአራቱ እንስሳ ኪሩቤል አቋቋም የሰው ገጽ ያለው አቋቋሙ በምሥራቅ ሆኖ ፊቱ ወደ ምዕራብ ነው ። የአንበሳ ገጽ ያለው አቋቋሙ በምዕራብ ሆኖ ፊቱ ወደ ምሥራቅ ነው ። የላም ገጽ ያለው አቋቋሙ በሰሜን ሆኖ ፊቱ ወደ ደቡብ ነው ። የንስር ገጽ ያለው አቋቋሙ በደቡብ ሆኖ ፊቱ ወደ ሰሜን ነው ። እንደዚሁም ማቴዎስ ጽፎ ለማርቆስ ደቀ መዛሙርት ማርቆስ ጽፎ ለማቴዎስ ደቀ መዛሙርት፤ ሉቃስ ጽፎ ለየሐንስ ደቀ መዛሙርት፤ የሐንስ ጽፎ ለሉቃስ ደቀ መዛሙርት መስጠታቸውን መናገሩ ሲሆን፤ ይህም ወንጌል በጥንተ ስብከት የደረሰችበትን ማሳየቱ ነው ። ከእዚያ በኋላማ በመላው ዓለም ተሰብካለች ።

2ኛ/ በአራቱ አፍላጋት (ወንዞች) ይመሰላሉ፤ እነዚህም ከገነት ከአንድ ከአጸ ሕይወት ሥር መንጭተው ይህን ዓለም ዙረው አጠጥተው ዕጽዋትን ከመድረቅ ወደ ልምላሜ፤ ከልምላሜ ወደ ጽጌ (አበባ)፤ ከጽጌ ወደፍሬ ያደርሳሉ ። ልክ እንደዚሁ አራቱ ወንጌላውያንም ወንጌሉን ከአንድ ጌታ ተምረው ይህን ዓለም ዙረው አስተምረው ምዕራፍንን በኃጢአት ከመድረቅ ወደ ልምላሜ ንስሐ፤ ከልምላሜ ንስሐ ወደ ጽጌ ትሩፋት ከጽጌ ትሩፋት ወደ ፍሬ ከብር ያደርሳሉና ።

3ኛ/ በአራቱ ከዋክብት ይመሰላሉ፤ እነዚህም አራቱ ከዋክብት ህልመ ልሚሌክ፤ ምልክሌል፤ ምልክሌል፤ ናርክሌል በመባል ይጠራሉ ። እነዚህም ዓመቱን ከአራት ይካፈሉታል ። ዘጠና አንድ ቀን ከአሥራ አምስት ኪክርስ ይደርሳቸዋል ። ጸሐይን ተከትለው ሥጋዊ ምግብን ይመግባሉ ። እንዲሁም አራቱ ወንጌላውያንም ዘመኑን ከአራት ተካፍለው ፀሐየ ጽድቅ ኢየሱስ ክርስቶስን ተከትለው መንፈሳዊ ምግብን ይመግባሉና ።

4ኛ/ በአራቱ ወቅቶች ይመሰላሉ፤ እነዚህም ጸደይ፤ ክረምት፤ መጸው፤ ሐጋይ (በጋ) ተብለው ይጠራሉ ።

— ጸደይ፤ የዘር ወቅት ነው ። ማቴዎስ በዚህ ይመሰላል ። ምክንያቱም የዘርን ምግብ ከሁሉ ይልቅ አምልተ አስፍቶ አብዝቶ ጽፏልና ።

— ክረምት፤ የውሃ ወር ነው ። ማርቆስ በዚህ በወርሃ ክረምት ይመሰላል ። ምክንያቱም ወንጌሉን በጌታችን በኢየሱስ ጥምቀት ይጀምራል ።

— መጸው፤ የነፋስ ወር ነው ። ወንጌላዊው ሉቃስ በዚህ ወቅት ይመሰላል ። ምክንያቱም በነፋስ አምሳል መንፈስ ቅዱስ እንደሚሰጥ ተናግሯልና ። እንዲሁም እመቤታችንን “መንፈስ ቅዱስ በአንቺ ላይ ይመጣል የልዑልም ኃይል ይጸልልሻል” እያለ ጽፏልና ።

— ሐጋይ (በጋ)፤ ይህ ወቅት መሬትዋ እሳት ላይ እንደተጣደብረች ምጣድ የምታቃጥልበት ወቅት ነው ። እንዲሁም ርጥበት የሌለበት ደረቅ ወር ነው ። በአጭሩ ወርሃ እሳት ነው ማለት እንችላለን ። በዚህ ወር የሐንስ ወንጌላዊ ይመሰላል ። ምክንያቱም መስተጻርር መስተቃርን የሌለበት ደረቅ ቃል በመጀመሪያ ቃል ነበር፤ ... እያለ ጽፏልና ።

አራቱ ወንጌላውያን ተመሳሳይና መንፈሱ የማይቃረን ቃል ጽፈዋል ። የመጀመሪያው ወንጌል የማቴዎስ ወንጌል ሲሆን አንዳንድ የታሪክ ምሁራን (የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ጸሐፊዎች ማለቱ ነው)፤ ማቴዎስ ወንጌሉን የጻፈው በኢትዮጵያ ውስጥ ነው ይላሉ ። ምን ያህል እውነት እንደሆነ ግን አላውቅም ። የማቴዎስ ወንጌል 28 ምዕራፎች አሉት ። ከሌሎች ወንጌላውያን አስፍቶ አምልተ ነው የጻፈው ።

ሁለተኛው ሉቃስ ነው፡ እርሱም የጻፈው ሂደ አራት ምዕራፎችን ነው፡ ሶስተኛው ዮሐንስ ነው፡ የዮሐንስ ወንጌል ከሌሎች ለየት የሚልበት እንደሌሎቹ በሥነ ፍጥረት፣ በትውልድ ሐረግ፣ በጥምቀት ሳይሆን የሚጀምረው፣ እጅግ ለሰው አዕምሮ በሚከብደው በረቀቀው በምሥጢር ሥላሴ ትምህርት ነው፡ እንዲሁም ከሌሎች ለየት ባለ ሁኔታ የአካላዊ ቃልን በቅድምና መኖር የክርስቶስን የባሕርይ አምላክነት በጸንብ አብራርቶ ይገልጻል፡ በዚህም ምክንያት ዮሐንስ ታዋቅሎ በሚል ቅጽል ስም ተሰጥቶታል፡ ይህም ነባቢ መለኮት፣ የመለኮትን ነገር የሚናገር ማለት ነው፡ ዮሐንስ ወንጌላዊ እንዳልሞተና በብሔረ ሕያዋን ከነሄናከና ከነሌሊያስ ጋር እንዳለ ይነገራል፡ አራተኛውና ከሌሎቹ ወንጌላውያን አነስ ያለ ምዕራፍ የጻፈው ማርቆስ ነው፡ አሥራ ስድስት ምዕራፎችን ነው የጻፈው፡

በለሌሎች የሐዲስ ኪዳን ጸሐፍት፤

ጳውሎስ፡ የቤተ ክርስቲያን ብርሃን ተብሎ የሚጠራው ቅዱስ ጳውሎስ ከብንያም ነገድ እንደሆነና ዳሩ ግን ዜግነቱ ሮማዊ እንደነበር ከመጽሐፍ ቅዱስ የምናገኘው እውነታ ነው፡ ጳውሎስ ለአይሁዳውያን ወገኖቹ ትውልዱ አይሁዳዊ መሆኑን ሲገልጽ (እኔ የኪልቅያ በምትሆን በጦርሲስ የተወለድሁ በዚህች ከተማ በገማልያል እግር አጠገብ ያደግሁ፡ የአባቶችንም ሕግ ጠንቅቄ የተማርሁ፡ ዛሬውንም እናንተ ሁሉ እንድትሆኑ ለእግዚአብሔር ቀናተኛ የሆንሁ አይሁዳዊ ሰው ነኝ) የሐዋ. ሥራ 22፡3—5፡ እንዲሁም ደግሞ በዜግነት ሮማዊ መሆኑን ሲገልጽ “... የሮሜን ሰው ያለፍርድ ትገርቶ ዘንድ ተፈቅዶላችኋልን?” የመቶ አለቃውም በሰማ ጊዜ ወደሻለቃው ቀርቦ፡ ይህ ሰው ሮማዊ ነውና ታደርገው ዘንድ ካለህ ተጠበቅ ብሎ ነገረው፡ ሻለቃውም ቀርቦ “አንተ ሮማዊ ነህን? ንገረኝ አለው፡ እርሱም አዎን አለው” የሻለቃውም መልሱ፡ እኔ ይህን ዜግነት በብዙ ገንዘብ አገኘሁት አለ፡ ጳውሎስም እኔ ግን በእርስዋ ተወለድሁ አለ፡ ስለዚህም ሊመረምሩት ያስቡት ከእርሱ ወዲያው ተለዩ፡ ሻለቃውም ደግሞ ሮማዊ መሆኑን ባወቀ ጊዜ ፈራ፡ አሳስሮት ነበርን፡

ጳውሎስ የመጀመሪያ ስሙ ሳውል ነበር፤ በመጀመሪያ ለአራት እምነት ቀናኢ የነበረ ሰው ስለነበረ ከአይሁዶች ጋር ሆኖ ክርስቶስን ያስቃየ፡ እንዲያውም ጌታን በእርግጫ ሲመታው ጌታም ወደኋላው ዘወር ብሎ “ሳውል መመለስህ ላይቀር ለምን ትረግጠኛለህ?” ቢለው፡ ለአራት እምነት ቀናኢ ነበረና እንዴት ደፍረህ እኔን እንደዚህ ትለኛለህ? ብሎ ተጨማሪ ጅራፍ አስገርፎታል፡ እንዲሁም ከጌታ

ሞትና እርገት በኋላ ሐዋርያት መንፈስ ቅዱስን ተቀብለው ለስብከት በተሰማሩበት ወቅት የክርስቶስ ወገኖች የሆኑትን ሁሉ በዋሉበት አላ ሰውል፡ ባደሩበት አላሳድር አለ፡ ክርስቲያኖችንም ከገጸ ምድር ለማጥፋት ከሊቃነ ካህናት ዘንድ የፈቃድ ደብዳቤ ተቀብሎ ወደ ኢየሩሳሌም ሲሄድ ሳለ፡ ደግሞ በተባለችው ቦታ ላይ ድንገት ከሰማይ ታላቅ ብርሃን በዙሪያው አንጸባረቀ፡ የብርሃን ጉርፍ በዙሪያው ጉረፈ፡ ጳውሎስም ደንግጦ ወደቀ፡ “ሳውል ሳውል ስለምን ታላድደኛለህ፡ የመውጊያውን ብረት ብትቃወም ላንተ ይብስብሃል” አለው ጌታ፡ ጳውሎስም የጌታ የኢየሱስ ክርስቶስን የባሕርይ አምላክነት አመነ፤ ከዚያ በኋላ ምርጥ ዕቃነቱን በተግባር አስመሰከረ፡

ቅዱስ ጳውሎስ የጻፋቸው መንፈሳዊ መልዕክቶች አሥራ አራት ናቸው፡ በመጨረሻ በኔርን ቂሣር ዘመነ መንግሥት የሰይፍ ከረባት በአንገቱ ላይ ያሰረ ታላቅ የየይማኖት አባት ነው፡

ቅዱስ ዴፕሮስ፤

የፍ ልጅ ስም እን ከወንድሙ ከእንድርያስ ጋር አሳ ከሚያጠምድበት ከባሕር ዳር እንደተጠራና “በወንጌል መረብነት ሰውን የምታጠምዱ አደርጋችኋለሁ” ብሎ ጌታ እንዳስከተላቸው ማቴዎስ ጽፎታል፡ ማቴ. 4፡18—21፡ ቅዱስ ዴፕሮስ የክርስቶስን የባሕርይ አምላክነት በቂጣርያ የመሰከረና በጌታም ዘንድ ብፁዕ ነህ ተብሎ የተመሰገነ ነው፡ እርሱም እንደ ጳውሎስ በኔርን ቂሣር ዘመነ መንግሥት ነበር በሮም አደባባይ የቀልቀሊት የተሰቀለው፡ ቅዱስ ዴፕሮስ ሁለት መልዕክታትን ጽፏል፡

ያዕቆብና ይሁድ፤

ወንድማማቾች ሲሆኑ፡ የእመቤታችን አገልጋይ የነበረው የሴፍ ከሚች ሚስቱ የወለዳቸው ልጆቹ ሲሆኑ፡ ሁለቱም አንዳንድ መልዕክታት ጽፈዋል፡

የመጽሐፍ ቅዱስ ብዛት፤

ጥንታዊት ቤተ ክርስቲያን የቅዱሳት መጻሕፍት ብዛት ሰማንያ አንድ መሆኑን ትናገራለች፡ ዳሩ ግን በዓለም ላይ በብዛት ተሰራጭቶ የሚገኘው መጽሐፍ ቅዱስ ስልሣ ስድስት ነው፡ በስልሣ ስድስቱ ውስጥ የሌሎች መጻሕፍት ከዚህ የሚከተሉት ናቸው፡

ከ ብ ሉ ይ፤

1. መጽሐፈ ሄናክ	2. መጽሐፈ ኩፋሌ	3. መጽሐፈ ሲዕብ
4. መጽሐፈ ዕገሐ ቀዳማዊ	5. መጽሐፈ የዲት	6. መጽሐፈ መሲት
7. ጥበብ ለልማን		

ከሐዲስ ኪዳን

1. ትዕዛዝ ሲጥሉስ	2. ግሥው ሲጥሉስ	3. አብጥሉስ ሲጥሉስ
4. ሥርዓተ ጽናት ሲጥሉስ	5. መጽ. ኪዳን ተዛማጅ	6. መጽ. ኪዳን ካልዕ
7. ተሰማርቶ	8. ጸሐፊዎች	

እነዚህን ከላይ የተጠቀሱትን መጻሕፍት ባታዩል የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ትቀበላለች ። እንዳንደች ዘመን አመጣሽ እምነቶች ግን ከስልሣ ስድስቱ ውጭ ሌላ የለም ሲሉ ይሰማሉ ። ለዚህም የሚጠቅሱት የሐንስ ራዕይ መጨረሻው ላይ ያለውን ቃል ነው “ ግንም በዚህ ላይ እንዳች ቢጨምር እግዚአብሔር በዚህ መጽሐፍ የተጻፉትን መቅሰፍቶች ይጨመርበታል ። ግንም በዚህ በትንቢት መጽሐፍ ከተጻፉት ቃላት እንዳች ቢያጉድል በዚህ መጽሐፍ ከተጻፉት ከሕይወት ዛፍና ከቅድስቲቱ ክብሩ እግዚአብሔር ዕድሉን ያጉድልበታል ” ። ራእይ 22 ፡ 18

ይህን አባባል በጥምና ስናጠነው የየሐንስ ራዕይን ብቻ የሚመለከት ሆኖ እናገኘዋለን ። በዚህ በትንቢት መጽሐፍ አለ እንጂ ከዚህ መጽሐፍ ቅዱስ ውጭ አላለም ። ደግሞም መጽሐፍ ቅዱስ ከመነሻው እንደዚሁ አንድ ላይ እንደተጠረዘ ሆኖ የተገኘ አይደለም ። ጸሐፍቱ በተለያዩ ዘመን የነበሩ እንደሆነ ሁሉ መጻሕፍቱም በተለያዩ ዘመናት የተጻፉ ናቸው ። በተለያዩ ቦታዎችም ነበሩ ። እንግዲህ በአንድ ሰው እንደተጻፉና በአንድ ወቅት ሁሉም የመጽሐፍ ቅዱስ መጻሕፍት ተጽፈው አልቀው በጥራዝ መልክ እንደወጡ አድርገው በመውሰድ የየሐንስ ራዕይን ማጠቃለያ ለሁሉም መጻሕፍት አድርገው መውሰድ አልግ ወቅ ወይንም ተገባል ነው ።

ይህ ቃል የተጠቀሰበት የራሱ የሆነ ምክንያት አለው ። ክርስቲያኖች ሃይማኖታቸውን ያስፋፉት በቀላል እንዳልነበር ከማንኛችንም የተሰወረ አይደለም ። በተለይ የርም ነገሥታት በቤተ ክርስቲያን ላይ ያልመዘዙት ሰይፍ ፣ ያላሳረፉት የመከራ ዱላ አልነበረም ። በዘመነ ሰማዕታት ክርስቲያኖች እንደ ሸንኩርት ሲቀረጽቶ ቅዱሳን መጻሕፍትም የሌላት አጻፍ ተደርገው ነበር ። በዚህ ወቅት ክርስቲያን ሲሞት ክርስቲያን ይተካል ። መመሪያቸው የሆነው መጽሐፍ ቅዱስ ከጠፋ ግን የኋለኞቹ ክርስቲያኖች መመሪያ ያጣሉ በማለት በጥሻ በፍርክታ ውስጥ ቅዱሳት መጻሕፍትን መደበቅ ጀመሩ ። ክርስቲያኖች መከራ ወን አሳለፈው በእግዚአብሔር ኃይል ሰላም በሰፈነበት ወቅት የተቀበሩ መጻሕፍትን ከየቦታው ማውጣት ጀመሩ ። ጻፋ ግን ከቅዱሳት መጻሕፍት ውስጥ ሁሉም ሲገኙ የየሐንስ ራዕይ ግን ይጠፋል ። በዚህ አገነው ላለ የሐንስ አፈወርቅ በግዞት ባለ ጊዜ ስለዚህ መጽሐፍ መቃ

ጠል ያዘን ነበርና መንፈስ ቅዱስ የሐንስ ሐዋርያ ፍጥሞ በተባለችው ደሴት ያየውን ራዕይ እንደም ሳያስቀር ይገልጽለትና ይጽፋል ። በመዝጊያውም ላይ የሐንስ ማስጠንቀቂያ አሰፈረበት ። ይኸውም ማስጠንቀቂያ “ የሐንስ ወንጌላዊ የጸፈው ላይ እንደዚህ የሚል ነበረበት የሐንስ አፈወርቅ በጸፈው ላይ ግን ይሄ የለበትም ። ወይም ደግሞ የሐንስ ወንጌላዊው ባየው ራዕይ ላይ ይሄ አልተጻፈም ። በማለት ሌሎች ሰዎች በዚህ የራዕይ መጽሐፍ ላይ የራሳቸውን ሐሳብ እንዳይጨምሩና እንደዚሁም እንዳይቀንሱ ተብሎ የተጻፈ የማስጠንቀቂያ ቃል ነው ። ምክንያቱም ለየሐንስ ወንጌላዊ ያሳየው መንፈስ ቅዱስ ለየሐንስ አፈወርቅም ምንም ሳያስቀር ሳይጨምር ሳይቀንስ ዳግመኛ እንዳሳየው ገልጾለታልና ።

እውነታው ይሄ ሆኖ ላለ እንዳንድ ወገኖች ግን ከላይ በየሐንስ ራዕይ ላይ የሰፈረውን ተገን በማድረግ ድርሣናትና ታምራትን ፣ ገድላትን ሲነቅፉ ይታያሉ ። እነዚህ መጻሕፍት ሃሳባቸውና እምነታቸው ከመጽሐፍ ቅዱስ ያልወጣ አንድ አይነት ሃሳብና እምነትን የሚገልጹ እንጂ ባለድ አምልኮትን የሚሰብኩ አይደለም ። ወንጌል የሰናፍጭ ቅንጣት ታክል እምነት ቢኖራችሁ የሚሳናችሁ ነገር የለም ብላ የተናገረችውን ቃል እነዚህ መጻሕፍት ተግባራዊነቱን በታሪክ አስደግፈው የሚያቀርቡ ናቸው ። ጳውሎስ ለጢሞቴዎስ ሲጽፍለት “ የእግዚአብሔር ሰው ፍጹምና ለቡ ሥራ ሁሉ የተዘጋጀ ይሆን ዘንድ የእግዚአብሔር መንፈስ ያለበት መጽሐፍ ሁሉ ለትምህርትና ለተግባር ልብንም ለማቅናት በጽድቅም ላለው ምክር ይጠቅማል ” 2ኛ ጢሞቴዎስ 3 ፡ 16-17 ።

እንግዲህ ድርሣናትም ሆኑ ገድላት ስለ እግዚአብሔር አዳኝነት፣ ታላቅነት የሚገልጹ ስለሆነ የእግዚአብሔር መንፈስ ያለባቸው መሆናቸው የተረጋገጠ ነው ። ጳውሎስ ስልሣ ስድስቱን መጽሐፍ ቅዱስ ብቻ ተጠቀም አላለም ። ገደብ ሳያደርግ የእግዚአብሔር መንፈስ ያለባቸው በቅዱሳን አባቶችም ሆነ በሌሎች ክርስቲያኖች የተጻፉትንም መንፈሳዊ መጻሕፍት አለ እንጂ ።

ወንጌላዊው የሐንስም በምዕ. 20 ፡ 30 ላይ “ ኢየሱስም በዚህ መጽሐፍ ያልተጻፈ በሌላ መጻሕፍት የተጻፉ ብዙ ምልክት በደቀመዛሙርቱ ፊት ማድረጉን ገልጾአል ” ። ጌታ ያደረገው ሥራ ተጽፎ እንደማያልቅ አሁንም ይኸው የጌታ ሐዋርያ የሆነው የሐንስ ሲገልጽ “ ኢየሱስም ያደረገው ብዙ ሌላ ነገር ደግሞ አለ ። ሁሉ በእያንዳንዱ በጻፍ ለተጻፉት መጻሕፍት ዓለም ራሱ ባልበቃቸውም ይመስለኛል ” የሐ. 21 ፡ 25 ።

ደርሶ አዋቂ ነን ባዮች ታዲያ የጌታን የታምራቱን ሥራ ገድበው ከዚህ ውጭ ያደረገው የለም ሲሉ ትንሽ አያፍሩም? የጌታ የ33 ዓመት ከ3 ወር መዋዕለ ዜና በአራቱ ወንጌላውያን ብቻ ተጽፎ የተካተተው ነው ቢሉን ግንም አያምናቸውም ። እንኳን የታላቁ አምላክ የክርስቲስ ታሪክ ቀርቶ የአንድ ተራ ንጉሥ ታሪክ እንኳን ብዙ ጽልዩም መጻሕፍት ይወጣዋል ።

ከበልሣ ስድስቱ ውጭ ሌላ መጽሐፍ ቅዱስ የለም እንዳይሉ አሁንም ሌላ ማስረጃ እነሱ አምነው የተቀበሉት መጽሐፍ ቅዱስ ይመስ ክርባቸዋል ። በይሁዳ መልዕክት 1 : 14—15 “ የሄናክን ትንቢት ይሁዳ ከመጽሐፈ ሄናክ ጠቅሶ ” ጽፎታል መጽሐፈ ሄናክ ደግሞ በበልሣ ስድስቱ መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የለም ። እንግዲህ ያልተጻፈውን ከልቡናው አንቅቶ ሄናክ እንዲህ ብሎ ተናገረ ብሎ ዋሽ? አይደለም ። በእውነት መሠከረ እንጂ ። ይህንንም በመጽሐፈ ሄናክ ላይ የምናገኘው ነው ። መጽሐፈ ሄናክ 1 : 9 ።

ለዚያውስ እነሱ የተለያዩ የሞት ፍልስፍና የያዙ መጻሕፍትን እየጻፉ አንብቦ እያሉ ይበትኑስ የለ? ታዲያ ከመጽሐፍ ቅዱስ ሌላ መጽሐፍ አታንብቡ ካሉ እነሱ ለምን ሌላ መጽሐፍ እየጻፉ ያስረጩ? ወይስ ትንቢቱ ለእርቶዶክሳውያን ብቻ ነው የተነገረው? ይሄ ለማጭበርበር ነውና የእግዚአብሔር መንፈስ ያለባቸውን መጻሕፍት መርምረን እውነተኛ እርቶዶክሳዊ ትምህርትን የያዙ ከሆነ አንብቦን ልንረዳና ልንመራባቸው ተፈቅዶልናል ። ሌላም ማስረጃ መጥቀስ እንችላለን ። በማቴዎስ ወንጌል 27 : 9 ያን ጊዜ የነቢዩ የኤርሚያስ ቃል ተፈጸመ እንዲህ ያለው “ የእስራኤል ልጆች የተሰማሙበትን የክቡርን ዋጋ ሠላሳውን ብር ውሰዱ ” ይህን ቃል የምናገኘው በስድሳ ስድስቱ ውስጥ ሳይሆን በተረፈ ኤርሚያስ 7 : 2—4 ባለው ላይ ነው ።

እንግዲህ ከዚህ የምንረዳው ሐዋርያት ያስተምሩ የነበሩት ከ46ቱ የብሉያት መጽሐፍ እየጠቀሱ እንደነበር ነው ።

ምዕራፍ ፫

ምሥጢረ ሥላሴ 1

የእግዚአብሔርን አንድነትና ሦስትነት የሚከዱ ጥቂቶች ሣይሆኑ ብዙዎች ናቸው ። እግዚአብሔር አንድ ሲሆን ሦስት ፣ ሦስት ሲሆን አንድ ነው ። ይህንንም መጽሐፍ ቅዱስ እንደሚከተለው ያስረዳናል ።

— ዘፍ. 1 : 26 “ እግዚአብሔርም አለ ፡ ሰውን በመልካችን እንደ ምሣሌያችን እንፍጠር ” እግዚአብሔርም አለ ብሎ አንድነቱን ፣ ሰውን በመልካችን ብሎ ብዛትን ይገልጻል ። አንዳንዶች ይህን አባባል በሌላ ሲተረጉሙት ይስተዋላሉ ። አባባሉ ብዛትን የሚያመለክት ሳይሆን እንደ ነገሥታት ልማር እግዚአብሔር ራሱን ለማክበር ብሎ በብዙ ቁጥር ተጠቀመ ይላሉ ። ይህ ግን ውሸት መሆኑ በመጽሐፍ ቅዱስ ይረጋገጣል ። በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የተጠቀሱት ነገሥታት ራሳቸውን እኛ ብለው ወይም በብዛት ጠርተው አይናገሩም ።

ፈርዖን የሲፍን “ በግብጽ ምድር ኹሉ ላይ ሾምኩህ ” አለው እንጂ ሾምንህ አላለውም ዘፍ. 41 : 41 ።

ናቡከደነፆር “ የሕልሙን ፍቺ እንዲያስታውቁኝ የባቢሎን ጠቢባን ሁሉ ወደ እኔ ይገቡ ዘንድ አዘዝሁ ” አለ እንጂ ወደ እኛ ይገቡ ዘንድ አዘዝን አላለም 1 ዳን. 4 : 6 ።

— ዘፍ. 3 : 22 “ እነሆ አዳም መልካምና ከፋን ለማወቅ ከእኛ እንደ አንዱ ሆነ ” ከእኛ የሚለውና እንደ አንዱ የሚለው እግዚአብሔር ከአንድ በላይ እንደሆነ የሚጠቁሙን አባባሎች ናቸው ።

— ዘፍ. 11 : 6—7 “ ኑ አንዱ የአንዱን ቋንቋ እንዳይሰማ ቋንቋቸውን እንደባለቀው ” ኑ የሚለው ቃል የሚያስረዳን አንዱ አካል ሌሎችን ሁለትና ከዚያም በላይ ሊሆን ይችላል መጥራቱን ነው ።

ይህንንም አባባል ጸረ ሥላሴ የሆኑ ክፍሎች በሌላ አይነት አባባል ይለውጡታል። ተግባራዊ እግዚአብሔር ሲሆን የተጠሩት ደግሞ መላእክት ናቸው ይላሉ። አሁንም ይሄ አባባላቸው ስሕተት መሆኑን እናረጋግጣለን። እግዚአብሔር በባሕርይው ደካማ ሆኖ የመላእክትን እገዛ ፈልጎ ጥቅመ ስናሰርን ለማፍረስ ኑ እርዳኝ ብሎ መላእክትን አይጠራም። አጋዥ የሚረዳግ ፍጡር እንጂ ፈጣሪ አይደለም። እርሱ በራሱ ከሃሲነት ሁሉንም ማድረግ የሚችል ነው። ስለሆነም መላእክትን አለመሆኑ ግልጽ ነው። ለመላእክቱ ሄዱ ይህን አድርጉ ይላል እንጂ ኑ ሄደን እንዲህ እናድርግ አይልም። በባሕርይው ደካማ አይደለምና።

— ዘፍ. 18 : 1—15 በዚህ ምዕራፍ ላይ እግዚአብሔር በመምራ የአድባር ዛፍ ሥር ለአብርሃም እንደተገለጠለት፣ ወዲያውም ሦስት ሰዎች እንዳየ፣ አብርሃምም ሊቀበላቸው እንደ ሄደ እንደ ደረሰም እንደ ሰገደ ቀጥሎም “ በፊትህስ ሞገስን አግኝቼ እንደ ሆነ ” ብሎ አንድነቱን መግለጹን፣ አያደዞም ደግሞ “ ጥቂት ውሃ ይምጣላችሁ ” ብሎ በአካል ሦስት መሆኑን ተናገረ። እስከ መጨረሻው ድረስ ስንመለከተው አብርሃም እግዚአብሔርን በአንድነትና በሦስትነት እየጠራው እናያለን። ቀደም ባሉት ምዕራፎች ላይ ግልጽ ሆኖ ያልተጠቀሰው የእግዚአብሔር ሦስት በእዚህ ምዕራፍ ላይ ገሃድ ሆኗል።

አሁንም ይህን ምዕራፍ እንዚሁ ጸረ ሥላሴ የሆኑ ክፍሎች ከምዕ. 19 ጋር በማቆራረጥ ለአብርሃም የተገለጡት መላእክት ናቸው ይላሉ። ምዕ. 18 ግን የሚለው እግዚአብሔር ተገለጠለት እንጂ መላእክት አይልም። በእግዚአብሔር ስም ደግሞ መላእክት ሊጠሩ አይገባቸውም። ሙሴም መላእክትና እግዚአብሔርን መለየት አቅጥት ጸፈ የሚሉ ከሆነ እርሱ ሌላ ነው። እኛ ግን የተጻፈውን እንጂ ያልተጻፈውን ማንበብ በላዕለመደብን እግዚአብሔር ብሎ የጻፈውን ስለእግዚአብሔር እንደተነገረ፣ መላእክት ብሎ የጻፈውን ስለ መላእክት እንደ ተጻፈ እንረዳለን።

— ትንቢት ኢሳይያስ 6 : 1-3 “ ቅዱስ ቅዱስ ቅዱስ እግዚአብሔር፣ አንዱ ቅዱስ ለአብ፣ ሁለተኛው ቅዱስ ለወልድ፣ ሦስተኛው ቅዱስ ለመንፈስ ቅዱስ መሆኑን ልብ እንበል። አይ ይሄ አብ ወልድ መንፈስ ቅዱስን ለመግለጽ ሳይሆን ድግግሞሽ ነው እንዳይባል ሁለት ወይም አራት ጊዜ አላለም። ወስኖ ሦስት ጊዜ እንጂ። ይህንኑ ቃል በሌላም ቦታ እናገኘዋለን። የዮሐንስ ራእይ 4 : 8።

የእግዚአብሔር አንድነት፤

በእገዛገ፣ በሥልጣን፣ ይህን ዓለም በመፍጠርና በግሳለፍ፣ በሕልውና፣ በመለኮት፣ በልብ፣ በቃል፣ በእስትንፋስና ይህን በመሳሰሉት ሁሉ አንድ ነው።

ግስረጃ፤

በመፍጠር፤

መዝ. 101 : 25 “ አቤቱ እንተ ከጥንት ምድርን መውረትኸ ሰማ ያትም የእጅህ ሥራዎች ናቸው። ”

ዘፍ. 1 : 1 “ እግዚአብሔር ሰማይና ምድርን ፈጠረ ” እዚህ ላይ ፈጠሩ አላለም፣ ፈጠረ እንጂ። ኢሳይያስ 66 : 1—2።

በልብ፣ በቃል፣ በእስትንፋስ፣ መዝሙር 32 : 1—6 “ የእግዚአብሔር

ቸርነት ምድርን ሞላች፣ በእግዚአብሔር ቃል ሰማዮች ጸኑ፣ ሠራዊታቸውም ሁሉ በአፋ እስትንፋስ። ”

በሥልጣን፣ “ እኔና አብ አንድ ነን ” ዮሐንስ ወንጌል 10 : 30

በሕልውና፣ “ እኔ በአብ እንዳለሁ፣ አብም በእኔ እንዳለ እመኑ ”

የዮሐ. ወንጌል 14 : 10

“ ቃልም በእግዚአብሔር ዘንድ ነበር ቃልም እግዚአብሔር ነበር ይህ በመጀመሪያ በእግዚአብሔር ዘንድ ነበር ” ዮሐንስ ወንጌል 1 : 1—2። አብ ልባቸው ስለሆነ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ውስጥ አለ፣ ከቃሉ ከወልድ፣ ከሕይወቱ ከመንፈስ ቅዱስ አይለይም። ወልድም ቃላቸው ስለሆነ በአብ በመንፈስ ቅዱስ ውስጥ አለ፣ መንፈስ ቅዱስም ሕይወታቸው ስለሆነ በአብ በወልድ ውስጥ አለ።

ሦስትነት፤

— የስም ሦስትነት፣ አብ፣ ወልድ፣ መንፈስ ቅዱስ ማቴዎስ 28 : 19።

“ ሂዳና አሕዛብን በአብ፣ በወልድ፣ በመንፈስ ቅዱስ ስም እያጠመቃችኋቸው ደቀመዛሙርት አድርጉአቸው ”

— የግብር ሦስትነት፣ አብ አባት፣ ወልድ ልጅ፣ መንፈስ ቅዱስ ሰራጊ። አብ ወልድን ወለደ፣ ግለትም ከአካሉ ከባሕርይው ተገኘ ግለት ነው። ለምሳሌ የሰው ነፍስ ልብነቷ ቃልነቷን እንደ

ሚያስገኝ ነው። ወልድ ከአብ ተወለደ ማለት አብን አህሉ መስሎ ከአብ ተገኘ ማለት ነው። ለምሳሌ የነፍስ ቃልነቷ ከላብነቷ እንደተገኘ ነው።

አብ መንፈስ ቅዱስን አሰረደው ማለት ከአካሉ ከባሕርይው ተገኘ ማለት ነው። ለምሳሌ የነፍስ ልብነቷ ሕይወቷን እንዳስገኘው ነው። መንፈስ ቅዱስ ከአብ ሰረጸ ሲባል አብን አህሉ መስሎ ከአብ ተገኘ ማለት ነው። ዮሐ. ወንጌል 15 : 26 “እኔ ከአብ ዘንድ የምልክላችሁ አጽናኝ እርሱም ከአብ የሚወጣ የእውነት መንፈስ በመጣ ጊዜ እርሱ ስለ እኔ ይመስክራል።”

የአካል ሦስትነት : አብ የራሱ የሆነ ፍጹም ገጽ : ፍጹም መልክ አለው : ወልድም የራሱ የሆነ ፍጹም ገጽ ፍጹም መልክ አለው : መንፈስ ቅዱስም የራሱ የሆነ ፍጹም ገጽ : ፍጹም መልክ አለው። ይሄም የአካል ሦስትነት በመጽሐፍ ቅዱስ የተጠቀሰ ነው : ማቴ. 3 : 16—17 ።

“ኢየሱስም ከተጠመቀ በኋላ ወዲያው ከውሃ ወጣ : እነሆም ሰማያት ተከፈቱ : የእግዚአብሔርም መንፈስ እንደ ርግብ ሲወርድ በእርሱ ላይም ሲመጣ ታየ : እነሆም ድምጽ ከሰማያት መጥቶ በእርሱ ደስ የሚለኝ የምወደው ልጄ ይህ ነው አለ” ሥላሴ በአካል ሦስት መሆናቸው በየርዳናስ በጥምቀት ጊዜ ታይቷል። ወልድ በተለየ አካሉ ተጠማቂ ሆኖ : መንፈስ ቅዱስ በተለየ አካሉ በእርግብ እምሳል : አብ በደመና ውስጥ ሆኖ የምወደው ልጄ በማለቱ ሦስቱ አካላት በአንድ ጊዜ ታዩ። በዚህም የተነሣ ሰባልዮሳውያን እንደሚሉት አንዱ እግዚአብሔር በተለያዩ ዘመናት ራሱን እየቀያየረ ማለትም በዘመነ ብሉይ አብ ተባለ : ከድንግል ማርያም ሲወለድ ወልድ ተባለ : በጳራ ቅሊጦስ ጊዜ መንፈስ ቅዱስ ተባለ የሚለው አባባላቸው ትክክል አለ መሆኑን ያስገነዝበናል።

የሥላሴ አንድነትና ሦስትነት በሰው ምሳሌነት 1

ለሰው በነፍሱ ሦስትነት አለው። ይኸውም ልብነት : ቃልነት : ሕይወትነት ነው። የሰው ነፍስ በልብነቷ የአብ ምሳሌ ናት : በቃልነቷ የወልድ : በሕይወትነቷ የመንፈስ ቅዱስ። የነፍስ ልብነቷ ቃልነቷንና ሕይወትነቷን ከራሷ ታስገኛለች : ቃልና ሕይወት (እስትንፋስ) ከአንዲት ከልብ ስለተገኘ ግን በከዊን ልዩ እንደሆነ በመነገርም ይለያሉ። ቃል ተወለደ ይባላል : እስትንፋስ ሠረጸ (ወጣ) ይባላል። እንደዚሁ አብ ወልድን በቃል እምሳል ወለደ : መንፈስ ቅዱስን በእስት

ንፋስ እምሳል አሰረደው። 1 ነፍስ ስትገኝ በሦስትነቷ በአንድ ጊዜ ተገኘች እንጂ ልብነቷ ቀድሞ ቃልነቷና እስትንፋስነቷ በኋላ አልተገኘም።

እንደዚሁም አብ ወልድን ሲወልደው መንፈስ ቅዱስን ሲያሠር ደው አይቀድማቸውም። ሰው በነፍስ በእዚህ አኳኋን የሚመስለው ስለሆነ እግዚአብሔር “ሰውን እንፍጠር በመልካችን እንደምሳሌያችን” ብሎ ተናገረ። ነገር ግን ነፍስ ልብ ቃል እስትንፋስ በመሆን የከዊን ሦስትነት ቢኖራት ነፍስ በአካል አንድ ናት እንጂ ሦስት አካል የላትም። ሥላሴ ግን እንዲህ ሳይሆኑ አብ አካላዊ ልብ ነው በአካሉ ይታያል : ወልድ አካላዊ ቃል ነው በአካሉ ይታያል : መንፈስ ቅዱስ አካላዊ ሕይወት ነው በአካሉ ይታያል። ሦስት አካል በመሆናቸው ከነፍስ ይለያሉ።

የእግዚአብሔርን ሦስትነት የሚያሳዩ ተጨማሪ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶችን መጥቀስ ይቻላል።

— ትጉ. አሳይያስ 48 : 12-16 “... አሁንም ጌታ እግዚአብሔርና መንፈሱ ልከውኛል” ተላኪ ወልድ እግዚአብሔር ብሎ አብን መንፈሱ ብሎ መንፈስ ቅዱስን ፤ ማመልከቱ ነው።

— መዝሙር 117 (118) : 16—17 “የእግዚአብሔር ቀኝ ኃይልን አደረገች : የእግዚአብሔር ቀኝ ከፍ ከፍ አደረገች” ሦስት ጊዜ የእግዚአብሔር ቀኝ ማለቱ አብ ወልድ : መንፈስ ቅዱስን መጥራቱ ነው።

— ዘጉልቅ 6 : 24—26 “እግዚአብሔር ይባርክህ ይጠብቅህም : እግዚአብሔር ፊቱን ያብራራህ ይራራህም” : እግዚአብሔር ፊቱን ወደ አንተ ያንሣ ሰላምንም ይስጥህ” እዚህ ላይ ሦስት ጊዜ የእግዚአብሔር ስሙ መጠራቱ ሦስትነቱን ለመግለጽ ነው።

— 2ኛ ቆሮ. 13 : 14 “የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ጸጋ : የእግዚአብሔርም ፍቅር : የመንፈስ ቅዱስም ጎብረት ከሁላችንም ጋር ይሁን” ብሎ ጳውሎስ የሥላሴን ስም ጠርቷል።

— ወልድ ነጉድንድ ዮሐንስ በመጀመሪያ መልአክቱ በምዕ. 5 በቁ. 7 ላይ “በሰማይ የሚመሰክሩ ሦስቱ ናቸው : እነርሱም አብ : ወልድ : መንፈስ ቅዱስ ናቸው” ብሏል። ይህ ቃል በአሁኖቹ የመጽሐፍ ቅዱስ እቅዶች ላይ ያልሠፈረ ቢሆንም : በቀድሞት

የመጽሐፍ ቅዱስ አትሞች ላይ ገን የሠረረ ነው። የኪነግ ጀምሮ በርዝን (የአንግሊካኖችን መጽሐፍ ቅዱስ ቅርጽም ይመልከቱ)።

ግጥም ስያ፡

- 1/ አብ ወልድን ስለወለደ መንፈስ ቅዱስን ስላሰረጸ አይበልጣቸውም አይቀድሟቸውም።
- 2/ ሥላሴ በአካል በሰም በግብር ሦስት ናቸው።
- 3/ መንፈስ ቅዱስ ከአብ የሠረጸ እንጂ ከወልድ አይደለም፤ ወልድ ቢወለድ እንጂ አይወልድም እያሠርጽም አይሰርጽም።
- 4/ አብ ወልድ መንፈስ ቅዱስ አንድ አምላክ ይባላል እንጂ ሦስት አማልክት አይባሉም።
5. የአካላትና የኩነታት (የሁኔታዎች) ሦስቱን አንድ አይደለም። አካላት መጠቅለልና መቀላቀል ሳይኖርባቸው በተከፍሉ በተፈለገ በፍጹም ገጽ በፍጹም መልክ በየራሳቸው የቆሙ ሲሆኑ ኩነታት ተከፍሎ ተፈለገ ሳይኖርባቸው በተዋሕዶ የነበሩ ያሉ የሚኖሩ ናቸው። እነዚህም ከዊነ ልብ ከዊነ ቃል ከዊነ እስትን ፋስ ናቸው። ከዊነ ሁኔታ ግለት ነው።

ምዕራፍ ፬

ምሥጢር ሥጋዊ

የአምላክ ሰው የመሆን ምሥጢር ግለት ነው። ብዙዎች እግዚአብሔር እጻምንና ልጆቹን ለማዳን ሰው መሆን ለምን አተጋው? የሚል ጥያቄ ሲያቀርቡ ይሰማሉ። እግዚአብሔር ሥጋን ይዋሐድ ዘንድና ሰይጣንን ድል ነስቶ ሰዎችን ነጻ ያወጣ ዘንድ ያስፈለገው ምሥጢር፤ አጻምና ሔዋን በገነት በተድላ ደስታ ሲኖሩ ሳለ ጠላት ዲያ ቢሉስ ቀንቶ በእባብ ሥጋ ተሰውሮ ወደ እነሱ ዘንድ ቀረበ። አጻምና ሔዋንም ሰይጣን መሆኑን ሳያውቁ በእባብ ሥጋ ተሰውሮ በመጣው በምክረ ሰይጣን ተቃለው ትዕዛዝ እግዚአብሔርን ጣሉ፤ ከእግዚአብሔር ልጅነት ሆነ ወጡ፤ እግዚአብሔርም ከእደን ገነት አስወጣቸው። የገነትንም ዙሪያ በምትገለባበጥ በሱራፈል ሰይፍ አስጠበቃት፤ ዘፍጥረት 3፡24።

አጻምና ሔዋንም ገነትን የመሰለች ቦታ፤ እግዚአብሔርን የመሰለ ጌታ በማጣታቸውና በዋንደፈ ደይን በመውደቃቸው የተነሣ ሌት ተቀን በእንባ ወደ እግዚአብሔር ይምራቸው ዘንድ ይጸልዩ ይመሁ ጀመር። እግዚአብሔርም አጻም በቢደለ እርሱ ሁለተኛው አጻም ሆኖ ስለአጻም ክሶ ከሰይጣን ባርነት ነጻ እንደሚያወጣው ቃል ገባለት። ይህንንም የተሰሩ ሥንት ይዞ አጻም ወደ መቃብር ወረደ ነፍሱም በሲኦል።

የሰይጣንን ጥበብ ተወዳዳሪ በማይገኝለት ጥበብ እግዚአብሔር ሲያፈርስ፤ ሰይጣን አጻምና ሔዋንን አባብን መስሎ ራሱን ሰውሮ መጥቶ እንደ አሳታቸው ሁሉ እርሱም የሥጋዊን ምሥጢር ከሰይጣን ሰውሮ የወደቀውንና የተገባቸውን የአጻምን ሥጋ ከሰይጣን ባርነት ነጻ ለማውጣት ገጽሕት ከምትሆን ከእመቤታችን ከትድሰት ድንግል ማርያም ፍጹም አምላክ፤ ፍጹም ሰው ሆነ። ዲያቢሎስም አምላክ መሆኑን እስኪዘነጋና እስኪጠራጠር ድካማ ሆኖ ቀረበ። ዲያቢሎስም ፍጡር መስሎት ነፍሱን በሲኦል፤ ሥጋውን በመቃብር ሊቆፋኝ በተረበ ጊዜ አምላክ በነፋስ አውታር በእሳት ዛንጀር ወጥሮ ያዘው። ዲያ

ቢሉስም መሸነፉን አመነ፤ ከአሱ በላቀ ጥበብ ክርስቶስ እንዳሸነፈው ተረዳ፤ ምርኮኞቹንም ለዳግማዊው አዳም ለኢየሱስ ክርስቶስ አስረ ከበ።

የኢየሱስ ክርስቶስ ማንነት፤

ኢየሱስ ክርስቶስ የአብ የባሕርይ ልጅ ነው። በኋለኛው ዘመን ንጽሕት ቅድስት ክምቲሆን ከድንግል ማርያም ተወለደ። ከሆስቱ አካል እንዱ አካል ወልድ (ኢየሱስ ክርስቶስ) ፍጡር ሳይሆን ፈጣሪ ነው። አማላጅ ሳይሆን ተማላጅ ነው። የእግዚአብሔር ቃል ወልድ እኛን ለመፍጠር የተፈጠረ አይደለም፤ እኛ በእሱ ተፈጠርን እንጂ። “በእሱ ሽሉ ተፈጠረ” ዮሐንስ ወን. 1፡3።

ለእኛ መፈጠሪያ እንዲሆን ልዑሉና ኃያሉ እንደ አገልግሎት መሣሪያ ተፈጠረ ብሎ ማውራት ከደካማ አስተሳሰብ የተገኘ ነው። ዓለምን እንደፈጠረ የታወቀ ቢሆንም፤ ወልድ ምንጊዜም ነበረ፤ ያል ነበረበት ጊዜ የለም። በእርግጥ ያለ እሱ ምንም አልተፈጠረም፤ ሁሉም በእሱ የተፈጠሩ ናቸው። ያለ እጅ ምንም መሥራት እንደማይቻል፤ ወልድም የአብ እጁ (ከንዱ) ነውና። አብ በወልድ ዓለማችን ፈጠረ ቢባል በእጅ ጥልፍ እንደ መጥለፍ፤ ስዕል እንደመሳል ማለት ነው።

አብ የወልድ አባት ነው እንጂ ፈጣሪ አይደለም። አባት ከሆነ ፈጣሪውም መሆን አለበት የሚሉ አሉ፤ ተሳስተዋል። አባትና እናታችን የእኛ ወላጆች እንጂ ፈጣሪዎች አለመሆናቸው የታወቀ ነው።

አብን ከወልድ፤ ወልድን ከአብ ለያይተን መናገር አይቻለንም። የቅዱስ ሉቃስ ሐሳብን አባባል እዚህ ላይ እንጠቅሳለን። የፀሐይ መናር በጸዳሉ፤ የእሳት መናር በነበልባሉ እንዲታወቅ አብን ያወቅነው በወልድ ነው። ጸዳል ከብርሃኑ እንደማይለይ፤ ወልድ ከአብ፤ አብ ከወልድ አይለይም። ፀሐይና ጸዳል ሁለት ፀሐዮች እንደማይባሉ አብና ወልድም ሁለት አማልክት አይባሉም። ለዚህም ማሰራጃ “እኔ በአብ፤ አብም በእኔ ነው” ብሏል። ዮሐ. ወንጌል 14፡10።

ከዚህ ተላልፈን እንደ አርቶስ ወይም እንደ አሁኖቹ የይሐዋ ምስ ክሮች አብ ወልድን አጸናው ወይም ፈጠረው ማለት ሕይወት ሕይወትን አጸናው እንደማለት ነውና ወልድ ሕይወት ሊሆን አይችልም። ዮሐንስ ወንጌል 14፡6 “እኔ መንገድና እውነት ሕይወትም ነኝ”

ወልድ ሥጋን በመዋሃድ ከአብና ከመንፈስ ቅዱስ አንፈልን?

በፍጹም! ሰውን ለማዳን ሲል ሰው የሆነው የእግዚአብሔር የባሕርይ ልጅ ወልድ ሰውም ቢሆን ከአምላክነቱ የጉደለበት የለም።

ተለውጦም ሌላ አልሆነም፤ ያው እሱው ነው እንጂ። “ቃል ሥጋ ሆነ” የሚለውን በመጥቀስ ብዙዎች ራሱ ያ ቃል ወደ ሥጋነት ተለ ወጣ እንጂ ከማርያም ሥጋ አልወሰደም የሚሉ መናፍቃን አሉ። እግዚአብሔር ግን በባሕርይው ሕልፈኝ ውላጤ የሌለበት ስለሆነ “እኔ እግዚአብሔር አልለወጥም” ሚልክ. 3፡6 በማለት በመለወጥ ሳይሆን በተዋሕዶ ሰው መሆኑን ያስረዳናል።

ስለሆነም ኢየሱስ ክርስቶስ የአብ ልጅ የማርያም ልጅ ሲሆን፤ የነበረ፤ ያለና የሚኖር እንጂ ሰው ሆኖ በምድር ላለ ከአብ ዕሪና አልተለየም፤ ተለውጦም ፍጡር ወይም አማላጅ አልሆነም። “ኢየሱስ ክርስቶስ ትናንትና ዛሬ እስከ ዘላለም ያው ነው” ዕብራውያን 13፡8።

በወንጌል የተመዘገበው ድካሙንም ኃይሉንም የገለጠበት ማንኛውም ድርጊት የራሱ የሥግግር ቃል ነው። ከጋጠላት በቀር የሰው የሆነውን ሁሉ የራሱ አድርጓልና። ብዙ ድንቅ ድንቅ ተአምራትን ያደረገው እርሱ ተራብ ተጠማ፤ እዘነ፤ አለቀሰ። በጌቲሴማጂ የጸለየው በጉልጉታ መራራ ጩኸት ያሰማው፤ እሱ የዕለት ፈሣ ወልደ መበለትን ወለተ አያኤርስን የአራት ቀን ሬሳ አልዛርን ያስነሳው ራሱ ሥግግር ቃል ነው። ማቴዎስ 9፡25 ሉቃስ 7፡11-16፤ ዮሐ. 11፡34።

ይሁን እንጂ ወልድ በባሕርይው መዋቲነት (ሞት) የሚሰማማው ነበር ማለት አይደለም፤ የክርስቶስ ሞት በሥጋ መሆኑን ሐዋርያው ዴጥሮስ ተናግሮታል። “ክርስቶስ በሥጋ ስለእኛ መከራን ስለተቀበለ...” 1ኛ ኢጥ. 4፡1። ስለዚህ የክርስቶስ መከራ መቀበል በመዋዕለ ሥጋዊ በተደረገው መግባት ከሆነ እግዚአብሔር ሞተልን ብሎ መናገር አያስቸግርም፤ መለኮት በሥጋው ሞተ ይባላል እንጂ። የሥጋዊን ሥርዓት ዓለም ከመፈጠሩ በፊት ካለው ሁኔታ ጋር ቀላቅሎ እግዚአብሔር በባሕርይው ሞተ ብሎ መናገር አይገባም፤ ከህደትም ነው። ሦሶቱ አካላት ሞቱ እንደማለት ነውና፤ እግዚአብሔርነት የሆነውም አካላት ማለትም የአብ፤ የወልድ የመንፈስ ቅዱስ ገንዘብ ነው።

የንስጥሮስ ቅምህርት ስለኢየሱስ ክርስቶስ፤

ንስጥሮስ ቀደም ብለን እንደተመለከትነው በ431 ዓ. ም. የተወገዘ መናፍቅ ነው። የንስጥሮስ ቅምህርት በአጭር ሲገለጽ ኢየሱስ ክርስቶስ ሁለት አካል ሁለት ባሕርይ ነው፤ የማርያም ልጅ ሌላ፤ የአብ ልጅ ሌላ ነው ይላል። የማርያም ልጅ ለአብ ልጅ ማገደሩ ሆነ፤ የቃልና የሥጋ ተዋሕዶ አካላዊ ነው ይላል። ይህም ማለት ሥጋ ለቃል ማገደሩ፤ ተሸካሚው፤ ልብሱ፤ መቅደሱ ነው ማለት ነው። እንደ ንስጥሮስ አባባል ሥጋና ቃል ዳዊትና ማገደር፤ ሰይፍና ሰገባ መሆና

የውነት ሕይወት ምላሽ ማግኘት ከመቻላቸው መለያየት እንደሚችሉ ቃልና ሥጋም የተለያዩ ማለት ነው። ይህ ትምህርት በመጽሐፍ ቅዱስም ሆነ በቅዱሳን አባቶች የተወጠ ነው። የክርስቶስ አንድ አካል መሆንን በኋላ እናያለን።

የፓፓ ሊዮን ትምህርት በኢየሱስ ክርስቶስ ላይ

ፓፓ ሊዮንም ሆነ ተከታዮቹ ከንስጥሮላዊ አስተሳሰብ ያልራቁ፣ ኢየሱስ ክርስቶስን አንድ አካል ሁለት ባሕርይ የሚሉ ናቸው። በሉጊክ (በመሠረተ እውነት) የንስጥሮስ አስተሳሰብ ከእነሱ ይልቅ እውነታነት አለው። ምክንያቱም አካል ያለባሕርይ፣ ባሕርይ ያለአካል አይገለጥምና። ሁለት ባሕርይ ካሉ የግዴታ ሁለት አካል ማለት ነበረ ባቸው። እነሱ ግን አካልን አዋሕደው አንድ ካሉ በኋላ ባሕርዩን ከፋፈሉ። መለኮት የመለኮትነትን ሥራ ይሰራል፣ ሥጋ የሥጋን ሥራ ይሠራል ብለው ያምናሉ። ይሄም ከሐዋርያት ትምህርትና ከመጽሐፍ ቅዱስ ውጭ መሆኑን ተጥሉን እናየዋለን።

የኢየሱስ ክርስቶስ ተዋሕዶ በቅዱሳን አባቶች ሲተነተን፤

ቅዱስ ፎርሱስ ስለቃልና ሥጋ ተዋሕዶ እንዲህ ይላል። “ቃል ሥጋ ሆነ ሲባል ቃል ተለውጦ ሥጋ ሆነ ማለት አይደለም። ሥጋም ወደ አምላክነት ተለወጠ ማለት አይደለም።” በማይመረመር የተዋሕዶ ምሥጢር የቃል ሀብት ለሥጋ፣ የሥጋ ሀብት ለቃል ሆነ እንጂ። ይህም ማለት የመለኮት ገንዘብ በተዋሕዶ የሥጋ ገንዘብ፣ የሥጋ ገንዘብ በተዋሕዶ የቃል ገንዘብ ሆነ ማለት ነው። ፊተኛና መጨረሻ መባል የሚገባው ቃል ሲሆን፣ ሥጋ ግን በተዋሕዶ የቃልን ገንዘብ የራሱ እድር ላልና ፊተኛም መጨረሻም እኔ ነኝ ሌላ በቃ።

ኢየሱስ ክርስቶስ ከሁለት አካል አንድ አካል ከሁለት ባሕርይ አንድ ባሕርይ ነው። ሁለት አካል ሁለት ባሕርይ እንዴት እንደሆነ እንመልከት።

መለኮታዊ አካል፣ ረቂቅ፣ የማይጨበጥ፣ የማይዳሰስ፣ እሳታዊ፣ ምሉዕ የሆነ።

ሥጋዊ አካል፣ ገዙፍ፣ ውሱን፣ የሚዳሰስ፣ የሚጨበጥ።

መለኮታዊ ባሕርይ፣ ፊተኛና ኋለኛ፣ መጀመሪያና መጨረሻ፣ ፈጣሪ ነቅ፣ ሁሉን ነገር ማድረግ መቻል፣ ዘለዓለማዊ ነቅ፣ የማይሞት፣ የማይለወጥ፣ የማይታመም የማይራብ፣ የማይጠግ፣ የማይደክም።

ሥጋዊ ባሕርይ፣ መራብ፣ መጠማት፣ መድከም፣ መሞት የሚሰጣቸው።

እንግዲህ ወልድ የአዳምን ልጅ ከሰይጣን ባርነት ሊያድን ሲመጣ ቃል ከሥጋ ጋር ተዋሕዶ ማለት መለኮታዊ አካልና ሥጋዊ አካል ተዋሕዶ፤ መለኮታዊ ባሕርይና ሥጋዊ ባሕርይ ተዋሕዶ። ከእመቤታችን የተወለደው ኢየሱስ ክርስቶስ ከሁለት አካል አንድ አካል፣ ባለመለወጥ በተዋሕዶ ማለት ነው መለኮት መለኮትነቱን ሳይለት፣ ሥጋ ሥጋነቱን ሳይለት ከሁለት ባሕርይ አንድ ባሕርይ ሆነ። ለዚህም ነው ክርስቶስ ፍጹም አምላክ ፍጹም ሰው የሚባለው።

የሥጋና የመለኮትን ተዋሕዶ ቅዱስ ፎርሱስ በብረትና በእሳት መስሎ ይናገራል። ብረት ከእሳት ሲነገር ከእሳት ሲዋሐድ መጠኑን ቅርጹን ወርዱን ቁመቱን ሳይለት የእሳቱን ሀብት ወርሶ ሙሉ ሁለንተናው ፍጹም እሳት እንደሚሆን፣ እሳቱም የእሳትነት ባሕርዩን ጠባቹን ሳይተው በብረቱ መጠን የብረቱን ቅርጽ እንደሚይዝ ኋላም እንጥረኛ በመደባ ሲያለዝበው በመጋዝ ሲተረቅረው፣ በብረትና በእሳት መካከል ምንም ልዩነት እንደማይታይ መለወጥ ጎድረት የሌለበት የመለኮትና የሥጋ ተዋሕዶም እንደዚህ ነው። ስለዚህ አንዱን ክርስቶስን ከፍሎ ሥጋ የሥጋን ሥራ ይሠራል፣ መለኮት የመለኮትን ሥራ ይሠራል ማለት የተሳሳተ ትምህርት ነው።

ሥጋ በተዋሕዶ የባሕርይ አምላክ መሆኑን የሚያስረዱ የመጽሐፍ ቅዱስ

ጥቅሶች 1

— ቅንቢተ ዳንኤል 7 : 13 “በሌሊት ራእይ አየሁ፣ እነሆም የሰው ልጅ የሚመስል ከሰማይ ዳመናት ጋር መጣ፣ በዘመናት ወደ ሸመገለውም ደረሰ፣ ወደ ፊቱም አቀረቡት። ወገኖችና አሕዛብ በልዩ ልዩ ቋንቋም የሚናገሩ ሁሉ ይገዙለት ዘንድ ግዛትና ክብር መንግሥቱም ተሰጠው። ግዛቱም የማይቆይ ነው።” ሥልጣን ያለው፣ የአምላክነት ሥልጣን ማለት ነው። ይሄ የትንገረው ለመለኮት ብቻ ነው እንዳንል የሰው ልጅ ብሎ ገልጾልናል። እንግዲህ ቅስብሊት (ሰውነት) በተዋሕዶ አምላክ እያሆንም ከተባለ፣ ሕዝብና ነገድ ልሳናት ያመልኩታል ተብሎ እንዴት ተጻፈለት?

— መዝሙር 2 : 7 “እግዚአብሔርም አለኝ፣ አንተ ልጄ ነህ እኔ ዛሬ ወለድሁህ” እግዚአብሔር አብ አስቀድሞ አንድ ልጁን ከእመቤታችን የሚዋሐደውን ሥጋ በአካል፣ በባሕርይ፣ በፈቃድ

አንድ እንደሆነ አስቀድሞ ያውቃልና እኛን ለማስረዳት ዛሬ ወለድኩህ ብሎ መሰከረለት ።

- መዝሙር 47 : 5 “እግዚአብሔር በመለኮት ድምጽ አረገ፣ ዘምሩ ለእምላካችን ዘምሩ ዘምሩ ለንጉሣችን ዘምሩ” ሐዋርያት ሲያርግ ያዩት አምላክ የሆነ ሰውን መሆኑን ዳዊት ገልጾልን ። ያለበ ለዚያማ እግዚአብሔር ብሎ ባልጠራው ነበረ ።

- ዮሐንስ ወንጌል 9 : 35 “... እንተ በእግዚአብሔር ልጅ ታምናለህ ? አለው እርሱም መልሶ ጌታ ሆይ በእርሱ አምን ዘንድ ማን ነው ? አለ ። ኢየሱስም አይተዝዋልም ፣ ከአንተ ጋርም የሚናገረው እርሱ ነው አለው” ባለቤቱ ራሱ በተዋሕዶ የለበሰው ሥጋ አምላክ እንደሆነ ያውቃልና በደረቅ ግንባር ዓይን ለፈጠረለት ዕውር የእግዚአብሔር ልጅ ግንው አምንበት ዘንድ ቢለው ያየኸው ካንተ ጋር የሚነጋገረው እርሱ ነው ብሎ መሰከረ እንጂ በእርሱ ውስጥ ያለው አላለም ። የአብ ልጅ የማርያም ልጅ ነውና።

- ዮሐንስ ወንጌል 1 : 14 አንድ ልጅ አንድ ከብር አንድ ገጽ አንድ ሥራ አየን ብሎ እያስተማረ፤ በተዋሕዶ አንድ ለሆነ ትስብእት አንድ ልጅ ፣ አንድ ገጽ ፣ አንድ ከብር አየሁ ብሎ መሰከረ ። ዲጥርስም “አንተ ክርስቶስ የሕይወት እግዚአብሔር ልጅ ነህ” ብሎ መለሰ ። አንተ ያለው በተዋሕዶ አንድ አካል አንድ ባሕርይ ሆኖ በፊት ተቀምጦ የነበረ ጌታችን ኢየሱስን አይደለም ? ማቴ. 16 : 16 ።

- ኢሳይያስ 9 : 16 “ሕጻን ተወልዶልናል ፣ ወንድ ልጅም ተሰጥቶናልና ፣ አለቅነትም በሜንቃው ላይ ይሆናል ፣ በሙሉ ድንቅ መካር ጋያል አምላክ ፣ የዘለዓለም አባት ፣ የሰላም አለቃ ተብሎ ይጠራል” ሕፃኑን ጌታን የዘለዓለም አባት ፣ ብርቱ አምላክ ፣ የሰላም አለቃ ነው ያለው ሥጋ በተዋሕዶ ከቃል ጋር አንድ ሆኗልና መለኮትና ትስብእት በባሕርይ ተዋሕዶ አንድ ከሆኑ በኋላ እንኳን በግብር በሐሳብ መለየት አይገባም ።

- ዕብራውያን 5 : 7 ቅዱስ ጳውሎስ ቃል ሥጋ በተዋሕዶ ጊዜ አለቀሰ ጸለየ አለው ። ማልቀስ መጸለይ መፍራት ለሥጋ ነው እንጂ ለመለኮት አይደለም ። ዳሩ ግን መለኮትና ሥጋ በተዋሕዶ አንድ ባሕርይ ስለሆኑ ሥጋ የሚሠራውን መለኮት ፣ መለኮት የሚሠራውን ሥጋ ይወራል ።

- ዮሐንስ 6 : 17 “... አትፍራ ራተኛውና መጨረሻው ሕያውም እኔ ነኝ ፣ ሞትም ነበርሁ እነሆም ከዘላለም እስከ ዘላለም ድረስ ሕያው ነኝ ፣ የሞትና የቢሉልም መከፈቻ አለኝ” ሥጋ በፊትና በኋላም መሆን አይሆንለትም ። ቅድመ ዓለም ድገር ዓለም የሚኖር አምላክ ብቻ ነው ። ሞትም የሥጋ ነው እንጂ የአምላክ አይደለም ። ባለቤቱ ግን ከሥጋ ጋር አንድ ባሕርይ መሆኑን ያውቃልና የፈተኛውም የኋለኛውም የሞትኩትም እኔ ነኝ ብሎ ተናገረ ።

- ዮሐንስ ወንጌል 6 : 51 “ከሰማይ የወረደ ሕያው እንጀራ እኔ ነኝ” ከሰማይ የወረደ እንጀራ ግለቱ ከእመቤታችን የነሣውን ሥጋ አይደለም ? ወይስ ከሰማይ ሥጋውን ይዞት ወረደ ሊባል ነው ? ይህ ደግሞ በመጽሐፍ ቅዱስ አልተጻፈም ። ከሰማይ የወረደው ቃል ብቻውን ነው ፣ ጥና በባሕርይ ተዋሕዶ ሳይቀላቀል ሳይደባለቅ አንድ አካል አንድ ባሕርይ ሆነ እንላለን ። ያለዚያማ ከሰማይ የወረደኩ እንጀራ እኔ ነኝ አይልም ነበር ።

የኢየሱስ ክርስቶስ አንድ አካል አንድ ባሕርይ መሆን በመጽሐፍ ቅዱስ

- 1ኛ ዮሐ. መልዕክት 1 : 1 “ከመጀመሪያ ጀምሮ ነበር ያለው ግንን ነው ፣ ቀዳማዊ ቃል መለኮትን አይደል ? በሥጋ ዓይን እንዴት ይታያል ? እጅስ እንዴት ትዳስበዋለች ? ቃል ከሥጋ ጋር በተዋሕዶ አንድ ባሕርይ ካልሆነ በቀር ቅድመ ዓለም የነበረውን መለኮት እንዴት አየነው ዳስሰነው አለ ? የሚታይ የሚዳሰስ ግዙፍ የሆነ ነው እንጂ ረቂቅ የሆነ እንዴት ይታያል ? እንዴትስ ይዳስባል ? ቃል ከሥጋ ጋር በተዋሕዶ አንድ አካል አንድ ባሕርይ ካልሆነ ? ።

- ዮሐዋ. ሥራ 20 : 28 “በገዛ ደሙ የዋሃችን የእግዚአብሔርን ቤተ ክርስቲያን” እግዚአብሔር ረቂቅ መንፈስ ነው ፣ ደምም የለው። ደም የሥጋ ነው ፣ ዳሩ ግን መለኮትና ትስብእት በማይለይ ተዋሕዶ አንድ ባሕርይ ፣ አንድ አካል ስለሆነ የእግዚአብሔርን ቤተ ክርስቲያን ትጠብቁ ዘንድ እርሱ በደሙ የዋሃችን አለ ። ኢየሱስ በደሙ የዋሃችን ቢል እንኳን ሁለት ባሕርይ ባዮች መግቢያ ባገኙ ነበር ። የትስብእት ስም ነውና ብለው ፣ አሁን ግን ለይቶ እግዚአብሔር ብሎ ነው የጠራው ። እንግዲህ ምን ይበሉ ?

- ማርቆስ 14 : 61 “የቡሩክ ልጅ ክርስቶስ አንተ ነህ ? አለው ። ኢየሱስም እኔ ነኝ የሰው ልጅም በኃይል ቀኝ ሲቀመጥ በሰማ

ይህ ዓመት ሲመጣ ታያችሁ አለ ” ቀደረ በተባሉ መጥከል የጠየቀው የተያዘውን ኢየሱስን አይደለም ? ሁለት ባሕርይ ነው ካሉ በማናቸው ባሕርይ ነኝ አለ ? በመለኮት ባሕርይ ነው እንዳይሉ መለኮት ግዙፍ አይደለ አይደለም፤ አይታሰር፤ ያልተያዘ ያልተጠየቀ እንዴት እኔ ነኝ ብሎ መሰከረ ? ተይዞ የተጠየቀ የሥጋ ባሕርይ ብቻ ነው ቢሉ የእግዚአብሔር የባሕርይ ልጅ እኔ ነኝ ብሎ እንዴት በሐሰት ይመሰክራል ? እንደ እርቀቶክስ ተዋሕዶ እምነት በተዋሕዶ እንድ አካል እንድ ባሕርይ ካልሆነ በቀር የዚህን ምሥጢር ግንም በትክክሉ ሊመልስ አይችልም።

— ግርባስ 15 : 37 “ የመቶ አለቃ እንደዚህ መሆን ነፍሱን እንደ ሰጠ ባየ ጌሁ ይህ ሰው በእውነት የእግዚአብሔር ልጅ ነበር አለ። እየው ! ተገርፎ ከመስቀል ላይ የተቸነከረውን የግርያም ልጅ መድኃኒባለም ክርስቶስን የእግዚአብሔር የባሕርይ ልጅ እንደሆነ ሲያስረዳ ? ”

— መዝሙር 21 (22) : 12-18 “ ልቤ እንደ ሰም ሆነ . . . እጆቼን እገርጃለሁ ቸነከሩኝ አጥንቶቼ ሁሉ ተቆጠሩ ” አየኸው ? ቃል በተዋሕዶ ለሥጋ የሆነውን ሁሉ ሰራሱ ሲያደርግ ከመስቀል ላይ የተቸነከረው ሥጋ ሲሆን ከዚህ ዘመን አስቀድሞ ቀዳማዊ ቃል በዳዊት አድር እንድ ባሕርይ መሆኑን ሲያስረዳ ? ”

— ዮሐንስ ራዕይ 2 : 8 “ ሞቶ የነበረው ሕያውም የሆነው ፊተኛ ውሩ መጨረሻው እንዲህ ይላል . . . ” ቅድመ ዓለም የነበረ ድገረ ዓለም የሚኖር እግዚአብሔር ብቻ ነው እንጂ ለሰው አይቻለውም። እግዚአብሔር እንዳይሞት እናውቃለን፤ ባለቤቱ ግን መቼ ነበርኩ እንሆን ሕያው ነኝ አለ። በሰውነቱ ባሕርይ መቼ ነበርኩ አላለም። መለኮት በሥጋው ሞተ እንጂ። እንግዲህ እንድ አካል እንድ ባሕርይ ካልሆነ በቀር ቅድመ ዓለም የነበረኛ ሞቶ የተነሣ መሆኑን ባልገለጸ ነበረ። ቅድመ ዓለም የነበረው አንዱ እሱ ነው፤ መቼም ነበር ያለው ቅድመ ዓለም የነበረው ድገረ ዓለም ዓለምን አሳልፎ የሚኖር የሞተው ሌላ አይደለም፤ ሥጋ የሆነ ቃል እንጂ።

— ረዕይስዮስ 2 : 6 “ በእግዚአብሔር መልክ ሲኖር ሳለ እግዚአብሔርነትን እንደመቀማት አልቆጠረውም፤ የባሪያን መልክ ይዞ መጣ” አየህ ቅዱስ ጳውሎስ አዋሕዶ እምላክ ስለሆነ በእግዚአብሔር መልክ ነበር አለ።

— ሮሜ 5 : 10 “ ጠላተኛ ሳለን ከእግዚአብሔር ጋር በልጁ ሞት ከታረቅን . . . ” በመስቀል ላይ የተሰቀለው ኢየሱስ የግርያም ልጅ የእግዚአብሔር የባሕርይ ልጅ ነው ብሎ መሰከረ። የግርያም ልጅ ሌላ የአብ ልጅ ሌላ ቢሆን ኖሮ ወይም የተሰቀለው ሥጋዊ ባሕርይ ብቻ ቢሆን ኖሮ በልጁ ሞት . . . ብሎ ባልተናገረ ነበር። ቅዱስ ጳውሎስ ግን መከፈል በሌለበትና እንድ በሆነው በእሱ ላይ የማይገባ ያፍ ነገር መናገር እንደማይገባ በመንፈስ ቅዱስ ተረድቶ እንድ አካል እንድ ባሕርይ መሆኑን መሰከረ።

— ግቴዎስ 3 : 17 “ በእርሱ ደስ የሚለኝ የምወደው ልጄ ይህ ነው አለ ” እንግዲህ ራሱ አብ ከእመቤታችን የተወለደውን መድኃኒታችን ኢየሱስን ልጄ ነው ቢል። በኢየሱስ ውስጥ አድር ያለው ቢል ኖሮ ንስጥርሳውያን መግቢያ ባገኙ ነበር። አብ ግን ሥጋና መለኮትን እንድ አድርጉ አዋሕዶ ነው የምወደው ልጄ ብሎ የመሰከረው። ታዲያ የግርያም ልጅ ሌላ የአብ ልጅ ሌላ ነው የሚል ትምህርት ከየት መጣ ? ሐዋርያዊት ቤተ ክርስቲያን መጽሐፍ ቅዱስን መሠረት በማድረግ ነው ወልደ አብ ወልደ ግርያም በተዋሕዶ ልደት ከበረ፤ ከሁለት አካል እንድ አካል፤ ከሁለት ባሕርይ እንድ ባሕርይ ሆነ የሞተለው።

— ዮሐንስ ወንጌል 15 : 24 “ አሁን ግን እኔንም አባቴንም አይተውማል ጠልተውማል ” አይሁድ ያዩት ሥጋን ነው፤ ረቂቁን መለኮት አላዩም። ባለቤቱ ግን ስንኳን እኔን አባቴን አይተውጠሱ አለ። ሥጋ ከቃል ጋር በባሕርይ ተዋሕዶ እንድ ስለሆነ እኔን ያየ አብን ፈጽሞ አየ፤ እኔን የጠላ አብን ፈጽሞ ጠላ አለ። አለዚያ እንድ ባሕርይ እንልም ካሉ አይሁድ ያዩት ሥጋን ነው እንጂ ቀዳማዊ ቃልን አላዩም። እንግዲህ ለምን ተኩነኑ ይሏቸዋል ? ባላዩ እንዴት ይኮነናሉ ? ጌታስ ሳያዩት አይተው ጠሉኝ እንዴት አለ ? በተዋሕዶ እንድ ባሕርይ ካልሆነ በቀር ?

— ዮሐንስ ወንጌል 17 : 24 “ አባት ሆይ ዓለም ሳይፈጠር ስለወደድኸኝ የሰጠኸኝን ክብሪን እንዲያዩ . . . ” የተናገረው ኢየሱስ ነው። ስለራሱ ተናገረ እንጂ ስለ ሌላ አልተናገረም። ከቀዳማዊ ቃል ጋር በባሕርይ በፈቃድ እንድ ካልሆነ በቀር እንዴት አብን ያፈረኛ ዓለም ሳይፈጠር ወደኸኛል አለው ? ሳይኖርከ ወደደውና ነው ? ያልኖረስ እንዴት ይወደዳል ? ወይስ ሳይኖር የርኩ አለ ?

— የሐንስ ወንጌል 3 : 14 “ሙሴ በምድረ በላ እባብን እንደሰቀለ እንዲሁ በእርሱ የሚያምን ሁሉ የዘላለም ሕይወት እንዲኖረው እንጂ እንዳይጠፋ የሰው ልጅ ይሰቀል ዘንድ ይገባዋል” በመስቀል ላይ የተሰቀለውን ኢየሱስን የሥጋ ባሕርይ ነው የሚሉት ከእግዚአብሔር ከባሕርይ ልጁ ጋር በባሕርይ በረቃድ አንድ ካልሆነ እንዴት በርሱ የሚያምን ሁሉ እይጠፋም የዘላለም ሕይወት ትሆንለታለች ይላል ? የሰው ደም ከጋጠላት ያነጻጸን ? በፍጹም ! ልዑል እግዚአብሔር በትንቢተ ኤርምያስ ምዕ. 17 : 15 ላይ “በሰው የሚታመን ሰው ርጉም ነው” ይላል ።

— የሐንስ ወንጌል 3 : 16 “በእርሱ የሚያምን ሁሉ የዘላለም ሕይወት እንዲኖረው እንጂ እንዳይጠፋ እግዚአብሔር እንድልጁን እስኪሰጥ ድረስ ዓለሙን እንዲህ ወደሊኖር” በመስቀል ላይ ተሰቅሎ ደሙን አፍስሶ ሥጋውን ቆርሶ የሰውን ልጅ በደሙ የዋጀው የማርያም ልጅ ኢየሱስ እይደለምን ? ከቃል ጋር በተዋሕዶ አንድ ልጅ አንድ ባሕርይ ካልሆነ አንድ ልጁን እስኪሰጥ ድረስ ለምን አለ ?

— የሐንስ ራዕይ 5 : 12 “የታረደው በግ ጋይላና ባለጠግነት : ጥበብም : ብርታትም : ከብርም : ምሥጋናም : በረከትም ሊቀበል ይገባዋል” የታረደው በግ የተባለ ከእኛ ሥጋና ደም የሆነ ሰው ነው ። ከንጽሕት ቅድስት ድንግል ማርያም በሕቱም ድንግልና ተፀንሶ በሕቱም ድንግልና የተወለደው ነው ! ቅድመ ዓለም ካለውና ከነበረው ከእግዚአብሔር ቃል ጋር በተዋሕዶ አንድ አካል አንድ ባሕርይ ካልሆነ ይህ ሁሉ ከብርና ልዕልና እንዴት ተሰጠው ? ትስብእት በተዋሕዶ ከቃል ጋር አንድ ባሕርይ ካልሆነ እንዴት ይህ ሁሉ ልዕልና (ለመለኮት ብቻ የሚቀርብ) ምሥጋና ቀረበለት ?

እስከ አሁን የዘረዘርናቸው የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶች የክርስቶስን አንድ አካል አንድ ባሕርይ መሆን የሚያረጋግጡ ናቸው

— ክርስቶስ እግዚአብሔር ነው

የይሖዋ ምስክሮች : ኢየሱስ ክርስቶስ በእግዚአብሔር ስም ሊጠራ እይገባውም : እርሱ ሁሉን የሚችል አምላክ እይደለም፣ እንዲያውም ኢየሱስ ክርስቶስ ሚካኤል የሚባለው የመጀመሪያ መልአክ ነው ይላሉ ። ኢየሱስ ክርስቶስ ግን የመላእክት ፈጣሪ

“ መላእክቱን መናፍስት አገልጋዮቹንም የእሳት ነበልባል የሚያደርግ ” ሁሉን ቻይ ፈጣሪ ነው ። ዕብ. 1 : 7 : መልአክ አለ መሆኑንም ጳውሎስ ሲናገር “ ከመላእክትስ አንተ ልጄ ነህ ዛሬ ወልጀሃለሁ ” ያለው ከቶ ለማን ነው ? በማለት ክርስቶስ መልአክ አለመሆኑን ያስረዳናል ። የክርስቶስን እግዚአብሔር ነት መጽሐፍ ቅዱስ እንደሚከተለው ያቀርባል ።

— ኢሳይያስ 45 : 20—24 “... ከእኔ በቀር ሌላ አምላክ የለም ፣

እኔ ድንቅ አምላክና መድኃኒት ነኝ ከእኔም በቀር ማንም የለም፣ እናንተ የምድር ዳርቻ ሁሉ እኔ አምላክ ነኝና ከእኔም በቀር ሌላ የለምና ወደ እኔ ዘወር በሉ ትድኑማላችሁ ” በዚህ ቦታ ላይ እግዚአብሔር ከእርሱ ሌላ አምላክ እንደ ሌላ መድኃኒትም እሱ መሆኑን ገልጾአል። ይህን የመሰለ ሌላም ጥቅስ እንጨምር።

— ትን. ሆሴዕ 13 : 4 “እኔ ግን ከግብጽ ምድር ጀምረ አምላክህ

እግዚአብሔር ነኝ ፣ ከእኔም በቀር ሌላ መድኃኒት የለም ፣ ከእኔም በቀር ሌላ አምላክ አታውቅም ” አሁንም ከእሱ ከእግዚአብሔር በስተቀር አምላክና መድኃኒት እንደሌለ በማይታበል ቃሉ ነግሮናል ። አሁንም ሌላ ይህን የመሰለ እንጥቀስ ።

— ቲቶ 1 : 3 “ መድኃኒታችን እግዚአብሔር እንዳዘዘ ” እንግ

ዲህ ከላይ እንደተጠቀሰው ለሰው ሁሉ መድኃኒት ሊሆን የሚችል እግዚአብሔር ብቻ መሆኑ ተገልጿል፤ የሚከተሉትን ጥቅሶች ከላይኛዎቹ ጋር እናነጻጽራቸው ።

— ቲቶ 2 : 12 — 13 “ የተባረከውን ተስፋችንን እርሱም የታላ

ቁንና የአምላካችንን የመድኃኒታችንን የኢየሱስ ክርስቶስ ” ለ2 ታችን ከብር ምሥጋና ይግባውና ፣ ጳውሎስ ለቲቶ የክርስቶስን አምላክነትና መድኃኒትነት ገለጸለት ። እንግዲህ ክርስቶስ ፍጡር ከሆነና እግዚአብሔር ካልሆነ እንዴት አምላክ መድኃኒት ሊባል ቻለ ? እግዚአብሔር በሆሴዕ “እኔ ብቻ አምላክና መድኃኒት ነኝ” ብሏል ፣ የባሕርይ አምላክ እርሱ ብቻ ነውና ። ጻድቃን አማልክት ቢባሉም በፀጋ ነው ፣ የክርስቶስ አምላክነት ግን የባሕርይ ነው ።

— የሐዋ. ሥራ 4 : 12 “ መጻን በሌላ በማንም የለም፣ እንድንበት ዘንድ

የሚገባን ለሰዎች የተሰጠ ስም ከሰማይ በታች ሌላ የለምና ”

- ሉቃስ 2 : 11 “ ዛሬ በላዊት ከተማ መድኃኒት እርሱም ክርስቶስ ተሰኝ ጌታ የሆነ ተወልዶላችኋል ”
- ዮሐንስ ወን. 4 : 42 “ . . . እርሱም በእውነት ክርስቶስ የግለሰብ መድኃኒት እንደሆነ እናውቃለን ” የኢየሱስ ክርስቶስ መድኃኒትነቱ ከታመነ እግዚአብሔር መሆኑ መታመኑ ግዴታ ነው። ምክንያቱም ከእግዚአብሔር ሌላ መድኃኒት የለምና ያ በዘመነ ብሉይ ኪላኔ በቀር አምላክ መድኃኒት የለም ያለው እግዚአብሔር በኋለኛው ዘመን ንጽሕት ከምትሆን ከእመቤታችን ከድንግል ግርያም ተወለደ፣ አምላክ ሰው ሆነ፣ ሌሎች ግስፈጃዎችም እና ቅርብ፣
- ኢሳ. 9 : 6 “ ሕጻን ተወልዶልናል፣ ወንድ ልጅም ተሰጥተናልና አለቅነትም በሚንታው ላይ ይሆናል፣ ስሙም ድንት መካር ኃያል አምላክ የዘለዓለም አባት የሰላም ሕሊታ ተብሎ ይጠራል ” ኃያል አምላክ፣ የዘለዓለም አባት፣ የሰላም ሕሊታ፣ እነኝህ ኃያል ቃላት በእግዚአብሔር ብቻ የሚነገሩ ናቸው። ጌታም እግዚአብሔር በሰህን ኃያል አምላክ የዘለዓለም አባት የሰላም ሕሊታ ተባለ። ይህንንም በመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅስ ማስረጃት ይቻላል። “ ለሁላችን አንድ አባት ያለን አይደለምን፣ አንድ አምላክን የፈጠረን አይደለምን? ” ሚልክያስ 2 : 10 ለምን ሥላሴ በባሕርይ በአንዛዝ፣ በመፍጠር አንድ ስለሆኑ አንድ አምላክ ፈጠረን ይባላል። ጌታ የዘለዓለም አባት ከሆነ ሚልክያስ የመስከረሊት አንዱ አባታችን እርሱ ነው።
- ዮሐንስ ራዕይ 1 : 8 “ ያለውና የነበረው የሚመጣውም ሁሉን የሚገዛ ጌታ አምላክ አልፋና ሎሚኦ እኔ ነኝ ይላል ”፣ “ እግዚአብሔር ሙሴን ያለና የሚኖር እኔ ነኝ አለው ” ዘወላት 3 : 14፣ በዮሐንስ ራዕይ ላይ የተጠቀሰው ለጌታ ነው፤ ያለውና የነበረው እግዚአብሔር መሆኑ በዘወ. 3 : 14 ላይ ደግሞ የተጠቀሰ ነው። እንግዲህ ይህ ማለት ክርስቶስ ነው። ምክንያቱም ይህ ማለት ያለ የነበረ የሚኖር ማለት ነው።
- ዮሐ. ራዕይ 22 : 12 “ እነሆ በተሉ እመጣለሁ፣ ለእያንዳንዱም እንደ ሥራው መጠን እከፍል ዘንድ ዋጋዬ ከእኔ ጋር አለ። አልፋና ሎሚኦ ፈተኛውና ኃለኛው፣ መጀመሪያውና መጨረሻው እኔ ነኝ ” ይህን ያለው ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው ይህን

- ከኢሳይያስ የምስክርነት ቃል ጋር እናዛምደው “እነሆ ጌታ እግዚአብሔር እንደ ኃይል ይመጣል፣ ከንጉሥ ስለእርሱ ይገዛል፣ እነሆ ዋጋው ከእርሱ ጋር ይመወድ በፊት ነው ” ኢግ. 40 : 10 ለፍርድ የሚመጣው ክርስቶስ ኢየሱስ መሆኑ በመጽሐፍ ቅዱስ የሰፈረ ነው። ኢሳይያስ ጌታን እግዚአብሔር ብሎ እንደጠራው ልብ አልክ? ጌታም ዋጋ ሰጪ መሆኑን ተናግሯል። ኢሳይያስም ዋጋው ከእርሱ ጋር ነው ብሎ ተናገረ።
- ዮሐ. ሥራ 1 : 9 “ ይህንንም ከተናገረ በኋላ እንርሱ እያዩት ከፍ ከፍ አለ፣ ደመናም ከአይናቸው ሰውራ ተቀበለችው ” ሐዋርያት እያዩት በሥርተቅ ሳይሆን በመራቅ ያረገው ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። ዳዊት እንዲህ ብሏል “ አምላክ በእልልታ እግዚአብሔር በመለኮት ድምጽ አረገ ” መዝ. 46 (47) : 5። እንግዲህ ያረገው አብ አይደለም ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ እንጂ፣ ታዲያ እግዚአብሔር ካልሆነ ዳዊት እግዚአብሔር ብሎ ለምን ጠራው?
 - ዮሐ. ሥራ 1 : 11 “ የገለላ ሰዎች ሆይ ወደ ሰማይ እየተመለከታችሁ ስለምን ቆማችሁ? ይህ ከእናንተ ወደ ሰማይ የወጣው ኢየሱስ ወደ ሰማይ ሲሄድ እንዳያችሁት እንዲሁም ይመጣል ” መጪው ኢየሱስ ክርስቶስ መሆኑን መላእክትም መስከረዋል። ዳዊት ደግሞ “ ከከብሩ ውበት ከጽዮን እግዚአብሔር ግልጥ ሆኖ ይመጣል ” መዝ. 49 (50) : 2 ብሎ የሚመጣው ኢየሱስ ክርስቶስን እግዚአብሔር ብሎ ጠራው። መቼ በዳዊት ብቻ ይቆጣል፣ ዘካርያስም “ አምላኬ እግዚአብሔር ከቅዱሳን ሁሉ ጋር ይመጣል ” ትን. ዘካ. 14 : 5 ብሎ ክርስቶስን እግዚአብሔር ብሎ ጠርቶታል። ጳውሎስ ደግሞ የዘካርያስን ምሥክርነት ይዞ “ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከቅዱሳን ሁሉ ጋር ሲመጣ ” 1ኛ ተሰሎንቲ 3 : 12 ብሎ መስክሯል።
- የአምላክን ሰው መሆን በሚገባ ያልተረፉ ብዙዎች ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን በፍጡር ደረጃና በትንሽ አምላክነት፣ ሲላቸው ከአብ አባንሰው በአማላጅነት ሲጠሩት ይሰማሉ። ለዚሁም ሰይጣናዊ ትምህርታቸው መጽሐፍ ቅዱስን ዋቢ አድርገው ለማቅረብ ይሞክራሉ። ከእነዚህ ውስጥ አንዳንዶቹን ጥቅ ለቻቸውን አውጥተናቸው ለስሕተታዊ ትርጉማቸውም አርቶ ይከሳዊ የሆነ ምላሽ ተሰጥቶአቸዋል።
- 1/ ግብ. 12 : 32 “ በሰው ልጅ ላይ የሰድብ ቃል የሚናገር ሁሉ በደሉ ይቅር ይባላል ቃል፣ በመንፈስ ቅዱስ ላይ የሰድብ ቃል የሚና

ገር ሁሉ ግን በዚህ ጉዳይም ሆነ በሚመጣው በደሉ ይቅር አይባልም።

መልስ ሙናዩታን አንደሚሉት ጌታን የሰደዘ በደሉ ይቅር ይባል። አብዩ መንፈስ ቅዱስን ግን የሰደዘ ለዘላለም እዳ ዋለ ይሆንበታል። ለማለትና ጌታን ዝቅ ለማድረግ አይደለም። በሰው ልጅ ላይ የሰነዝ ቃል የሚናገር ሁሉ በደሉ ይቅር ይባል። ሙናዩታን ተሳታፊው ሰው የጌታችን የመድኃኒታችን የኢየሱስ ክርስቶስን የበሕርይ አምላክነት ሳይረዳ ባልመወቅ ሩቅ ብእሲ (ፍጡር) ተራ ሰው በሉ ቢናገርና ሕግ የጌታችን የበሕርይ አምላክነት ተረድቶ ቢጸጸት ለኃጢአቱ ሥርየት ይኖረዋል። ያከፋፈለው ጌታ ሰውን ለማዳን ሲል ባሕርዩን ዝቅ አድርጎ በትሕትና ሰው የሚሠራውን ሥራ ከኃጢአት በስተቀር ሠርቷልና ለተሳታፊው ያኖረዋል። ነገር ግን በሥጋ እግዚአብሔር እንደመጣ መምህራን ነግረውት፤ ወንጌልን አንብቦ እየተረዳ ጌታን ፍጡር ወይም አማላጅ ቢል፤ ኃጢአቱ በዚህች ምድርም ሆነ በላይኛው አይሠራዋለችም ለማለት ነው። ያከፋፈለው በባሕርይ አብ ወልድ መንፈስ ቅዱስ አንድ ናቸው።

2/ ማቴ. 27 : 46 “አምላኬ አምላኬ ለምን ተውሽኝ”

መልስ፡ ጥሪ ታሉን ብቻ በመመልከት ብዙዎች በዚህ ቃል ሊሰናኩ ይችላሉ። ዳሩ ግን ቃሉ ለተዋሕዶ ልጆች የሚያሰናክል አይደለም። “ከኃይለኝ ሰው ቤት ገብቶ ገንዘቡን የሚዘርፍ ሰው አስቀድሞ እጁን ይዞ ካሠረው በኃላ ከቤት ገብቶ ገንዘቡን ይዘርፋል እንጂ አስቀድሞ እጁን ካልያዘውና ካላሠረው ከቤቱ ሊገባና ሊዘርፍ አይችልም” ብሎ ጌታ በማቴዎስ 12 : 29 በተናገረው መሠረት ዲያብሎስን አሥር ሲለልን ሊበረብር ባለ ጊዜ በመልዕልተ መስቀል ተሰቅሎ “አምላኬ አምላኬ ለምን ተውሽኝ” የሚል ቃል አሰማው። ዲያብሎስም ይህን ሲናገር በሰማ ጊዜ ፅሁፍ ብእሲ (ፍጡር) መስሎት በሌሎች እንደለመደው (ከዚህ በፊት ሰይጣን ነፍስን ከሥጋ ይለይ ነበር) ነፍሱን ከሥጋው ለይቶ ሥጋውን በመቃብር፤ ነፍሱን በሲኦል ሊቆራኝ ቀረበ። በዚህ ጊዜ ጌታ ሥሥጢረ መለኮቱን ብልጭ በያደርግ ለት መላእክት በመስቀል ዙሪያ ወድቀው “ለከ ኃይል ለከ ጸንፅ” ትርጓሜው ኃይል ይገባሃል፤ ጸንፅ ይገባሃል፤ እያሉ ሲያመለክት አይቶ ፈራ ደነገጠ። ከዚያም ሸልኪ አመልጣ ለሁ ብሎ ቢቃጣ በነፋስ አውታር በእሳት ሃንጅር አሠረው።

በዚህ ጊዜ እንዲህ ሲል ተባጠረ። “ሰው ሆኖ ሥጋ ለብሶ ድል የነሳኝ ምእመናንን የነጠቀኝ ይህ ማነው? እንደ ኃጢአትኛ በመስቀል ተሰቅሎ ያለ ኃጢአት ጥቶ የወደድኩትን እንዳላደርግ የከለከለኝ፤ ለቀርበው የማይቻሉኝ ይህ ማነው? የተሰጠኝን ነፍሳት ሁሉ ወደ ክብር ወደ ልዕልና ይወስዳል እንጂ በእግሩ እርግጥ በእጄ ጭብጥ አድርጌ ይጥቸው በነበረ በነፍሳት ላይ እንዳልሰለጥን ያደረገኝ ይህ ማነው? ለክስ እኔ ሳላውቀው ነው እንጂ እሱስ ሰማያዊ ናሯልና። ወይም ጠፋው በለልኩ ከእንግዲህ ወዲህ በእርሱ ካመኑ ሰዎች በማንኛውም ላይ ከቶ ማድረግ አይቻለኝም፤ ማንንም ለመገዳት ሥልጣን የለኝም” ብሎ ፈጽሞ ድል መሆኑን መስከረ። ከዚህ በኋላ ጌታ ነቢያት የተናገሩት ነገር እኔም ሰው የሆንኩባት ምሥጢር እንዲህ ዲያብሎስን ለማሳወር ነው ሲል እነሆ ሁሉ ተፈጸመ ብሎ ክብርት ነፍሱን ከክብርት ሥጋው በገዛ ሥልጣኑ ለየ (ዮሐ. 19 : 30 — 31) በእካለ ነፍሱም ከአዳም እስከ እርሱ ድረስ ያሉ ነፍሳት ታስረው ተግዘው ወደነበሩበት ወደ ሲኦል ወረደ። ጭዛንን (ነጻነትን) ሰበከላቸው፤ ከቆራኝነት አስለቀቃቸው፤ ወደ ቀድሞ ቦታቸው ወደ ገነት መለሳቸው። 1ኛ ኢፕሮስ 3 : 20። ይህንን ያደረገበት ምክንያት ሰይጣን አዳምና ሔዋንን ያሳሳታቸው በእሳብ ሥጋ ተሰውሮ (እባብን መስሎ) ነበር። ጌታ ደግሞ የሰይጣንን ብልሃት በብልሃቱ ሴቨር የሰውን ሥጋ ተዋሕዶ ጭም ደካማ መስሎ ነው።

3/ ሉቃ. 5 : 7 “እርሱም በሥጋው ወራት ከሞት ሊያድነው ወደ ሚቻል ከብርቱ ውጭክት ከእንባ ጋር ጸሎትንና ምልክን አቀረበ”

መልስ እግዚአብሔር ሰው የሆነበት ጠቅላላ እስተያየት በምክረ ሰይጣን ተቃሎ በኃጢአት ተተማቂሎ ኃይሉ ደካማ ጸሎቱ የማይሰማ ሆኖ ተፈርዶበት በመንፀል ደይን ወድቆ በእግረ አጋጉንት ተጠቅጦቶ የነበረ የአዳምን ሥጋ ለብሶ በበደለው በደል ሁሉ እሱ ካጣ ሆኖ የረከሰውን ቀድሶ ያረጀውን አድሶ የቀደመ ልጅ ነቱንና ሃይሉን መልሶ ፀሎቱን ተሰሚ መስዋዕቱን ጉዳይ ፈጽሟ አድርጎ ተዋግቶ ድል እንዲነሳና እንዲፈረድለት አደረገው፤ ከማገበረ መላዕክት ዉመረው ግለት እንጂ ሙናዩታን እንደሚሉት ሰው ከመሆኑም አስቀድሞ ከትንሣኤውም በኋላ እንደ ቅዱሳን ማግለድ የለበትም። ተሰሚነት ያጣውን የአዳምን ፀሎት ተሰሚነት እንዲኖረው ለማድረግ ብቻ ነው። በክርስቶስ ካጣ ይህን ሁሉ ሥልጣን ካገኘ በኋላ ያ ተዋርዶ በመንፀል ደይን

ወደቀ ጽድቃችን እንደመርገም ጨርቅ ሆነ ይል የነበረው ሰው ጸሎቱ ተሰጧ መሥዋእቱ ጉዳይ ፈጻሚ በለሆነለት “እኛ በክርስቶስ ፋንታ ክርስቶስን መሰለን እንደ ክርስቶስ እንልምናለን፤ እግዚአብሔርም በእኛ ስብከት ልጅነትን በእኛ ፀሎት ተድላ መንግሥተ ሰማይን ይሰጣችኋል” ለማለት በቃ 2ኛ ቆር. 5:20 በክርስቶስ አምሳል እንፀልያለን ብሎ በቃል የተናገረውንም በገቢር ሲገልጸው ጌታ የ38 ዘመን በሽተኛ የነበረውን መጽሐፍ “ተነሳ አልጋህን ተሸክመህ ሂድ” ብሎ እንደፈፀሰው የሐ. 5:8 ጴጥሮስንና የሐንሰም ከእናቱ ማገፀን ልምድ ሆኖ ተወልዶ በመከራ ሥጋ ወደቀ ምጽዋት ሲለምን ይኖር የነበረውን ሰው “ወርቅና ብር የለኝም ያለኝንስ ልስጥህ እንሆ በናዝሬት በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ተነሥተህ ሂድ” ብሎ አሥነሥቶታል የሐዋ. ሥራ 3:1-12 ጌታ አልግዛርን እንደ አስነሳ የሐ. 11:41-45 ጴጥሮስም ጸሎቱን ለእግዚአብሔር አቅርቦ “ጣቢታ ተነሽ” ብሎ የሞተችቱን አስነሳ የሐዋ. ሥራ 9:36-41 ክርስቶስ በመስቀል ለሰቀሉት ለአጼሁድ “አባቴ ባለግወቅ ይሠሩታልና ይቅር በላቸው” ብሎ እንደጸለየላቸው ሉቃስ 23:34 ከሐዋርያትም እንዲሁ እስጢፋኖስ በደንጊያ ለሚወግሩት ሰዎች “አቤቱ ይህን ኃጢአታቸውን ይቅር በላቸው ዕዳ በደል አትበልባቸው ብሎ ጸለየላቸው” የሐዋ. ሥራ 7:60 =

4/ ማቴ. 24:36 “ስለዚያች ቀንና ሰዓት ግን ከእባት ብቻ በቀር የሰማይ መላእክትም ቢሆኑ ልጅም ቢሆን የሚያውቅ የለም” ይህን በመጥቀስ ጌታ የሚመጣበትን ቀን አያውቅም ስለዚህ ሁሉን የሚያውቅ ሁሉን የሚችል አምላክ አይደለም የሚሉ መናፍቃን አሉ = ነገር ግን የሐንስ በራእይ 1:8 “ያለውና የነበረው የሚመጣውም ሁሉንም የሚገዛ ጌታ አምላክ በማለት ሁሉን የሚችል ከእሱ በላይ ማንም የሌለ መሆኑን ይናገራል = በተጨማሪም ጌታ በማቴዎስ 24:1 — 55 ባለው ላይ የምጽአቱን ዋዜማ እንዴት እንደሆነ ግልጽ አድርጎ ተናግሯል = ከእዚህ የምንረዳው ቢኖር የሚመጣበትን ቀን ማወቅን ነው = ታዲያ ስለምን ልጅም ቢሆን አያውቅም አለ !

ሀ. ቀኒቱን ከአዳም ልጆችና ከመላእክት ሲለያት ነው እንጂ ከወልድና ከመንፈስ ቅዱስ ሲለይ አይደለም፤ የሰው ልጅ ብሎ የአዳምን ልጆች ይጠራልና =

ለ. እንዲሁም ወልድ ቅድመ ተዋሕዶ አላዋቂ የነበረ ሥጋን እንደ ተዋሕዶ ለማስረዳት በእውነት ጌታ የሰውን ባሕርይ ባሕርይው

ማድረጉን ሲያስረዳን ፈልጎ ነው = እንዲህ ሲባል ከተዋሕዶ በኋላ ሥጋ አለአዋቂ ነው ማለት አይደለም = ከመለኮት ጋር እንደ አካል፤ እንደ ባሕርይ ከመሆኑ በፊት ያለውን ሲናገር ነው እንጂ =

ሐ. እንደም አብ ለልጁ በመስጠት አውቋታል ወልድ ግን በሥራ አላወቃትም፤ ይህም ማለት ጊዜው እስኪደርስ በልቤ አናራታለሁ፤ በኋላ ግን በቃልነቱ እናገራታለሁ ቢል ነው = አብ ለብ፤ ወልድ ቃል፤ መንፈስ ቅዱስ ሕይወት ነውና፤ በቃልነቱ በሥራ የሚገልጽበትን ሲናገር ነው =

መ. እንደም ወልድ ብቻ ያለ አብ አያውቃትም ቢል ነው = ወልድ ከአብና ከመንፈስ ቅዱስ ተለይቶ አያውቃትም በባሕርይ በማወቅ እንደ ሃቸውና = ንባቡ “ወልድም ቢሆን ያለ አብ ብቻ ውን” ስለሚል ነው =

5/ የሐንስ ወንጌል 14:28 “ከእኔ አብ ይበልጣል” ይህንን

ጥቅስ በመጥቀስ አብ ከወልድ ይበልጣል የሚሉ አሉ = ምሥጢሩ ግን የሚከተለው ነው፤ ወልድ በተለየ አካል ሥጋን በመዋሃድ መከራን የሚቀበል መሆኑን ሲገልጽ ነው = በዚህም ወልድ (ኢየሱስ ክርስቶስ) መከራውን ሁሉ ስለሰው ልጅ ፍቅር ቢል ተቀበለ = የማይሞተው ሞተ፤ ሰውን ከወደቀበት ለማንሳት ከጉስ ቁልፍው ለማውጣት ወደ ቀድሞ ከብሩ ለመመለስ ልውላ ባህርይ አምላክ ራሱን አዋርዶ ሥጋን ተዋህዶ መከራን ተቀበለ = ይህንንም ሲያደርግ ብርሃነ ዓለም ቅዱስ ጳውሎስ እንደተናገረው ይኸውም የእግዚአብሔር መልኩ ነው፤ ቀምቶ እግዚአብሔር የሆነ አይደለም፤ ራሱን ዝቅ አድርጎ የአዳምን ባሕርይ ገንዘብ አደረገ እንጂ ሰውንም መሰለ = ፈሊጽሰዮስ 2:16—7 = እንግዲህ ጌታ ስለሰው ፍቅር ባደረገው የትሕትና ሥራ እንኳን ከአብና ከመንፈስ ቅዱስ፤ ከመላእክትም አንሶ እንደነበር መጽሐፍ ቅዱስ ይናገራል = “ከመላእክት ይልቅ በጥቂት አሳነሰው...” ስለሰው ሁሉ ሞትን ይቀምስ ዘንድ ከመላእክት ይልቅ በጥቂት አንሶ የነበረውን ኢየሱስን... ዕብራ. 2:17 — 9 እንግዲህ ጥሬ ቃሉን ይዘን ጌታ ከመላእክት ያንሳል ብለን ለንናገር እንደፍራለን ! ሐዋርያው ግን ስለ እኛ ያደረገውን ዕጽብ ድንቅ ሥራውን፤ ፍቅሩንና ትህትናውን ሲገልጽ፤ መላእክትን እንዳይሞቱ አድርጎ የፈጠረ አምላክ እሱ ግን ሞተ ብሎ ታላቅ ፍቅሩንና ሰው መውደዱን ገለጸ ! ወደ ፈቅዶ በአትሕቶ ርእስ መገለጹን ሲያስረዳን ነውና = ስለዚህ አብና መንፈስ ቅዱስ በተለየ

አካላቸው ሥጋን ተዋሕደው መከራን ባለመቀበላቸው በለሰው ልጆች ፍትህ ከሕብና ከመንፈስ ቅዱስ በሕልውና ሳይለይ መከራንና ውርደትን በመቀበል በትሕትና በገዛ ፈቃዱ ዝቅ ማለትን ቢገልጽን ጊዜ መናፍቃን ልዑሉን ኃያሉን ደካማ አደረጉት፤ እንደ አርቶስም ከባሕርይ አባቱ ለይተው ፍጡር አሉት፤ እሱስ ከብር ምሥጋና የሚገባው የባሕርይ አምላክ ነው።

- 6/ ዮሐንስ ወንጌል 17:3 “... እውነተኛ አምላክ ብቻ የሆነህ እንተን የላከኸውን ሊየሱስ ክርስቶስን ያውቁት ዘንድ ይህች የዘለዓለም ሕይወት ናት” የሚለውን በመተቀስ ጌታ እውነተኛ አምላክ እንዳልሆነ አብ ብቻ እውነተኛ አምላክ እንደሆነ የሚያስተምሩ መናፍቃን አሉ፤ አባባሉ ግን እነሱ እንደሚሉት ሳይሆን “የዘለዓለም ሕይወት የሚገኝበት ሃይማኖት ይህች ናት” አንተ የባሕርይ አምላክ እንደሆንክ፤ እኔም የባሕርይ አምላክ እንደሆንኩ ያውቁ ዘንድ ቢያውቁ እውነተኛ ሃይማኖት ይህች ናት” ጌታ በአንዳንድ ቦታ ላይ አምላክ ወይም እግዚአብሔር ብሎ እንደ ሰው መፀለዩ በእውነት የሰውን ባሕርይ ባሕርዩው ማድረጉን ሲያስረዳን ፈልጉ ነው እንጂ በባሕርዩ ከአብ የሚያንስ ሆኖ አይደለም። እንደ ሰው አምላክ ወይም እግዚአብሔር ብሎ ባይፀለይ ኖሮ በእርሱ ዘንድ ትስብእት (ሰውነት) የለም ወይም መለኮት ትስብእትን ውጦ አጥፍቶታል በተባለ ነበር።
- ይኸውም በእርቶዶክሳውያን ዘንድ “ለአጽድቀት ትስብእት” ተብሎ ይተረጎማል። ይህም ማለት በእውነት አምላክ ሰው እንደሆነ ያስረዳልና።

በዮሐንስ ወንጌል 17:3 አብ ብቻውን እውነተኛ አምላክ እንደሆነ ተገልጿል። በይሁዳ መልዕክት 1:25 ላይ ወልድ ብቸኛ አምላክ ነው ተብሏል። በማቴ. 12:32 ላይ በመንፈስ ቅዱስ ላይ የተደረገ ስድብ ብቻ ምሕረት እንደማይደረግለት ተገልጿል። የዚህም ምክንያት ሦስት አማልክት አሉ ለማለት ማይሆን በመለኮታዊ ሥልጣን ሥላሴ አንድ ስለሆነ ነው። የጌታን እውነተኛ አምላክነትም ዮሐንስ በመልእክቱ እንዲህ ሲል ገልጾታል። “እርሱ እውነተኛ አምላክና የዘለዓለም ሕይወት ነው” 1ኛ ዮሐ. መል. 5:20።

- 7/ ዮሐንስ ወንጌል 20:17 “ወደ አባቴና ወደ አባታችሁ፤ ወደ አምላኬና ወደ አምላካችሁ አርጋለሁ” ሲቱ ዮሐንስ አፈወርቅ ይህን በተረገውበት ሃይማኖት አበው ገጽ 248 ተመልከት።

“ነገር ግን እርሱ በዚህ ክርስቶስ በእውነት ሰው እንደሆነ አስረዳ፤ ቆሃመኞች በተነግ ጊዜ ከዚህ ከአጻም ባሕርይ ሰው መሆኑን አስረዳ፤ ፈጽሞ ከእርሱ ወደ አልተለየው ወደ አብም ከግረጉ አስቀድሞ ለደቀመዛሙርቱ አምላኬ አምላካችሁ አለ፤ ይህን በሰው ጊዜ ይህን የተናገረ ሥጋ ብቻ እንዳይመስላቸው ሰው የሆነ እርሱ እግዚአብሔር ቃል አስቀድሞ አባቱ ብሎ ከዚህ በኋላ አምላኬ አለ እንጂ፤ እኔ ሰው የሆንኩ አምላክ ነኝና እኔም አንድ ነኝና ይህንንም ያንንም እኔ እላለሁ ይላል”። እንግዲህ ሲቱ እንደ ገለጸው ጌታ ከቅንጣሌው በኋላ አምላኬ ማለቱ ቅድመ ተዋሕዶ አምላኬ ይል የነበረን ሥጋ አሁንም እንደተዋሕደ ለማስረዳት ብሎ ነው፤ ሥጋ ከመቃብር ቀረ የሚሉ በኋላ ዘመን እንደሚነሱ ያውቃልና እነርሱን መልስ ለማሳጣትና ከተዋሕዶ በኋላ መለያ የት አለመናፋት ራሱ ጌታ በዚህ ቃል አስረዳን።

በሌላ በኩልም “አባቴ” ያለው ለእርሱ የባሕርይ አባቱ ስለሆነ ነው። “ወደ አባታችሁ ሲል ለእኛ የፀጋ አባታችን እንደሆነ ለማስረዳት ነው። “አምላኬ” አለ በሥጋ ይፈጥረዋልና። ጌታ የፈጠረውን ሥጋ ነውና የተዋሕደው “አምላካችሁ” አለ በጥንተ ተፈጥሮ በሃዲስ ተፈጥሮ ይፈጥረዋልና።

- 8/ 1ኛ ቆሮ. 15:24 — 28 “በኋላም መንግሥትን ለእግዚአብሔር ለአባቱ ለሳልፎ በሰጠ ጊዜ አለቅነቱንም ሁሉን ሥልጣንን ሁሉ ኃይልንም በሻረ ጊዜ ፍጻሜ ይሆናል። ሁሉ ነገር ከተገዛለት በኋላ እግዚአብሔር ሁሉ በሁሉ ይሆን ዘንድ በዚያን ጊዜ ወልድ ደግሞ ሁሉን ላስገዛለት ተገኝ ይሆናል”፤ “ሁሉን ላስገዛለት ተገኝ ይሆናል” የሚለውን በመተቀስ ወልድ የአብ ተገኝ ነው ይላሉ። ነገር ግን ምሥጢሩን ከተመለከትን ከላይ ስለሞት እየተናገረ መምጣቱን እንረዳለን። የኋላ ጠላት የተባለው ሞት ነው። ሞት ሁሉንም ገዝቷልና፤ ነገር ግን ሁሉን ካስገዛለት ከወልድ ሞት እንዲያንስ ይታወቃል፤ በሁሉ ላይ እንዲሰለጥን ያደረገው ባለቤቱ ነውና፤ ይህስ ቁም ነገር አይደለም ብሎ ካስገዛለት ከሰው ሁሉ ሞት እንዲያንስ ይታወቃል በዕለተ ምጽኦት። ሁሉ በተገዛለት ጊዜ ያን ጊዜ ወልድም ሁሉን ላስገዛለት ለሞት ተገዝቷል የዕለተ ዓርብን መናገር ነው። በዕለት ዓርብ በዘጠኝ ሰዓት ቅድስት ነፍሱን ከቅድስት ሥጋው በገዛ ፈቃዱ ለይቶአልና፤ ሞት ለሦስት መግለጫና ለሦስት ሌሊት ጌታን በቁጥጥሩ ሥር አድርጎ ነበርና ይህም የጌታ ፈቃድ ስለሆነ ነው እንጂ እንደ ሌሎች ሳይወድ በግድ አይደለም።

9. ቆላ. 1 : 15 “... እሱም የማይታይ አምላክ ምግብ ነው”
 የዚህም አባባል እግዚአብሔርን በመልክ የሚመስለው በባሕርይ
 የሚተካከለው ለማለት ነው እንጂ አያላክ ያልሆነ አምላክ መሰል
 ለማለት አይደለም ።

10/ የሐዋ. ሥራ 2:32 “ይህን ኢየሱስን እግዚአብሔር አስነሳው...”
 እግዚአብሔር ብሎ መለኮትን ለመግለጽ ተጠቀመበት እንጂ አብ
 ብቻውን ያለወልድና ያለመንፈስ ቅዱስ አስነሿውልድ በባሕርይ
 ሥልጣን ከአብ የተለየ ወይም አብ ብቻ ብርቱ ወልድ ግን ለመ
 ነግቅ ሥልጣን የሌለው ደካማ ነው ለማለት አይደለም ። ጌታ
 ኢየሱስ በገዛ ፈቃዱ ለመሞቱና በገዛ ሥልጣኑ ለመነግቱ በየሐ.
 ወን. 10 : 17—18 ይገልጻል ። “ነፍሴንም ስለበጉች አኖራለሁ
 እኔ በፈቃዱ እኖራለሁ እንጂ ከእኔ ግንም አይወስዳችሁ ፤
 ላኖራችሁ ሥልጣን አለኝ ፤ ደግሞም ላነግቅ ሥልጣን አለኝ”
 ቅዱስ ሉቃስ ኢየሱስን እግዚአብሔር አስነሳው ማለቱ መለ
 ኮት የተዋሐደውን ሥጋ አስነሳው ለማለት ፈልጉ መሆኑን ሲያ
 ስገነዝቡን ነውና በሃሳውያን ስሕተታዊ ትርጉም ወልድ የሕድ
 ኢየሱስ ክርስቶስን ዕሩቅ ብእሲ ብሎ ከመካድ እንጠበቅ ፤ እን
 ጠንቀቅ ።

ከላይ የተጠቀሰው የጌታችን የመድኃኒታችን የኢየሱስ
 ክርስቶስን እግዚአብሔርነት አምነን ከሐሰተኞች ቅምህርቅ እን
 ጠበቅ ዘንድ ያስገነዝበናል ። “ክርስቶስ በሥጋ መጣ ፤ እርሱም
 ከሁሉም በላይ ሆኖ ለዘለዓለም የተባረከ አምላክ ነው አግኝ”
 ሮሜ 9 : 5 ።

ግጥም

1/ ክርስቶስ አንድ አካል አንድ ባሕርይ ነው ። በመለኮቱ የእግዚ
 አብሔር ልጅ ፤ በሥጋ የአዳም ልጅ እንደሆነ እናምናለን ።
 ሰው ባልሆነ አካል የሰውነት ሥራ አይሠራም ሥጋን ከርሷ
 የነግ ቅድስት ድንግል ግርያም ሞት የሚሰማማት ስለሆነች
 ሞት የሚሰማማውን ሥጋ ተዋሕዶአልና ። ስለዚህም የተቀበለው
 ልቅሶ ፤ ሕግም ፤ ሞት ከድንግል የነግው የሥጋ ገንዘብ ነው ።
 እዘነ አለቀሰ ሲል ብትሰማ ያዘነ ያለቀሰ አምላክ ቃል እንደሆነ
 አታስብ ይህ ሁሉ ሥጋ በመሆኑ ነው እንጂ ።

2/ ይህ ወልድ ለአንዱ የምንሰግድለት ለአንዱ የማንሰግድለት ሁለ
 ት ባሕርይ ነው የምንል አይደለም ። ሰው የሆነ የእግዚአብሔር

ቃል ባሕርይ አንድ ስለሆነ ከሥጋው ጋር አዋሕዶን አንዲት ሰግ
 ደት እንሰግድለታለን እንጂ ።

3/ ከእኛ በነግው ሥጋ ሞተ በማለት ፋንታ እግዚአብሔር አምላ
 ካችን ሥጋ በሌለው ባሕርይ ታመመ ሞተ ይሉት ዘንድ አይገ
 ባም ።

4/ ክርስቶስ ፈጣሪ ፤ እግዚአብሔር መሆኑን እናምናለን ፤ ስለሆነም
 ፍጡር ነው የሚሉትንና ዛሬም በአብ ቀኝ ተቀምጦ ለእኛ ያማ
 ልዳል የሚሉትን እንቃወማለን ።

5/ ወልድ ከአብ ከመንፈስ ቅዱስ አንድነት ሳይለይ በምልአት ሳለ
 ሥጋ መሆኑ እንደምን ነው ፤ ቢሉ የዓይን ብርሃን ከዓይን ብሌን
 ሳይለይ ከብርሃን ፀሐይ ጋር ተዋሕዶ ምሉእ እንደሆነ ጌታም በም
 ልአተ ባሕርይ ሳለ በማግፀን ድንግል አድር ከመቅጽበተ ዓይን
 ሰው ሆነ ። የማይለይ የማይነገር የማይመረመር ተዋሕዶ ሆነ ።

ምዕራፍ ፭

ምሥጢር ጥምቀት

የጥምቀት ትርጉም - መነከር ፡ መዘፈቅ ፡ ውቅ ውስጥ ጉብቶ መውጣት ፡ መቀበር ማለት ነው።

ምሥጢር መባሉ - ከሥላሴ ልጅነትን የምናገኝበት ስለሆነ ነው ፡ ይኸውም በአይን የማይታይ ሰው ሃብት ነው ፡ ስለዚህ ምሥጢር ተባለ።

ጥምቀት ለምን አስፈለገ ? የመጀመሪያው ሰው አዳም ከትዕዛዝ እግዚአብሔር አፈንግጦ በምክረ ዲያብሎስ ተታሉ ዕፅ በለሰን ከመብላቱ የተነሣ ሰው ሁሉ የምት ፍርድ ተፈርዶበት ከፍጻኔ ከመርገም በታች ሆኖ ይኖር ነበር። ስለዚህ ሰው ሁሉ ሁለተኛ ከውሃና ከመንፈስ መወለድ አስፈለገው።

ሰው ሁሉ ሁለተኛ ከውሃና ከመንፈስ በጥምቀት ካልተወለደ በቀረ ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ይገባ ዘንድ አይችልም። ዮሐ. ወንጌል 3 ፡ 3 — 6።

— በክርስቶስ ክርስቲያን ፡ በወልድ ውሉድ ፡ የሚያስኝ ጥምቀት ነው። ይህችም ጥምቀት አንድ ክርስቶስ የሚመለከባት በአንዲት ሃይማኖት (በአንዲት ቤተክርስቲያን) የምትፈፀም ነች እንጂ በተለያዩ እምነቶች ውስጥ የምትገኝ አይደለችም። ስለሆነም ጥምቀት አንዲት ስለሆነች አትደገምም ፡ አትከለስም። ኤፌሶን 4 ፡ 5

— ክርስቲያን ለመሰኘት በዕለተ ዓርብ ከጌታችን ከእ.የሱስ ክርስቶስ ከቀኝ ጉኑ በፈሰሰው ማየ ሕይወት (የሕይወት ውሃ) ወይም (ማየ ገቦ) (የጉን ውሃ) ተጠምቀን የእግዚአብሔር ልጆች መባል አለብን። ይህን ውሃ ከዩት ታገኛላችሁ ? ቢባል ፡ ካህኑ ውሃውን በጻሕል (በሳህን) አድርጉ መጽሐፈ ክርስትና ይደግምበታል።

ሥርዓተ ቅዱስ ያደርስበታል ። በፍጻሜው አንዱ አብ ቅዱስ ነው። አንዱ ወልድ ቅዱስ ነው። አንዱ መንፈስ ቅዱስም ቅዱስ ነው። ብሎ ይባራል። ያን ጊዜ ውሃው ተለውጦ ከጌታችን ከኢየሱስ ክርስቶስ ከቀኝ ጉኑ የፈሰሰውን የገንዘብ ውሃ ይሆናል። በዚያም ተጠምቶን ከፍቶ እንነፃለን። ከዲያብሎስ ቁራኝነትም እንላቀቃለን ። ለዚህም ማስረጃ “ ሰው በክርስቲናው ጥምቀት ከዲያብሎስ ቁራኝነት ለርሱሳን አጋንንት ከመገዛት ፈጽሞ አርነት የወጣ ይሆናል ” ብሏል ሳዊርስ ዘእስመናይን ።

— ጥምቀት በአሪት ጊዜም ነበር ፤ ለምሳሌ እነ ኢዮብ እነ ንዕማን በዮርዳኖስ ባህር ተጠምቀው ከደዌ ሥጋ ተፈውሰዋል ። ይሁን እንጂ ከሀዲስ ኪዳን ጥምቀት ጋር በምሥጢርም ሆነ በአፈጻጸሙ የተለየ ነው ። የብሉይ ኪዳን ጥምቀት ከሥጋ ደዌ ለመፈወስ ብቻ የሚጠቅም ነበር እንጂ ከዲያብሎስ ቁራኝነት ለእርሱሳን አጋንንት ከመገዛት ፈጽሞ ሐርነት አያወጣም ነበር ። እንዲሁም በብሉይ ኪዳን ጥምቀት ከሥላሴ ልጅነትን ማግኘት አይቻልም ነበር ።

የጥምቀት መስራቹ ማን ነው ?

ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በሰላሣ ዘመኑ በባሕረ ዮርዳኖስ በዮሐንስ እጅ ተጠምቆ ሰው ሁሉ ይድን ዘንድ ዳግመኛ ይወለድ ዘንድ መጠመቅ እንዳለበት ተናገረ ። በዚህም የተነሣ የጥምቀትን ትምህርት ያስተማረው ራሱ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው ።

ጌታ በ30 ዘመኑ ለምን ተጠመቀ ?

ጌታ ከፍ ብሎ በ40 ዓመቱ ፣ ዝቅ ብሎ በ28 ዓመቱ ያልተጠመቀበትና 30 ዓመትን ጠብቆ የተጠመቀበት ምክንያት አለው ። እንዲያው ያጋጣሚ ነገር ሆኖ ነው እንጂ በ20 ሊጠመቅ ይችላል ነበር የሚሉ ካሉ፤ እንኳን በፈጣሪ ዘንድ በእኛ ዘንድ እንኳን አጋጣሚ የለም ። ሁሉም በፈቃድ እግዚአብሔር ጊዜውንና ቦታውን ጠብቆ የሚከናወን ነው ። ስለዚህ ጌታ በ30 ዘመኑ የተጠመቀበት ልዩ ምክንያት አለው ።

አዳም የ30 ዓመት ጉልማሳ ሆኖ ተፈጥሮ በ40 ቀኑ ያገኘትን የልጅነት ፀጋ በሰይጣን አሳስቸነት አስወሰደ ስለነበር ፤ ሁለተኛው አዳም ኢየሱስ ክርስቶስ ደግሞ ቀዳማዊ አዳምንና ልጆቹን ወደ ቀደመ ክብራቸው ለመመለስ ነውና አመጣጡ ፤ አዳም በ30 ዘመኑ ያስወሰዳትን ልጅነት ሊያስመልስ መምጣቱን ለማሳወቅና ልጅነትም የምትሰጠው በጥምቀት መሆኑን ለማረጋገጥ በ30 ዘመኑ በባሕር ዮርዳኖስ በዮሐንስ እጅ ተጠመቀ ።

እዚህ ላይ ብዙዎች እሱ በ30 ዘመኑ ከተጠመቀ እኛም በ30 ዘመናችን መጠመቅ አለብን የሚል አመለካከት ያላቸው ክፍሎች አሉ ። ይሄ ደግሞ ከጌታ ጋር መድኃኒራቸው መሆኑን ይመስላቸዋል ። ጌታ ያደረገውን ሁሉ በትክክል መፈፀም አለብን ካሉ ጌታ 40 ቀንና 40 ሌሊት ከዘረጋ ሳያጥፍ ፤ ከቆመ ሳያርፋ በገዳም ቆርንቶስ ያለም ጉበና ውሃ ጸሟል ። ታዲያ እነሱ ይህን ለምን አያደርጉም ? ሁለተኛ ጌታ ለሰማይ ወርቅ እንኳን ማደሪያ አላቸው ለሰው ልጅ ግን ማደሪያ የለውም ብሎ ቀን ቀን ሲያስተምር ሌሊት ሌሊት በደብረ ዘይት ተራራ ላይ ሲፀልይ ማደሩ ለእኛ አብነት ለመሆን አይደለም ? ለምን ይህን ተግባራዊ አያደርጉም ? ደርሶ የወንጌል አርበኛ መምሰል ፤ ቀላጆች ናቸው ። ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያንን ለማፍረስ እንጂ ለሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን ተቆርቂረው አይደለም ። ሐዋርያት በ30 ዓመት መጠመቅ እንዳለብን ተዘንግቶቸው ይሆን በ30 ዓመታችሁ ተጠመቁ የሚል ትምህርት ሳያስተላልፉ የቀሩት ?

ጌታ እከብር አይል ክቡር ፤ እቀደስ አይል ቅዱስ ሆኖ ካለ ፤ ስለምን ተጠመቀ ? ቢሉ ፤

— አንደኛ ፡ ሦስትነቱን ለማስረዳት ነው ። ከዚያ በፊት የሥላሴ ሦስትነት ግልጽ ሆኖ አይታወቅም ነበር ። ጌታ በዮርዳኖስ በሚጠመቅበት ጊዜ ግን ምሥጢረ ሥላሴ ግልጽ ሆኖ ፤ እብ በደመና ውስጥ ሆኖ የምወደው ልጄ ይህ ነው በማለቱ የወልድ አባት መሆኑ ታወቀ ፤ መንፈስ ቅዱስም የባሕርይ ሕይወቱ መሆኑን በርግብ አምሳል በራሱ ላይ ተቀምጦ ሲታይ ፤ ወልድም በተለየ አካሉ በዮርዳኖስ ሲጠመቅ ታየ ። እንግዲህ ሦስት አካላት አንድ መለኮት መሆኑን ሊገልጽ ሲሆን ፤

— ሁለተኛ ደግሞ ትንቢቱን ሊፈጽም ነው ፡ “ አቤቱ ውሆች አይሁ ፤ ውሆችም አይተውህ ፈሩ ። ጥልቆች ተነዋወጡ ፤ ውሆችም ሮኩ ፤ ደመናዎች ድምጽን ሰጡ . . . ” መዝ. 76 (77) ፡ 16 የሚል ትንቢት ነበርና ይህ እንዲፈጸም ። በትንቢተ ሕዝቅኤል ምዕ. 36 ፡ 35 ላይም እንዲሁ ትንቢትዊ ቃል ነበር ፤ ያንንም ተግባራዊ ለማድረግ ነው ።

— ሦስተኛ ለእኛ አርአያ ሊሆንን ብሎ ነው ። እርሱ ተጠምቆ ተጠመቁ ባይለን ኖሮ ብዙዎች ጥምቀት አያስፈልገም አስፈላጊ ቢሆን ኖሮ ጌታ ራሱ ተጠምቆ አብነት በሆነን ነበር እንዳይሉ ነው።

ክርስቲያኖች በ40 ቀንና በ80 ቀን የመጠመቃችን ምሥጢር ፤

ሐዋርያዊት ቤተ ክርስቲያን ወንዶች በተወለዱ በአርባ ቀን፤ ሴቶች በተወለዱ በሰማንያ ቀን ከአብራክ መንፈስ ቅዱስ ከማህፀን ዮርዳኖስ

ይወለዱ ዘንድ ሕግ መሥርታለች = ይህንንም ሐዋርያዊ ሕግ አንዳንድ ዘመን ያፈራቸው ሐሰተኞች ክርስቶሳውያን ሲያስተባብሉ ይታያሉ = እነዚህ ክፍሎች ለሰይጣናዊ ትምህርታቸው ዋቢ አድርገው የሚያቀርቡት “ያመነ የተጠመቀ ይድናል፤ ያላመነ ግን ይፈረድበታል” ማር. 16፡16 የሚለውን ሲሆን፤ ይህንንም ሲተረጉሙ ወገኛ መሪያ አንድ ሰው ማመን አለበት፤ ከዚያ በኋላ እምኖ ተቀብሎ እጠመቃለሁ ሲል መጠመቅ አለበት እንጂ ባላመነበት ምንም በማያውቅበት በሕጻንነቱ ወራት ማጥመቅ ከመጽሐፍ ቅዱስ ሕግ ውጭ ነው ይላሉ = አቀራረባቸው የዋሃንን ቢያሳስቡትም መጽሐፍ ቅዱስንና ጥንታዊት ቤተ ክርስቲያንን ከነሥርዓትዋ የሚያውቁትን ሰዎች ሊያታልሉ አይችሉም = አንዲት ቤተ ክርስቲያን ለእነዚህ ክፍሎች መጽሐፍ ቅዱስን መሠረት በማድረግ መጽሐፍ ቅዱሳዊ መልስ ትሰጣቸዋለች ።

በመጀመሪያ ሕጻናት ሳያምኑ ለሚሉት አባባላቸው መጽሐፍ ቅዱስን በግርድቶ እንብበውት ዐወቅን፤ ተራትትን ብለው ሐዋርያዊት ቤተ ክርስቲያንን እናገኛለን፤ እናርም ብለው ተነሱ እንጂ፤ ውስጠምሥጢሩን ቢያውቁ ኖሮ እንዲህ ባላሉ ነበር = መንፈስ ቅዱስ የሚያድረው በንጹህ ሰውነት በእጣኝ ሰው ላይ መሆኑን እነሱም ሳያውቁት አይቀሩም እሁን ካልካዱ በስተቀር = መጽሐፍ ቅዱስ ደግሞ መንፈስ ለሕጻናት እንደሚሰጥ ይነግረናል = “በሆድ ሳልሰራህ አውቁሃለሁ፤ ከማህጸንም ሳትወጣ ተድጃለሁ” ትንቢተ ኤርምያስ 1፡5። እንግዲህ ኤርሚያስን ከእናቱ ማህጸን እግዚአብሔር የቀደሰው መሆኑን አላነበሱ ይሆን? “በእናቱ ማህጸን ሳለ መንፈስ ቅዱስ ይዋላበታል” ሉቃስ 1፡15 = ማንምቱ የሐገስ ገና በእናቱ ማህጸን ሳለ በመንፈስ ቅዱስ መቃኘቱን ሉቃስ ወንጌላዊ ይነግራቸዋል፤ ያንብቡት ።

እንግዲህ መንፈስ ቅዱስን ሳያምኑ ሳይማሩ ለምን እደርክባቸው ብለው ሲከሰት ይችሉ ይሆን? እስቲ ይሞክሩት መቼም እያፍሩ = ደግሞስ ይግረማቸውና እያንዳንዱ ሰው በእምነትም ሆነ በምግባሩ ሕጻናትን መምሰል ካልቻለ መንግሥተ ሰማያትን እንደማይወርስ አያውቁም? እነሱም እንኳን ቢሆኑ ተመልሰው ሕጻናትን ካልሆኑ የእግዚአብሔርን መንግሥት አያዩአትም። ተንኮላቸውን በገንዘብ መደለላቸውን ትተው በንጹህ ልቦና፤ በፍጹም እምነት ወደ እግዚአብሔር ካልተመለሱ ወፍታ እንዳለባቸው ወንጌል ይነግራቸዋል ። ጌታ “ሕጻንም ጠርቶ በመካከላቸው እቆመ፤ እንደ ህጻናት ካልሆናችሁ መንግሥተ ሰማያት አትገቡም” ማቴዎስ 19፡15 ማርቆስ 10፡13 ሉቃስ 18፡15 ።

ለእዚህ እንደ ሕጻናት ከሃጺ ካልሆናችሁ ማለቱ ይሆን? ወይስ እንደ ሕጻናት ሃይማኖት የለቸች ካልሆናችሁ ማለቱ ነው? እይደለም፤ ሕጻናት በሁሉም ነገር ፍጹማን ናቸውና እንደ ሕጻናት ቂም በቀል እትያዙ፤ ፍጹም እምነት ይኑራችሁ ማለቱ እንደሆነ እሌ የማይባል ሐቅ ነው ።

ታዲያ እነዚህ የዘመኑ ጉዳዮች ጥንታዊት ቤተ ክርስቲያንን ሳያጥኑ ወይም ከሃጺዎችን ነው የምታጠምቀው የሚሉት ከየት አምጥተው ነው? ሁለተኛስ የወላጆች እምነት የእነሱ አይደለም? ይህንንም ከመጽሐፍ ቅዱስ ሊረዱ ቢፈልጉ ወላጆች ልጆቻቸውን ይባርኩላቸው ዘንድ ሕጻናትን ወደ ጌታ አቀረቡለት ። ጌታ ግን እናንተ አመጣችኋቸው እንጂ እነሱ አምነው አልመጡምና አልባርኩም አላላቸውም፤ የወላጆቻቸውን እምነት አይቶ ባረካቸው እንጂ ። ታዲያ ቅድስት ቤተ ክርስቲያን የመሪዋን መርህ ተከትላ ወላጆች ልጆቻችንን አጥፍቋል? ብለው በሚመጡበት ወቅት ከጌታ የተማረችውን ቅታ የእነርሱን የሐሰተኞች ክርስቶሳውያን ቃል ሰጥታ አይ፤ ገና አልተማሩም አላወቁም፤ አላመኑምና አላጠምቅም ትበል? በፍጹም፤ ቤተክርስቲያን ራስዋ የሆነው ክርስቶስን ትከተላለች እንጂ እነርሱን አትከተልም እንላቸዋለን ።

በተጨማሪም ደግሞ ሕጻናት ንጽሐ ጠባይ ሳያድፍባቸው ንጹሕ አስተሳሰብ፤ ንጹሕ የሆነ እእምሮ በያዙበት ወቅት ልክ እንደ አዳምና እንደ ሔዋን ከሥላሴ ይወለዳሉ እንጂ ኃጢአት በሚሰሩበት ለኃጢአት በሚገዙበት በተርምስናቸው ወቅት ከሥላሴ በጥምቀት ይወለዱ ቢባል ግን ይሆን ወደ ጥምቀት የሚቀርበው? ዛሬ ራሱን ለክርስቶስ ሥጋና ደም አዘጋጅቶ ያለ ጉረምሳ ወይም ኮረዳ ስንት ይሆን? ቤተ ክርስቲያን ግን ንጽሐ ጠባይ ሳያድፍባቸው ወንዶችን በ40 ቀን ሴቶችን በ80 ቀን በማጥመቅ ከሥላሴ እንዲወለዱ ታደርጋለች ።

ይህ ሥርዓት ቀድሞ በእራት ጊዜ የነበረ ነው፤ ለዚህም እራት ዘሌ ሞውያን 12፡1-8 ማገዘብ እችላለን ። ሴት ብታረገዝና ወንድ ልጅ ብትወልድ በአርባ ቀንዋ፤ ሴት ልጅ ብታረገዝና ብትወልድ በሰማንያ ቀንዋ የመንጸትዋ ወራት ሲፈጸም የአንድ ዓመት ጠቦት ለሚቃጠል መሥዋዕት የርግብም ግልገል ወይም ዋናስ ለኃጢአት መስዋዕት ወደ መገናኛ ድንኳን ደጃፍ ወደ ካህኑ ትወስድ ነበር ።

ይህ ሥርዓት ወደ ሀዲስ ኪዳን ሥርዓት ተለውጦ በበግ ጠቦት በርግብ ዋናስ የታከ ልጁን ወይም ልጅቱን በመያዝና ሥርዓተ ጥምቀትን በመፈጸም ከሥላሴ ልጅነትን እንዲያገኝ ወይም እንድታገኝ ይደረጋል ። (ከመስዋዕቱ ጋር)

ሌላው ወንዶች በ40 ቀን ሌቶች በ80 ቀን የሚጠመቁበት ምሥጢር የአዳምና የሔዋን የልደት ምዕሌ ነው። “ በተፈጠረበት ምድር ለአዳም 40 ቀን ከተፈጸመለት በኋላ ይገዛቸው ይጠብቃቸው ዘንድ ወደ ገነት አስገባነው፤ ሚስቱንም በሰማንያ ቀን አስገባናት ” መጽሐፈ ኩፋሌ 4 : 9 — 12 ።

መላእክት አዳም በተፈጠረ በ40 ቀኑ የባሕሪ ንጽሕና ሳያድፍበት ከመንፈስ ቅዱስ ተወልዶ ወደ ገነት እንዳስገቡት፤ እኛም ይህን ምግሌ በማድረግ እንደ መላእክት ወላጆቻችን፤ እንደ ገነት ቤተ ክርስቲያን፤ እንደ አዳም ከተወለዱ አርባ ቀን የሆናቸው ወንዶች ወይም እንደ ሔዋን ከተወለዱ ሰማንያ ቀን የሆናቸው ሴቶች ይመስላሉ። አዳምና ሔዋን በተፈጠሩ በ40 እና በ80 ቀን አግኝተዋት የነበሩትን ልጅነት አስወስደው ስለነበር እኛም ያን ልጅነት ለማስመለስ በአርባና በሰማንያ ቀን እንጠመቃለን።

የዘመናችን ሐሰተኞች “ እውነት እውነት አልሃለሁ ሰው ከውሃና ከመንፈስ ካልተወለደ በቀር ወደ እግዚአብሔር መንግሥት አይገባም ” የሐንስ ወንጌል 3፡5 በማለት ራሱ ጌታ የጥምቀትን አስፈላጊነት እየገለጸ እነሱ ግን ጥምቀት ግዴታ አይደለም፤ አንድ ሰው ባይጠመቅ ከክርስቶስ መንግሥት ውጭ ሊሆን አይችልም ይሉናል።

እኛስ የምናመልከው ክርስቶስን ስለሆነ እነሱን ለሚያመልኩዋቸው ይንገሩአቸው እንጂ እኛ ግን ክርስቶስ የተናገረውን የመያዝ ያለጥምቀት መዳን የለም እንላለን። እነርሱም ለሰሕተታዊ ትምህርታቸው ድጋፍ የሆናቸው መስሎአቸው “ ያላመነ ይፈረድበታል ” አለ እንጂ ያልተጠመቀ ይፈረድበታል አላለም ሲሉ ይሰማሉ። አሁንም የዋሃንን በዚህ ቃል ያታሉ እንጂ የተዋሕዶ ልጆችን ሊያታሉ አይችሉም የተጠመቀ ከዳን ያልተጠመቀሰ ምን ይሆናል? የሚል ጥያቄ እናቀርብላቸዋለን። ምንም እይሆንም የሚሉ ከሆነ እንግዲያውስ የተጠመቀውም ዋጋ ቢስ ነው ማለት ነው። የተጠመቀውም ያልተጠመቀውም የሚድን ከሆነ “ ጌታ የተጠመቀ ይድናል ” ብሎ ባልተናገረ ነበረ። ጌታ ግን የተጠመቀ ይድናል ብሎ አላቆመም፤ ያልተጠመቀ ግን ይፈረድበታል ብሏል። ይህም የሚታወቀው ሪጅቶዲዎስ በነገረው “ እውነት እውነት አልሃለሁ ሰው በጥምቀት ልጅነትን ካላገኘ የእግዚአብሔርን መንግሥት አያያትም ” ያላመነኩ ነው የሚለው። መቼ ያልተጠመቀ ይላል? ሊሉን ይችሉ ይሆናል። ሰው በክርስቶስ ካላመነ በክርስቶስ ስም እንዴት ሊጠመቅ ይችላል? አንድ ሰው ካላመነ አልተጠመቀም ማለት ነው። ስለዚህ አለማመኑ አለ መጠመቁንም ይገልጽልናል።

ሐዋርያት በመጀመሪያ የክርስቶስን ወንጌል ሲሰብኩ ብዙዎችን ያጠምቁ ነበር። ይህን በመጥቀስ ሐዋርያት ያጠመቁት ትልልቅ ሰዎችን ነው። ሕጻናትን አይደለም ይላሉም። ሕጻናትን ግጥመት የተጀመረው ቤተ ክርስቲያን ራስዋን ችላ ከቆመችና ሥርዓትና ደንብ ካወጣች በኋላ ነው። መጀመሪያ ግን ብዙዎች አግኝተው ስላል ነበሩ ሐዋርያት ባመኑ ጊዜ ያጠምቁአቸው ነበር፤ እርጊቱንም ጉልግላውንም፤ ሕጻኑንም። በኋላ ግን እነዚያ ያመኑ ሰዎች ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን ከተደነገገ በኋላ ያንን ሥርዓት በመከተል ልጆቻቸውን በ40 ቀንና በ80 ቀን ያስጠምቁ ጀመር።

ጌታ በዮርዳኖስ ለምን ተጠመቀ?

— ጌታ በዮርዳኖስ የተጠመቀው ቅንብሩንና ምዕሌውን ለመፈጸም ነው።

ቅንብሩ፡ “ ባሕር አይታ ሸሸች፤ ዮርዳኖስም ወደ ጓላው ተመለሰ፤ ባሕር የሸሸ ምን ሆነሽ ነው? አንተስ ዮርዳኖስ ወደ ጓላህ የተመለሰሽው ምን ሆነህ ነው? መዝሙር 113 : 3-5 ይህ ቅንብሩ ስለነበር ጌታ ከሌሎቹ ወንዞች ሁሉ መርጦ በዮርዳኖስ ተጠመቀ።

ምዕሌው፡ አብርሃም ከገንዘቡ ከዓሥር አንድ አውጥቶ ዓሥራትን ይዞ

ዮርዳኖስን ተሻግሮ ወደ መልክ ጼዴት ሲሄድ የአብርሃምን መምጣት አውቆ ኅብስተ እኩቴት ጽዋዓ በረከት አዘጋጅቶ ቆይቷል። ይህም መልክ ጼዴት የካህናት፤ አብርሃም የምእመናን ምዕሌ ነው። ዮርዳኖስ የጥምቀት፤ ኅብስተ እኩቴት የሥጋው፤ ጽዋዓ በረከት የደሙ ምዕሌ ነው። እንዲሁም ኢየሱስና ገእማን በዮርዳኖስ ተጠምቀው ከደፍቻቸው ተፈውሰዋል። እናንተም ብቅጠመቁ ከፍጻ ሥጋ ከፍጻ ነፍስ ቅድሳላችሁ ሲለን ነው። ዮርዳኖስ አንድ ወንዝ ሲሆን፤ ዝቅ ብሎ በዮር እና በዳኖስ ተለይተዋል። ዮር በእሥራኤል በኩል ያለው ሲሆን፤ ዳኖስ በአህዛብ፤ ዝቅ ብሎ ደግሞ ሁለቱም ተገናኝተዋል፤ በመገናኛው ቦታ ጌታ ተጠምቋል።

ይህም ምዕሌ አለው፡ ዮርዳኖስ ነቁ (ምንጩ) ከገደ አንድ እንደ መሆኑ የሰው ዘር ሁሉ የአንድ አዳም ልጅ እንደሆነ ሲያስረዳ ነው። ዝቅ ብሎ መለየቱም እሥራኤል በኦሪት አህዛብ በጣላት ወይም እሥራኤል በግዝረት አህዛብ በቁልፈት ተለያይተዋል። ዝቅ ብሎ መገ

ናገሩ ሁሉም በእንደ ወንጌል የማመናቸው ምሥራ ነው ። ጌታ በመገናኛው ቦታ መጠመቁ ሁላችሁን እንድ ላደርግ መጥቻለሁ ሲል ነው ።

ምሥጢሩ ፡ አዳምና ሔዋን ፈጣሪያቸውን አላዝነው ከነቅት ከወጡ በኋላ ዲያብሎስ በጨለማ ጋርዶ ፍጻ አጸንቶ “ አዳም የዲያብሎስ ወንድ አገልጋዩ ነው ፡ ሔዋን ደግሞ የዲያብሎስ ሴት አገልጋዩ ናት ” ብላችሁ ስመ ግብርናችሁን ጽፋችሁ ስጡኝ አላቸው ፤ እነርሱም ፍጻ የሚቀላቀላቸው መስፈቻው እንዳላቸው አደረጉ ። እርሱም (ዲያብሎስ) ያንን የዕጻ ደብዳቤ እንዲያን በሲኦል ፡ ሌላውን በየርዳናስ አኖረው ። ዲያብሎስ በየርዳናስ ያኖረውን የዕጻ ደብዳቤ ጌታ በጥምቀቱ ጊዜ ተረግጦት ስለነበር በተጠመቀበት ወቅት በጥምቀቱ አጥፍቶልናል እንዲሁም በሲኦል ያለውንም በዕለተ ዓርብ ሲኦልን አመዝብሮ ነፍሳትን ነፃ ሲያወጣ አጥፍቶታል ። ቂላስይስ 2 ፡ 13 — 5

ጌታ ወደ ዮሐንስ ሄዶ የተጠመቀበት ምክንያት ፡

ጌታ ዮሐንስን ወደ እኔ ዘንድ መጥተህ አጥምቀኝ ሳይል እራሱ ወደ ዮሐንስ ዘንድ ሄዶ መጠመቁ ፤ እንደም ለትሕትና ሲሆን ፡ ሌላው ደግሞ ሥርዓትን ሲደነግግልን ነው ። ጌታ ዮሐንስን መጥተህ አጥምቀኝ ቢለው ኖሮ የዛሬ ነገሥታት ፡ መኳንንትና ታላላቅ ሰዎች ካህናትን ቤተ መንግሥታችን ወይም ቤታችን ድረስ መጥታችሁ ልጆቻችንን አጥምቁ ባሉ ነበር ። ይህን እንዳይሉ ጌታ ራሱ አርአያ ስለሆነ እነሱም አይሉም ፤ ቢሉም ቤተክርስቲያን አትቀበለውም ።

ዮሐንስ ጌታን ሲያጠምቀው እጆቹን ሳይጭንበት ነበር ፡

የዚህ ምክንያት ፡

1ኛ/ መስዋዕተ አሪት አለፈ ፤ መስዋዕታችን እንተ ነህ ሲል ነው ። በአሪት ጊዜ የላም ፡ የርግብ ፡ ... የመሳሰሉ መስዋዕቶች ይቀርቡ ነበር ። አሁን ግን ክርስቲያኖች ለምግብ ሥጋ ብለው እንስሳትን ያርዳሉ እንጂ ለኃጢአታችን ማስተስረያ ብለው አይደሉም ። የክርስቲያኖች መስዋዕት በቀራንዮ አደባባይ የተሰየው አማካኝ በግ ኢየሱስ ክርስቶስ ነውና ። “ እነሆ የብዙዎችን ኃጢአት የሚያስተሰርይ የእግዚአብሔር በግ ”

2ኛ/ እጁን ሲጭንበት ኖሮ ዮሐንስ ጌታን አከበረው ብለው በኋላ ዘመን የሚነሱ ሐሰተኞች በተናገሩ ነበር ።

3ኛ/ የመለኮትን አካል መንኮት እይቻለንም ሲል ነው ።

መንፈስ ቅዱስ በእርግብ እምሳል የወረደበት ፡

— በኖህ ጊዜ ርግብ “ የጥፋት ውሃ ጉደለ ” ስትል ቆላ ዘይት (የወይራ ቅጠል) ይዛ መጥታለች ። አሁን ደግሞ መንፈስ ቅዱስ “ የኃጢአት ባሕር ጉደለ ” ሲል በርግብ እምሳል ታየ ።

— ርግብ ቢመቷት ፤ እንቁላን ቢያፈርጡባት ፤ ቤቷን ካላፈረሱ ባት በስተቀር ቦታዋን አትለቅም ፤ መንፈስ ቅዱስም ኃጢአት ቢሰሩ ፤ ጨርሰው ካልካፉት ፤ ማለትም ሰው ሕንጻ እግዚአብሔር መሆኑን ዘንግቶ በራሷ ሃግብና ምኞት የምንቀሳቀስ ፤ ፈጣሪ የሌለኝ ነኝ ብሎ ካልካደ በስተቀር ከፍጥረቱ አይለይም ።

— ርግብ የኖህ ናት ፤ ቂም በቀል አትይዝም ፤ መንፈስ ቅዱስም ሐዲረ በቀል (በቀልን ይቅር ባይ) የኖህ ፤ በኃጢአት በደል ቂም የማይዘ ፤ ተጽጽተን ይቅር በለን ካልነው ይቅር የሚል ነውና ።

ሰዎች በማን ስም ሊጠመቁ ይገባቸዋል ፡

“ ሂደና አሕዛብን በእብ ፡ በወልድ ፡ በመንፈስ ቅዱስ ስም አጥምቁ ” ማቴ. 28 ፡ 19 የሚለውን እምላካዊ ትዕዛዝ መሠረት በማድረግ እርቶዶክሳዊት ቤተ ክርስቲያን በእብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስም ታጠምቃለች ። በክርስቶስ ስም ብቻ ማጥመቅ አለብን የሚሉ ክፍሎች አሉ ፤ እነዚህ ክፍሎች የሐዋ. ሥራ 2 ፡ 38 “ ገስሐግቡ ኃጢአታችሁ ይሰረይ ዘንድ በክርስቶስ ስም ተጠመቁ ” የሚለውን በመጥቀስ በክርስቶስ ስም ብቻ ልንጠመቅ ይገባል ይላሉ ። ይህ ግን ስሕተታዊ አባባል ነው ። ኢፕሮስ በክርስቶስ ስም መጠመቅ እንደሚገባቸው ጠቀሰ እንጂ በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ብቻ ተጠመቁ ማለቱ አይደለም ። የኢየሱስን ስም መጥፋቱ ለምስክርነቱ ነው የሐዋርያት ዓላማቸው አይሁድም ሆኑ ሌላው ሕዝብ በክርስቶስ እንዲያምን ማድረግ ስለሆነ ፤ ብዙውን ጊዜ የክርስቶስን ስም እየጠሩ ነበር ማንኛውንም ነገር የሚፈጽሙት ። ምክንያቱም አይሁድም ሆኑ መናፍቃን በክርስቶስ ላይ እንደሚነሱ በመንፈስ ቅዱስ ያውቃሉና ።

ጥምቀት ማለት ከሥላሴ መወለድ ማለት ሲሆን ከሥላሴ መወለዳችን እንዴት ይታወቃል ፤ ቢባል ሕጻናት ከእናት ከአባት ሲወለዱ እንደሚያውቁና ወላጆች ግን እንደሚያውቁ ከሥላሴ መወለዳችንንም ሥላሴ ያውቁታል እንጂ እኛ አናውቀውም ። በመጠመቃችን ምክንያት ከምናገኘው በረከት በስተቀር ፤ ጌታ እንደ ጌትነቱ በማር በወተት ለምን አልተጠመቀም የሚል ሊኖር ይችል ይሆናል ። ለዚህም ውግን የመረጠበት ምክንያት ምሥጢሩን እንገልጻለን ።

1. በጥህ ዘመን መላው ዓለም ከታች ከምድር፣ ከላይ ከሰማይ በወረደ ውሃ ጠፍቶ ነበር ። በዚህ የተነሣ በእያንዳንዱ ሰው የሣብ ውሃ ለመጠጥ እንጂ ለምሕረት ለልተፈጠረም የሚል አመለካከት ስለነበር ለምሕረትና ለድህነትም የተፈጠረ መሆኑን ሊያረጋግጥ ጌታ በውሃ ተጠምዷል ።
2. ጌታ ለምላክነቱን ጌትነቱን ለመግለጽ ብሎ በወተት በማር ጥም ቀቱን ቢያደርግ ኖሮ ማርና ወተት በማንኛውም ሰው ቤት ስለማይገኝ ድህነት ሊሰብታቸው ብቻ በሆነ ነበር ። ላላ ግን ውሃ በሁሉም ቤት ይገኛል ። ጥምቀትም ለሃብታምም ለድግም እኩል እንዲጻፈስ ብሎ ሁሉም ሰው ሊያገኘው በሚችል በውሃ አደረገው።
3. ማርና ወተት ምንም እንኳን በቀላሉ የማይገኙ ለሰው ተፈላጊ ፈላጎች ቢሆኑም በአትክልት ላይ ቢያፈሱአቸው አትክልት ያደርቃሉ እንጂ አያለመልሙም። ውሃ ግን ያለመልማል፣ እናንተም በውሃ ብትጠመቁ ልምላሚ ሥጋ፣ ልምላሚ ነፍስ ታገኛላችሁ ሲል ነው ።
4. ማርና ወተት ልብስ ቢያጥቡበት እድፍ አያጠራም፣ ውሃ ግን ያጠራል። ከኃጢአት እድፍ ከጉስቆልና ሥጋና ነፍስ በውሃ ተጠምቃችሁ ትጠራላችሁ ሲል በውሃ ተጠመቀ፣
5. ከማርና ከወተት ይልቅ፣ ውሃ መልክን ቁልጭ አድርጎ ያሳያል እናንተም በውሃ ብትጠመቁ መልክእ ሥላሴን በመንፈስ ታያላችሁ ሲል ነው ።
6. ውሃ እሳትን ያጠፋል፣ እናንተም በማየ ገቦ ብትጠመቁ ከገሃነመ እሳት ትድናላችሁ ሲለን ነው ።
7. ውሃ ከጽንፍ እስከ ጽንፍ ይደርማል፣ ጥምቀትም ከጽንፍ እስከ ጽንፍ ይደርሳልና ።

ማጠቃለያ ፡

- በዮሐንስ ወንጌል ምዕ. 3 ፡ 5 እንደተጠቀሰው ጥምቀት ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ያገባል ፤ ያልተጠመቀ የእግዚአብሔርን መንግሥት ሊያይ አይችልም ።
- በሮሜ 6 ፡ 3 ጳውሎስ እንደገለጠው ከክርስቶስ ጋር አንድ ለመሆን መጠመቅ ያስፈልጋል ።
- ጲጥሮስም ጥምቀት እንደሚቀድስና እንደሚያነጻ ጠቅሷል ፡ 1ኛ ጲጥሮስ 3 ፡ 21 ።

- መጠመቅ ያለብን በአብ ፡ በወልድ ፡ በመንፈስ ቅዱስ ስም ነው ፡ ግቴዎስ ምዕ. 28 ፡ 19 ።
- ጥምቀት አትደገምም አትከለስም ፡ ኤፌሶን ምዕ. 4 ፡ 5 ።
- ሊያጠምቅ የሚገባው ስልጣን ከህነት ያለው ሰው ብቻ እንጂ ግንኙነት ተፈ ሰው በክርስቶስ አምኖለሁና ብሎ ሊያጠምቅ አይገባም ። ከቤተ ክርስቲያን ስርዓት ወጥቶ በትዕቢት ተነሳስቶ ቢያደርግ ግን እጻ ፍጻ ይሆንበታል “ ሐይና አሕዛብን አጥምቁ ” ግቴ. ምዕ. 28 ፡ 19 የተባለው ለሐዋርያት በጋላም ጊዜ ሐዋርያትን መስለው ለሚነሱ ለቤተ ክርስቲያን አባቶች እንጂ ለተራው ምእመን አይደለም ።

ምሥጢረ ቁርባን

ቁርባን የተለያየ ትርጉም ቢኖረውም ፡ በዚህ ክፍል የምናየው ስለ ጌታ ሥጋና ደም ነው ። ይኸውም ተላውስት በትዳሴ ጊዜ የሚያቀርቡት ግብስት የክርስቶስ ሥጋ ሲሆን ፡ ወይም የክርስቶስ ደም ነው ።

“ጌታ የሕይወት እንጀራ እኔ ነኝ” የሐ. ወገ. 6 ፡ 35 ባለው መሠረት ሰው ሁሉ የጌታን ሥጋና ደም ካልበላና ካልጠጣ በስተቀር ከክርስቶስ ጋር እንድንት አይኖረውም ። የዘለዓለም ሕይወትም እያገኘም ። ለዚህም ማስረጃ የሚሆነው የጌታ የራሱ ቃል ነው ። “ ሥጋዬን ያልበላ ፡ ደሜን ያልጠጣ የዘለዓለም ሕይወት የለውም ” የሐ. ወገ. 6 ፡ 53 — 54 ።

ይህን የሚጠራጠሩ አንዳንድ ተረፈ አይሁድ አይጠቱም ፡ ጌታ “ ከሰማይ የወረደ ሕያው እንጀራ እኔ ነኝ ፡ ሰው ከዚህ እንጀራ ቢበላ ለዘለዓለም ይኖራል ፡ እኔም ስለዓለም ሕይወት የምሰጠው እንጀራ ሥጋዬ ነው ” አይሁድ አንጉራጉሩ ፡ ጌታ ግን ቃሉን ጠበቅ አድርጎ “ እውነት እውነት እላችኋለሁ ፡ የሰውን ልጅ ሥጋ ካልበላችሁ ፡ ደሙንም ካልጠጣችሁ በራሳችሁ ሕይወት የላችሁም ፡ ሥጋዬን የሚበላ ደሜን የሚጠጣ የዘለዓለም ሕይወት አለው ። እኔም በመጨረሻው ቀን አስነሣዋለሁ ፡ ሥጋዬ እውነተኛ መብል ፡ ደሜም እውነተኛ መጠጥ ነው ” የሐ. ወገ. 6 ፡ 51 - 59

እያችሁ ጌታ ራሱ እውነተኛ መብልና እውነተኛ መጠጥ ብሎ ሥጋ ወደሙ እውነተኛ የጌታ ሥጋና ደም እንጂ ምሣሌ አለመሆኑን ሲያስረዳን ፡ አንዳንድ አሳሳቾች ግን እውነተኛ የጌታ ሥጋና የጌታ ደም ሳይሆን መታሰቢያው ነው ሲሉ ይሰማሉ ። ይህ ግን የሰይጣን ትምህርት መሆኑን ራሱ መጽሐፍ ቅዱስ ሲነግረን “ እውነት እላችኋለሁ ሥጋዬን የሚበላ ደሜን የሚጠጣ ” ነው ያለው እንጂ ምሣሌውን አላለም ።

በደቀ መዛሙርቱም ሥጋውን ቆርሶ ደሙን አፍሶ መስጠቱን ሲያስረዳ “ጎብስቱን አንስቶ ባርኮ ቆርሶም እንካችሁ ይህ (ጎብስ ቱን መሆኑን ልብ በሉ) ሥጋቱ ነው፡ (ምግሌው ነው አላለም) በጽዋ ያለውን ደሙንም እንስቶ (ወይኑን) በለብዙዎች የሚፈስ የአዲስ ኪዳን ደሜ ነው” ብሎ ሰጣቸው እንጂ (ምግሌ ነው) አላለም ። ማቴ 26፡ 26 — 29 ።

በለዚህ በእርቶዶክስ ቢተ ክርስቲያናትን ለሥጋ ወደሙ የሚሰጠው ክብር ከዚህ አንጻር መሆኑን ልብ እንበል ። ጎብስቱ ተለውጦ ሥጋ መለኮት፣ ወይኑ ተለውጦ ደሙ መለኮት እንዴት ይሆናል ቢሉ? ቂሱ ጎብስቱን በጸሐል (በቅሪ) ወይኑን በጽዋዕ አድርጎ በጸሎተ ቅዳሴ በባረከው ጊዜ ጎብስቱ ተለውጦ ሥጋ መለኮት፣ ወይኑ ተለውጦ ደሙ መለኮት ይሆናል ። ይህም በእግዚአብሔር ኃይል የሚሆን ነው ።

ለመለኮት ሥጋና አጥንት የለውም ይል የለም? ለመለኮት ምን ሥጋ አለው? ቢሉ ከንጽሕቅ ድንግል ማርያም ከሥጋዋ ሥጋ፣ ከነፍ ሥዋ ነፍስ ነፍቶ የተዋሐደው ነው ። የምንበላው ሥጋና ደም ነፍስ የተለየው ሲሆን መለኮት ግን የተዋሐደው ነው ። መለኮት ከነፍስም ከሥጋም አልተለየም ። ከነፍስ ጋር ወደ ሲኦል ወርዶ ለነፍሳት ነጻ ነትን ነገረ ። ከሥጋ ጋር አብሮ ወደ መቃብር ወርዷል ። “ርሥጋዋ ተበመለኮት ተነሣ” 1ኛ ኢዮርስ 3፡ 18 ማለቱ ይህን መንገድ ነው ።

ሥጋ ወደሙ በእድሜ፣ በጾታ ሳይወሰን ለማንኛውም ክርስቲያን የተፈቀደ ነው ። ጳጳሩ ግን “ሸግ ሲያድፍ በውሃ፣ ሰውነት ሲያድፍ በን ሲሐ” እንዲሉ በንሲሐ ሳሙና ታጥቦን ራሳችንን ጠብቀን ከመንቀ ጥቀጥ በመፈድ የአንተን ሥጋ መቀበል የማይገባን ቢሆንም፣ ሥጋ ህን ካልበላንና ደምህን ካልጠጣን በስተቀር ካንተ ጋር አንድነት የለ ንምና በፍርሃት ቸርነትህን ተገን በማድረግ ቀርበናል ብለን በቅሕትና መሆን አለበት ። ልቦናችንን ከቂም ከበተል ሳናነጻ ከጋጢአት ሥራ ሳንጠራ በድፍረት ብንቀበል ግን እጻ ፍጻ ይሆንብናል ። 1ኛ ቆሮ. 11፡ 28 ።

ሥጋውን ሰጥተው ደሙን የሚከለክሉ አሉ ። እነዚህ ክፍሎች ከሃይማኖት ወጥተው በምድራዊ ሥርዓት የሚጓዙ ናቸውና ትክክል አለመሆናቸውን ማወቅ ይገባናል ።

ሥጋ ወደሙ በሰንደና በወይን የሆነበት ምክንያት

ከአገርእት ሁሉ ለጌታ ሥጋ ይሆን ዘንድ ሰንደ፣ ከፍራፍሬ ደግሞ ለደሙ ወይን መሆኑ ምን ምግሌና ምሥጢር አለው ቢሉ፡

ምግሌ፡ መልከዲደት በወይን በሰንደ ይሠጥ ነበር ። ዘፍ. 14፡ 18
ዕብ. 7፡ 1-3 ይህም የሥጋ ወደሙ ምግሌ ነው ።

ቅንቢት፡ “በልቤ ደስታ ጨመርኩ ከሰንደ ፍሬ ከወይን ከዘይቅም በዛ” መሀ. 4፡ 6 ።

ምሥጢር፡ ሰንደ ስብ ሥጋን ይመስላል፣ ወይን ደግሞ ቅኩስ ደምን ይመስላል ። በለዚህ በሚመስል ነገር መስጠቱ ነው

እንዲሁም ጌታና እመቤታችን በዚህ ምድር ላይ በኖሩበት ጊዜ ይመገቡ የነበሩት ሰንደ፣ ይጠጡ የነበሩት ወይን ነበር እና ጌታም እውነተኛ ሥጋውን እውነተኛ ደሙን መስጠቱን ሲገልጽ ልን ሥጋውና ደሙን በሥንዶና በወይን አደረገው ።

ሥጋ ወደሙን እንደ ጥምቀት አንድ ጊዜ ብቻ ተቀብለን የምናቆም ሳይሆን በተደጋጋሚ የምንቀበለው ምሥጢር ነው ። ሰው ካስ ምላው በየወቅቱ ቢቀበል በፀጋ ላይ ፀጋ ያስጨምር ለታል እንጂ የሚ ያስነቅፈው አይደለም ።

— ጥምቀት የአባቶችና የእናትነት፣

— ሥጋ ወደሙ . . . የምግብነቱ ሲሆን ጥምቀት የማይደገም በቅ ምክንያት ከእናትና ከአባታችን የምንወለደው አንድ ጊዜ ብቻ እንደሆነው ሁሉ፣ የሥላሴም የምንወለደው እንደዚሁ አንድ ጊዜ ብቻ በመሆኑ ነው ። ምግብ ግን በየጊዜው በፈለግን ወቅት እንመገባለን፣ ሥጋ ወደሙንም አስፈላጊ በሆነ ጊዜ ልንቀበል ይገባናል ።